LETO XIV. ŠT. 31 (659) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 3. SEPTEMBRA 2009

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Jurij Paljk

Škandal

Te dni italijansko in posredno tudi mednarodno javnost pretresajo vsakodnevne novice in škandali v zvezi z anonimno obtožbo na račun odgovornega urednika italijanskega dnevnika Avvenire, za katerega se ve, da je v lasti Italijanske škofovske konference. Odgovorni urednik dnevnika družine Berlusconi Il Giornale Vittorio Feltri je bil pred dnevi objavil vest, v kateri je z velikim pompom, kot le on zna!, prikazal neki dokument, v katerem je bilo napisano, da je Boffo pred leti imel opraviti s sodstvom, obtožen naj bi namreč bil nadlegovanja neke dame iz Ternija, kasneje naj bi plačal globo za to, na izvensodni obravnavi pa naj bi tej dami tudi dal veliko denarja, s katerim bi le-ta za vedno molčala o nadlegovanju. Medtem ko te vrstice pišem, objavljajo italijanski dnevniki nova "dognanja", po katerih naj ne bi šlo za dokument, ampak za anonimno pismo, ki da samo blati Dina Boffa in ga označuje za "znanega homoseksualca", Italijanska škofovska konferenca se je jasno postavila na stran odgovornega urednika katoliškega dnevnika, italijanski premier Berlusconi se je od Feltrija takoj po objavi odgradil in v izjavi za javnost povedal, da je zanj "zasebnost sveta stvar", a dejstvo je, da je tu nov škandal, ki kaže na stanje duha v državi, kjer živimo. Veliko ste slišali, najbrž tudi prebrali, prepričan pa sem, da tudi razumeli niste veliko, ker se dejansko ne more veliko razumeti; vtis pa je, da je zadeva prerasla okvir majhnega, a nečednega!, škandala, saj je Vatikan takoj po objavi spornega dokumenta-anonimke dobesedno zradiral srečanje med predsednikom Italijanske škofovske konference kard. Bagnascom in premierjem v Aquili in to, kot so zapisali v posebni noti, "zaradi nevarnosti takih in drugačnih zlorab". Znano je tudi, da si je italijanski premier vse poletje prizadeval, da bi zgladil odnose z italijanskim vrhom Cerkve in to zaradi nestrinjanja Cerkve z njegovim zasebnim življenjem po znanih škandalih, v katerih je prišlo na dan njegovo burno izvenzakonsko življenje, če tako prizanesljivo lahko zapišem o njegovem nečednem početju, ki pa je danes že stvar sodstva. Ta škandal naj bi mu torej to preprečil, čemur pa nasprotuje uradna izjava Vatikana, ki trdi, da so odnosi med vladama odlični.

Grobo povzeto, a dovolj razumljivo, da nam je jasno vsaj to, da je Feltri skušal narediti to, čemur bi po domače rekli enačenje neenakih in to po znanem preverjenem pravilu: "Ponoči so vse krave črne"! Nalašč sem grob, a poveden, ker ni res, da smo vsi enaki, ker ni res, da je premierjevo obnašanje enako Boffovemu obnašanju, ker preprosto ni res, da smo vsi enaki. Za ljudi, ki so v politiki, v javnem delu, ki nosijo družbeno in javno odgovornost, velja pravilo, da morajo živeti vsaj skladno z zakonodajo, če nam že ne morejo biti zgled etične in moralne drže človeka!

To pa seveda še bolj velja za ljudi, ki so na vidnih mestih v Cerkvi, tudi za Dina Boffa, za škofe, duhovnike, kardinale, ne nazadnje za vse nas vernike. Daleč od tega, da bi se zavzemali za Cerkev pravičnežev, ker bi to ne bila Cerkev, saj vemo, da je Cerkev skupnost spreobrnjenih grešnikov, zato ranljiva, človeška, a prav zato tudi sveta, saj vsakomur na stežaj odpira vrata k evangeliju.

In zato z mirno vestjo pišemo o teh stvareh, ki mečejo senco tja, kjer sence ne bi smelo biti, a tudi kakega velikega upanja, da se bo tudi iz tega škandala spoznala resnica, nimamo. Za pravo demokracijo je vedno veljalo, da je ena temeljnih lastnosti vseh izvoljenih in na vidne položaje postavljenih, neodtujljiva pravica do odstopa. O kakšni demokraciji govorimo, pa najbolj priča podatek, da tu nihče nikdar ne odstopi. Tudi tokrat ne.

Foto DPD

DSI Park Finžgarjevega doma

Pester program letošnje Drage

"Draga se naglo bliža svoji petdesetletnici: ko smo svojčas začeli snovati Študijske dneve, si nihče ni predstavljal, da bi ta naš zamejski forum nekoč slavil tako visok jubilej", je dejal predsednik Društva slovenskih izobražencev Sergij Pahor na tiskovni konferenci, ko je predstavnikom tiska podrobno razčlenil program letošnje 44. Drage.

Pahor je uvodoma predstavil spremne pobude letošnjih Študijskih dnevov. V soboto, 5. septembra, ob 11. uri, bo v Bambičevi galeriji odprtje fotografske razstave Petra Cvelbarja z naslovom Brezmejni študijski dnevi – tri desetletja izzov Drage. V nedeljo, 6. septembra, bo ob 9. uri na prireditvenem prostoru v Parku Finžgarjevega doma na Občinah sveta maša, ki jo bo kot običajno daroval škof Evgen Ravignani. "Pred popoldanskim predavanjem pa bomo predstavili biografijo v slikah, ki jo je Založba Mladika posvetila pisatelju Alojzu Rebuli ob njegovi 85-letnici", je dejal Pahor.

Petkov program bo po tradiciji tudi letos namenjen 'slovensko-zamejski' tematiki. Profesor na novogoriški univerzi dr. David Bandelj bo namreč predaval na temo medkulturnih, medosebnih in medliterarnih odnosov med Slovenci v Italiji in Sloveniji. "Gre za nedorečeno tematiko, ki jo še zlasti zamejci občutimo kot vedno aktualno. Odnos, ki ga imajo prebivalci naše matične domovine do rojakov zunaj meja RS, žal večkrat priča o dejstvu, kako pojem meje še vedno pogojuje pogled na celovitost vseslovenskega prostora".

Petkovo predavanje, ki ga bo imel dr. Boštjan Žekš, bo namreč nadgradnja razmišljanja prof. Bandlja. Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu bo namreč spregovoril o tem, kako namerava Slovenija uresničevati nedavni zakon za Slovence izven državnih meja.

Nedeljski program bo v jutranjih urah nudil predavanje dr. Edija Kovača z naslovom Postkrščanska era ali vek novega krščanstva? Kovač, ki je bil kot predavatelj že večkrat gost Študijskih dnevov, bo analiziral vprašanja izginjanja krščanstva in prihajanja novih duhovnih tokov. "Krščanstvo namreč izginja s kulturnega in družbenega obzorja zahodnega sveta, celo v duhovni sferi se postavlja le ob bok novim duhovnim gibanjem", je dejal predsednik Pahor, ki pa je obenem poudaril, da se hkrati pojavlja tudi nova svežina krščanstva, ki ne prihaja iz nove doktrine, tudi ne z utrditvijo stroge moralnosti, ampak iz posluha za eksistencialno stisko in upanje človeka. V nedeljskih popoldanskih urah pa bo sociolog Matej Makarovič skušal odgovoriti na vprašanje, zakaj je ustrezno naravnana odprtost Slovenije do globalizacisjkih procesov bistvena za razvoj slovenske družbe in zakaj so težnje k avtarkičnosti in zaprtosti problematične ter nevarne.

Sergij Pahor je predstavil tudi zbornik lanske Drage, obenem pa se je spomnil na prijatelje Drage, ki so v zadnjem letu preminili: to so Franc Miklavčič, Janez Gradišnik, Matjaž Puc in Bojan Pavletič.

Igor Gregori

Srečanje treh dežel

V baziliki Marije, Matere milosti v Vidmu se je s slovesno mašo v štirih jezikih zaključilo 27. Srečanje treh dežel

3

44. ŠTUDIJSKI DNEVI
DRAGA 2009

Park Finžgarjevega doma – Občine (TS)
Dunajska cesta 35

Petek, 4. septembra 2009
Ob 16.30: dr. David Bandelj
... MI SE IMAMO RADI (Pregled in vizija medkulturnih, medosebnih in medliterarnih odnosov med Slovenci v Italiji in Sloveniji)

Sobota, 5. septembra 2009
Ob 16.30: dr. Boštjan Žekš
SLOVENCI V ZAMEJSTVU IN PO SVETU PO PADCU MEJA, V OBDOBJU GLOBALIZACIJE

Nedelja, 6. septembra 2009
Ob 10. uri: dr. Edvard Kovač
POSTKRŠČANSKA ERA ALI VEK NOVEGA KRŠČANSTVA?
Ob 16. uri: dr. Matej Makarovič
SLOVENIJA, EVROPA IN GLOBALIZACIJA

V nedeljo, 6. septembra, ob 9. uri bo na prireditvenem prostoru za udeležence Drage sv. maša.

DSI – Ul. Donizetti, 3 – 34133 Trst (Italija)
Tel. +39 040 370846 – faks +39 040 633307 - El. naslov: redakcija@mladika.com

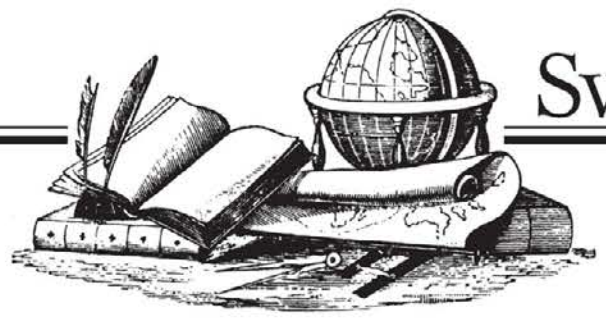

SSk odgovarja na izjave predstavnika Ljudstva svoboščin

Vladni podtajnik za okolje Menia išče izgovore!

Tako se glasi odgovor deželnega tajnika Slovenske skupnosti Damijana Terpina in deželnega svetnika Igorja Gabrovca na izjave, ki jih je dal vladni podtajnik pri italijanskem ministrstvu za okolje Roberto Menia. Na osuplost in prošnje za pojasnila s strani Republike Slovenije glede uplinjevalnika pri Žavljah je Menia odgovoril, da ne sprejema podukov od nekdanje socialistične države, ki da že leto dni ne odgovarja na vprašanja Italije glede Livarne v Solkanu. Ta industrijski obrat v tem trenutku zaključuje postopek za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja.

V resnici, kot je bilo izrecno potrjeno od ministrstva za okolje Republike Slovenije, je Ljubljana celotno dokumentacijo o postopku za okoljevarstveno dovoljenje Livarne poslala italijanskemu ministrstvu za okolje že v mesecu aprilu. Pri tem je bil določen rok za odziv Italije do konca meseca maja, do tega roka pa z ministrstva, na katerem je Roberto Menia državni sekretar, ni bilo nobenega odziva. Med drugim je to tudi razburilo Občino Gorica: goriški občinski odbornik za okolje je, preko italijanske ambasade v Ljubljani, dosegel srečanje s funkcionarji slovenskega ministrstva za okolje, ki so navedeni rok tako podaljšali do 12. septembra letos.

Predstavnika Slovenske skupnosti – ki je, po umiku Demokratske stranke, ostala še med redkimi, ki še nasprotujejo uplinjevalniku – sta prepričana, da so izjave poslanca Menie le izgovori. Ministrstvo Roberta Menie je ravnalo površno, ni se odzvalo na obširno dokumentacijo o Livarni, ki je prispela iz Ljubljane, in se sedaj smeši z navedbami, ki so očitno neresnične, saj je tak potek dogodkov potrdila tudi sama Občina Gorica v sporočilu za tisk po obisku v Ljubljani, ki je potekal 30. julija.

V resnici hoče poslanec Menia s temi izjavami prikriti hude zlorabe, o katerih je bil govor na novinarski konferenci mednarodne okoljevarstvene organizacije Alpe Adria Green, ki je bila v prejšnjih dneh v Ljubljani. Novinarsko konferenco, o kateri veliko poročajo v teh dneh vsi slovenski mediji, je organizirala mednarodna okoljevarstvena organizacija Alpe Adria Green. Šlo naj bi za utemeljene dokaze, iz katerih naj bi izhajalo, da je bil ponarejen del dokumentacije, priložene okoljevarstvenemu dovoljenju za uplinjevalnik, ki ga je izdalo ministrstvo, ki ga vodi Stefania Prestigiacomo, Menia pa je tam državni sekretar. Resnost teh obtožb je tolikšna, da se je slovenski minister za okolje Karel Erjavec odločil se srečati s predstavniki združenja Alpe Adria Green z namenom, da se seznani s podrobnostmi njihovih obtožb.

Za podtajnika Menio bi bilo zato bolje, da bi pred italijansko javnostjo pojasnil očitke glede podanih obtožb, ki prihajajo s strani naravovarstvenikov združenja Alpe Adria Green in ki bi lahko imele tudi precejšnje sodne posledice.

Slovenska skupnost
Damijan Terpin, deželni tajnik SSk
Igor Gabrovec, deželni svetnik FJK

Nadutost tržaške politike

Od uplinjevalnika do vinjet in...kruha

Značilnost tržaške politike oz. politikov je to, da hočejo imeti prav v vsaki stvari in da vidijo nevarnost za svoje koristi v vsaki spremembi, tudi če je še tako nujna ali logična po naravi stvari. Do pred kratkim so se tržaški krogi pritoževali nad utesnjenostjo mesta zaradi meje. Sedaj ko meje ni več, tarnajo zaradi nižjih cen številnih življenjskih potrebščin v sosednji Sloveniji, s posebnim ozirom na ceno bencina in drugih goriv. Ugodnost brezcarinskega bencina je, kot znano, prenehala z lanskim decembrom, za kar so nekateri "prebrisani" politiki ali bolje politikanti krivdo za to naprtili prejšnji Prodijevi vladi, ki ji je uspelo podaljševanje omenjene ugodnosti iz leta v leto. Napeli so sicer vse sile, da bi od nove desnosredinske vlade v Rimu in Furlaniji Julijski krajini dosegli nadaljnje podaljšanje. Ustrezne korake v Bruslju sta zagotovila zlasti novi zunanji minister Frattini in deželni predsednik Tondo, a doslej ni bilo nobenih znakov za ugoden razplet zadeve. Tudi prodajalci bencina so poskusili vse poti, da bi bila obmejnemu pasu priznana določena količina cenejšega bencina, vendar kaže, da so se sprijaznili z novo stvarnostjo.

Na političnem dnevnem redu je še vedno vprašanje gradnje petega evropskega železniškega koridorja, ki naj bi preko našega območja in Divače v Sloveniji povezal zahodno in vzhodno Evropo do Kijeva v Ukrajini. Zaradi obljubljenih finančnih prispevkov Evropske unije so politiki pohiteli z izdelavo začetnih, ki pa so naleteli na številna nasprotovanja predvsem zaradi nepotrebnega predora pod tržaškim Krasom in dolino Glinščice, namesto da bi načrtovalci vzeli za osnovo ustrezno posodobitev obstoječe proge od Opčin do Divače. Značilno je, da so se v zadnjem času tudi krajevni politiki precej ohladili nad predlagano speljavo hitre železniške proge preko področja Glinščice (zaščiten naravni rezervat), medtem ko ji navadni ljudje odločno nasprotujejo iz občutka zdrave pameti.

Prav v teh "pasjih poletnih dneh" je v središču pozonosti in političnih polemik vprašanje postavitve uplinjevalnika na obali pri Žavljah v Tržaškem zalivu, ki ga Italija hoče uresničiti za vsako ceno, ne oziraje se na ekološke posledice in spoštovanje legalnih vidikov zadevnega upravnega postopka. Zveza evropskih okoljevarstvenih organizacij je na posebni tiskovni konferenci v Ljubljani minulega 21. avgusta na osnovi uradnih dokumentov prikazala nespoštovanje kriterijev za ugotavljanje negativnih vplivov na okolje tako v italijanskem kot v slovenskem delu Tržaškega zaliva. Italijanska stran se sedaj krčevito brani pred očitki in se huduje nad Slovenijo, ker noče umakniti svojih zadržkov glede žaveljskega uplinjevalnika. Nekateri tržaški "upravitelji" hočejo biti po vsej sili originalni in zagovarjajo nezaslišano stališče, da majhna država kot Slovenija nima pravice zavirati pobude, kot je omenjeni uplinjevalnik, tudi če Italija pri tem ne spoštuje svojih in evropskih standardov za gradnjo takšnega objekta tik ob meji s Slovenijo. To pomeni izpodbijati splošno priznano načelo o enakopravnosti velikih in malih držav, ki je eden od temeljev mednarodnega prava. Po tej sprevrženi logiki ni pomembno, ali ima mala država prav (v pravnem in etičnem smislu), temveč da mora prevladati volja večje in močnejše države. Kam vodi takšno razmišljanje, nam zgodovina nudi stvarne primere.

Tudi poskus vsiljevanja cen za vožnjo po avtocestnih odsekih v Sloveniji je primer enostranskega vsiljevanja volje močnejšega. Tu mislimo predvsem na močan pritisk Italije po svojem predstavniku v Evropski komisiji, da bi se ugodilo zahtevam tržaških krogov po zelo poceni cestninskih nalepkah (vinjetah) oziroma njihovo odpravo v ožjem obmejnem pasu ali uvedbo cestnine od slovenske meje do Moščenic pri Štivanu. Priložnost za prijateljski dogovor o tem vprašanju je bilo lansko odprtje avtocestnega odseka od Padrič do Rabujeza oz. Škofij. Kot vemo, pa na zadevno slovesnost niso javno povabili predstavnikov Slovenije, da ne omenjamo dosledne dvojezičnosti ob novi prometnici v skladu z Osimskim sporazumom.

Povrh vsega pa še to. V tem času gospodarske krize je zaradi znatno nižje cene postalo zanimivo kupovanje kruha v Sloveniji za številne tržaške trgovine s hrano. Pa so se nekateri v Trstu oglasili v tisku, da bi tukajšnje pristojne oblasti morale preveriti, ali je slovenski kruh narejen v skladu z italijanskimi predpisi. Pametno je odgovoril tisti tržaški podjetnik, ki je dejal, da sam tudi prodaja kruh iz Slovenije po želji domačih kupcev. To po načelu svobodne konkurence po odpravi meje.

Alojz Tul

Slovensko stalno gledališče

Krizno stanje!

Upravni svet Slovenskega stalnega gledališča se je sestal v ponedeljek, 24. avgusta, da bi se, v pripravi na skorajšnji začetek sezone, seznanil s trenutno finančno in likvidno situacijo. Ugotovil je, da stanje ne dopušča rednega začetka in nadaljevanja sezone.

Upravni svet SSG si več mesecev prizadeva, da bi reševal položaj SSG na politični ravni. Italijansko Ministrstvo za kulturno dediščino je z uradnim dopisom z dne 3. julija 2009 povabilo krajevne uprave (Dežela FJK, Pokrajina Trst in Občina Trst) naj se sestanejo, da bi rešili strukturalni problem gledališča. Žal pa Upravni svet do danes ni prejel nobenega uradnega odgovora omenjenih uprav. Zato je US poslal krajevnim ustanovam naslednje pismo:

"Glede na dopis s strani Glavnega urada za gledališče pri Ministrstvu za kulturno dediščino z dne 3. julija 2009, s katerim prosi za srečanje med predstavniki Ministrstva in javnimi upravami, ki so ustanovni člani Gledališča, Upravni svet Slovenskega stalnega gledališča nujno prosi navedene uprave, da srečanje omogočijo.

Položaj SSG je zaskrbljujoč. US, ki se je sestal 24. avgusta 09, se je seznanil z zelo hudo finančno situacijo, ki onemogoča reden začetek sezone, predviden za 7. september 09. Na podlagi današnje situacije ne bo mogoče obnoviti pogodbe igralskemu in tehničnemu ansamblu ter ohraniti delovna mesta za nedoločen čas, kar ogroža dohodke tridesetih družin.

Opozarjamo, da je SSG eno izmed italijanskih javnih stalnih gledališč in da problemi, ki se trenutno pojavljajo, izhajajo iz tega, da javne ustanove ne dodeljujejo prispevkov, ki jih določa zakonodaja".

Na dnu...

Povejmo na glas

Obetavna tudi letošnja 44. Draga

Ni nobenega dvoma, da so Študijski dnevi Draga vsaj v našem prostoru slej ko prej najvidnejša tribuna mnenj, ki se ponaša z več kot štiridesetletnim sklenjenim nizom izvedb. Odveč je dodajati, da je ta tribuna od vsega pričetka odzivno segala in še sega v matični slovenski prostor ter v zdomstvo in na ta način postala že pojem in dogodek posebnega pomena. V tem smislu je mogoče upravičeno pričakovati, da bo prireditev tudi letos postregla s prodorno osvetlitvijo problematik, ki jih namerava vzeti v pretres. In če preletimo napovedani program, potem ni težko prepoznati smisla tematik, ki jih je to pot izbralo Društvo slovenskih izobražencev kot avtor te okrogle mize odprtih vprašanj in iskanja možnih odgovorov. Tako bo govor o slovenstvu, preprosteje rečeno o nas samih, kako namreč gledamo na hitro spreminjanje razmer. Seveda s posebnim poudarkom na našem počutju, in sicer v odnosu do matične domovine, v odnosu do schengenske Evrope in v odnosu do globalizacije, ki hočeš nočeš ostaja najmočnejši in pogostoma dvorezni ter dvoobrazni tok sodobnega življenja ne samo za naš prostor, ampak za vse prostore, se pravi za svet v celoti. Kot rečeno, so spremembe, ki jih prinaša tretje tisočletje, tako izrazite, hitre in celo sunkovite - razlog zanje je v prvi vrsti že omenjena globalizacija -, da velja na novo in podrobneje pregledati podobnosti ter hkrati različnosti stanja v matični Sloveniji oziroma v nekdanjem "zamejstvu". Pokazalo se je, nemara nekoliko presenetljivo, da so razlike v življenjski izkušnji med npr. Slovencem iz Ljubljane in tistim iz Gorice, Benečije in Trsta večje, kot se je zdelo pred dvema desetletjema, kar nikakor ni slabo, če bomo znali to dejstvo ustvarjalno izkoristiti. V tej luči zahteva posebno pozornost slovensko zdomstvo, ki se mu velja posvetiti s še večjo zavzetostjo. Tu je potem spreminjajoče razmerje med Slovenci in Evropo ter spet globalizacijo, razmerje, kjer velja najti pravo mero med odprtostjo in ohranjevanjem lastne enkratnosti. In ne nazadnje bo na letošnji Dragi govor o krščanstvu z mislijo na usodo osebnih in družbenih vrednot, katerih utemeljevanje in oživljanje prav od krščanstva pričakujemo. Omenjena tematika sploh ni versko abstraktna, saj se pred sodobno življenje postavljajo izzivi, ki utegnejo v nas izzvati tesnobo in nestrpen strah, če ne bomo k njim pristopili s ključem vrednot. Dovolj se je spomniti priseljencev in poskusov nevarnih zaostrovanj v odnosu do njih, dovolj se je spomniti t. i. varnosti, kjer očitno kaj lahko ukrepamo z ostrino in hladnim izvajanjem nerazumevajočih zakonov, s čimer smo praktično opustili prizadevanja za graditev sožitja med različnimi civilizacijami. Skratka: letošnja 44. Draga nas v nobenem primeru ne more pustiti neprizadete, za kar jamčijo uvodni posegi dr. Davida Bandlja, ministra dr. Boštjana Žekša, dr. Edvarda Kovača in dr. Mateja Makaroviča.

Janez Povše

V Vidmu je bilo v soboto, 29. avgusta, že 27. Srečanje treh dežel

"Cerkev mora biti vedno na strani šibkejšega, zato tudi vedno na strani narodnih manjšin!"

Slovesno mašo v štirih jezikih se je v Vidmu v soboto, 29. avgusta, zaključilo

Foto JMP

že 27. Srečanje treh dežel, ki ga organizirajo videmska, celovška in ljubljanska (nad) škofija. Pri slovesni večjezični maši v starodavni baziliki Marije, Matere milosti v središču mesta, ki jo je daroval videmski nadškof msgr. Pietro Brollo, somaševali pa so tudi slovenski škofje msgr. Alojz Uran, msgr. Andrej Glavan, msgr. Metod Pirih in msgr. Jurij Bizjak, je sodelovalo več kot tisoč vernikov iz avstrijske Koroške, Furlanije in Slovenije.

Srečanje treh dežel je sicer naslov romarskega srečanja, ki ga že 27 let organizirajo sosednje škofije iz različnih držav, pravzaprav je lepa priložnost za skupno molitev, predvsem pa trenutek za srečevanja "tistih, ki verujemo v istega Boga, živimo v različnih državah, smo različnih jezikov, a nas druži vera v Enega in Edinega, imamo skupno zgodovino in skupno trdno korenino v Ogleju, od koder smo prejeli krščanstvo"!, kot se je slikovito izrazil **msgr. Alojz Uran**, ljubljanski nadškof in metropolit, s katerim sem se pred srečanjem pogovoril s kolegom Francescom Dal Masom, ki dela za italijanski dnevnik Avvenire in je msgr. Urana spraševal o tem, zakaj je to srečanje še danes aktualno.

Sicer deževna sobota je v Videm pospremila veliko vernikov, na osrednjem Trgu 1. maja je bilo vse polno, a ne vernikov, ampak dirkalnih avtomobilov, ki so s svojim spremstvom zaradi baje izjemno pomembnega Rallyja po Furlaniji skoraj popolnoma onemogočili dostop do starodavne bazilike, v kateri je sveta podoba Matere milosti, Matere Božje, ki so jo skozi stoletja furlanski verniki izjemno častili, v današnjem času pa še vedno tiho priča o globoki veri naših prednikov. Pa so koroški in slovenski verniki le našli pot do bazilike, do zadnjega kotička so jo napolnili.

"Sam sem prvič tukaj, vesel sem srečanja, tega našega skupnega romanja, saj smo dolžni poglobiti poznanstvo, vero, prijateljstvo med ljudmi in seveda med sosednjimi narodi"! je povedal **msgr. Andrej Glavan**, novomeški škof, ki je kolegu Francescu tudi povedal, katero je največje Marijino svetišče v njegovi škofiji.

Geslo letošnjega srečanja se je glasilo Marija je vir našega veselja in prav na to geslo se je navezal videmski nadškof Pietro Brollo v svoji pridigi, v kateri je večkrat poudaril navezanost vernikov na Mater Božjo in na skupne krščanske vrednote.

Pred štirijezično mašo nam je videmski nadškof Brollo izpostavil pomen povezovanja vernikov furlanske, avstrijske in slovenske narodnosti v današnjem trenutku, ko je sicer proces evropske integracije po njegovem skorajda na mrtvi točki, nekako zaustavljen, tudi zaradi gospodarske krize in bojazni ljudi, ki jih je stiska pahnila v krizo.

"Med nami, mislim na Furlane, Italijane, Nemce, Avstrijce in Slovence, sicer res jezikovne, kulturne in tudi druge razlike obstajajo, a verniki verujemo v istega Boga, krščanstvo pa nam je bilo oznanjeno iz Ogleja, to nas veže in nas mora zbližati tudi v prihodnje"! je dejal **msgr. Pietro Brollo**.

Slovesno petje in dolga večjezična maša, v kateri so bili jeziki in narodi enakopravni, sta to potrdila.

Koprski pomožni škof **msgr. Jurij Bizjak** nam je povedal, da so taka srečanja, taka večnarodna romanja, kot je bilo 27. Srečanje treh dežel v videmski starodavni baziliki, izjemno koristna, saj: "Je ta lepa pobuda predvsem srečanje, srečanje ljudi in seveda vernikov. Govorim vam o čisto preprostih, človeških srečevanjih med ljudmi. In v našem času še kako potrebujemo prav čisto človeška, pristna srečanja, ki so najboljša pot za reševanje težav, premoščanje ovir, predvsem pa za medsebojno boljše poznavanje. Na prvi pogled bi se danes zdelo, da nima smisla prirejati več podobnih večnarodnih romanj, a je po moje današnji čas še kako primeren, saj taka srečanja vernikom različnih, med seboj tesno povezanih narodov, ponujajo možnost skupne molitve, predvsem pa spoznavanja drug drugega. Kdor soseda pozna, ta se ga ne boji! Mi pa se moramo kot kristjani zavzemati za polno sožitje in prijateljsko sodelovanje v edinosti! Saj se vendar srečujemo ob oltarju, mar ne"?

Ljubljanski nadškof in metropolit msgr. Alojz Uran je med mašo nagovoril prisotne vernike in se spomnil samih začetkov Srečanja treh dežel, ki jih je pred 27. leti ustanovil takratni videmski nadškof msgr. Alfredo Battisti skupaj s takratnima škofoma iz Ljubljane msgr. Alojzijem Šuštarjem in iz Celovca msgr. Egonom Kapellarijem.

Nadškof Alojz Uran nama je v pogovoru pred sveto mašo izpostavil pomen teh srečanj tudi z narodnostnega vidika, "saj se mora Cerkev vedno postaviti na stran šibkejšega in tako tudi vedno na stran narodnih manjšin, ki so prisotne na vseh treh območjih naših škofij". Msgr. Alojz Uran je tudi povedal, da se zdi, kot da bi bil današnji proces evropskih integracij upočasnjen, če ne že ustavljen, sam pa je prepričan, da je to "znamenje današnjega časa".

Foto JMP

Po njegovem pa bi morala Evropska unija na novo odkriti svoje korenine: "Prepričan sem, da današnje srečanje služi medsebojnemu povezovanju in spoznavanju, tudi krščanskih korenin in sam sem prepričan, da bi Evropska unija morala na novo odkriti svoje korenine, ki so v krščanstvu! Vsa Evropa sloni na krščanskih koreninah in ta srečanja služijo tudi temu, da se ponovno zavemo, od kod prihajamo in kam gremo. Če hoče današnja Evropa iz mrtvila v polno življenje, se mora zavedati krščanskih korenin, ki smo jih predstavniki narodov, ki smo danes tu, dobili iz Ogleja".

Celovški škof msgr. Alois Schwarz pa je v pogovoru izpostavil predvsem pomen Srečanja treh dežel za avstrijske vernike: "Vesel sem teh srečanj predvsem zato, ker se ljudje ob meji premalo in preslabo poznamo, temu so seveda krive take in drugačne ovire, tudi jezikovne seveda, predvsem pa predsodki, ki so sad medsebojnega nepoznavanja!, a graditi moramo na skupni krščanski veri in sožitju. Za avstrijske vernike pa je to večnarodno romanje predvsem ena redkih priložnosti, da se srečajo s slovenskimi in furlanskimi verniki"! Vidno pa je bil vesel dejstva, da se je veliko koroških vernikov udeležilo skupnega romanja; nekateri predstavniki koroških kot slovenskih vernikov so nosili tudi narodne noše, kar je dalo maši še dodaten ton.

27. Srečanja treh dežel se je udeležil tudi **videmski upokojeni škof msgr. Alfredo Battisti,** ki očara ljudi, ki ga ne poznajo, s svojo skromnostjo. Vedno in povsod je tiho prisoten, poznamo ga kot odličnega tkalca izjemno dobrih odnosov med Slovenci in Furlani, predvsem pa je veliko naredil, ko je Slovenija bila pred pragom Evropske unije, njegova je tudi zasluga, da so bili škofje naše dežele prvi, ki so napisali pozdravno pismo Sloveniji ob njenem vstopu v EU. Do narodne manjšine je imel in ima izjemno topel odnos, kako tudi ne, mi je nekoč dejal, ko pa gre za pravo bogastvo naše dežele in naše Cerkve.

Ko sem ga pred sveto mašo vprašal, ali se lahko spomni, kako so se Srečanja treh dežel začela, je dobesedno zasijal, obraz se mu je razširil v med spomine zasanjan vesel izraz: "V pogovoru z danes že pokojnim ljubljanskim škofom msgr. Alojzijem Šuštarjem se mi je leta 1980 porodila misel, da bi se vsako leto srečali vsi trije narodi v enem od božjepotnih svetišč v različnih državah. Pokojni msgr. Šuštar je bil takoj za stvar, vesel je bil pobude in jo je z velikim navdušenjem podprl in danes sam lahko z zadovoljstvom rečem, da smo bili s temi srečanji veliko pred takratno politiko, saj je do vstopa Republike Slovenije v Evropsko unijo prišlo kasneje, veliko let kasneje, medtem ko smo predstavniki Cerkve vedno trdili, da imajo Slovenci mesto ob našem boku v Evropi! Gotovo pa so pripomogla k evropskim integrativnim procesom tudi ta in podobna srečanja, romanja, molitev! Vesel pa sem, da danes ta romanja še živijo, pa čeprav vidim, da zanimanje zanje tudi med slovenskimi verniki peša, kar je najbrž posledica današnjega trenutka v Evropski uniji, ki je žalosten. Zares se rad spominjam srečevanj z msgr. Šuštarjem, s katerim sva se takoj ujela in sva izjemno lepo sodelovala. Spominov imam veliko, lepi so, predvsem sem videl izjemno vernost slovenskih vernikov, ki so prihajali na ta romanja veseli in s pričakovanjem za vstop v Evropsko unijo. To moramo tudi v prihodnje ohraniti".

Po slovesni maši so slovenski verniki, ki jih je spremljalo več duhovnikov, izkoristili priložnost za ogled Vidma, nekateri so odšli v bližnji Čedad, drugi pa tudi v Beneško Slovenijo.

Organizatorji so tudi napovedali, da bo leta 2010 srečanje v celovški škofiji.

Jurij Paljk

Škofje, z leve: msgr. Alfredo Battisti, msgr. Alojz Uran, msgr. Pietro Brollo, msgr. Alojz Schwarz, msgr. Metod Pirih, msgr. Andrej Glavan in msgr. Jurij Bizjak (foto JMP)

Odmev na članek o pivovarni Laško (NG 6. 8. 2009)

Postaja Laško res Lasco?

V prispevku, ki je posvečen dogajanjem okoli Pivovarne Laško, ste med drugim zapisali: "Čeprav je bila notranja ministrica Katarina Kresal... najglasnejša zagovornica nekdanjega direktorja NLB Veselinoviča, ko je le-ta želel podaljšati Šrotov pravkar zapadli kredit, si Šrot s politiki ne more več pomagati: nihče bi si v obdobju lova na tajkune ne upal zastaviti svojega imena v bran prav najvidnejšemu slovenskemu tajkunu".

Trditev ne drži. Katarina Kresal ni bila najglasnejša zagovornica Veselinoviča, ko je želel podaljšati Šrotov kredit. Katarina Kresal je dosledna zagovornica pravne države in s tem tudi neposeganja politike v poslovne in strokovne odločitve gospodarskih subjektov. NLB je gospodarska družba, ki ima svoje vodstvo in nadzorne organe, ki so dolžni ravnati skladno z zakonom in so za njeno poslovanje tudi odgovorni. Katarina Kresal je večkrat javno povedala, da tudi sama meni, da bi banke v teh kriznih časih morale svoj kreditni potencial usmerjati predvsem v kvalitetno financiranje razvojnih aktivnosti slovenskega gospodarstva, ne pa v financiranje menedžerskih odkupov podjetij. Vendar pa to ne pomeni, da imajo politiki pravico bankam narekovati, katere kredite naj odobrijo in katerih ne. Pa najsi gre za NLB ali katerokoli drugo banko. Katarina Kresal je v konkretnem primeru torej nasprotovala nedopustnemu poseganju politike v gospodarstvo, ni pa podpirala ali zagovarjala konkretno odločitve banke.

Petra Škofic
Odnosi z javnostmi ministrice za notranje zadeve

Pastoralna poslanica ob svetovnem dnevu turizma 2009

Turizem, praznovanje različnosti

Tema svetovnega dneva turizma, ki ga je predlagala pristojna svetovna organizacija: "Turizem, praznovanje različnosti", nam odpira poti za srečanje s človekom v njegovi različnosti in antropološkem bogastvu.

Različnost je dejstvo, stvarnost, in kot pravi papež Benedikt XVI., je tudi nekaj pozitivnega, pravzaprav dobrina, ne pa grožnja ali nevarnost, zato si želi, da bi "vsi ljudje sprejeli ne samo obstoj kulture drugega, ampak bi se z njo tudi obogatili".

Izkušnja različnosti je človeškemu bivanju lastna, saj razvoj vsakega posameznika poteka po stopnjah, ki spodbujajo osebno rast in zorenje. Gre za postopno odkrivanje tega, kar nas obdaja in kar nas razlikuje od drugega.

Pri pozitivnem vrednotenju drugega opažamo protislovje, ko po eni strani ugotavljamo, da se kulture in verstva v dobi globalizacije vedno bolj zbližujejo in da v središču vseh kultur cveti pristna želja po miru, medtem ko po drugi strani prihaja do nerazumevanja, predsodkov in globoko zakoreninjenih nesporazumov, ki dvigajo pregrade in razpihujejo spore. V nas je strah pred drugačnim in neznanim. Zato si moramo prizadevati, da bomo diskriminacijo, ksenofobijo in nestrpnost preobrazili v razumevanje in vzajemno sprejemanje, pri čemer bomo hodili po poteh spoštovanja, vzgoje ter odprtega, graditeljskega in obvezujočega dialoga.

Pri tem naporu ima Cerkev pomembno vlogo, saj izhaja iz globokega prepričanja papeža Pavla VI. (1963-1978), ki ga je izrazil v okrožnici Ecclesiam suam, da "mora Cerkev vstopiti v dialog s svetom, v katerem živi. Cerkev postaja beseda, postaja sporočilo, postaja pogovor". Če hoče biti graditeljski in iskreni dialog pristen, "se mora izogniti popuščanju, relativizmu in sinkretizmu, napajati ga mora iskreno spoštovanje do drugih ter velikodušen duh sprave in bratstva".

S tega vidika je turizem, v kolikor omogoča stik z drugačnimi načini življenja, drugimi verstvi ter pogledi na svet in na njegovo zgodovino, prav tako priložnost za dialog in poslušanje, predstavlja povabilo k izogibanju zaprtosti v lastno kulturo in k odpiranju ter soočanju z drugačnimi načini mišljenja in življenja. Ni torej presenetljivo, če skrajneži in fundamentalistične teroristične skupine turizem doživljajo kot nevarnost in kot cilj, ki ga je treba uničiti. Medsebojno poznavanje bo pomagalo pri gradnji pravičnejše, solidarnejše in bolj bratske družbe.

Začetno človekovo izkušnjo glede različnosti danes doživljamo tudi v virtualnem svetu, tem kozmičnem velemestu, ki je nenehno na voljo vsakomur. Prek te prvotne virtualne, kinematografske oblike turizma lahko različnost opazujemo od blizu, saj nam približa oddaljenega človeka. Ta oblika turizma prva poveličuje različnost.

Še posebej pa je turizem v smislu fizičnega potovanja tisti, ki poudarja naravno, ekološko, družbeno, kulturno, premoženjsko in religiozno različnost ter nam odkriva skupno opravljeno delo, sodelovanje med narodi, edinost ljudi v čudoviti in hkrati vznemirljivi različnosti njihovih uresničitev.

Pri odkrivanju različnosti se pojavljajo tudi protislovja in omejitve. Če se turizem razvija brez etike odgovornosti, pride vzporedno do nevarnosti enoličnosti in lepote kot "čara pokvarjenosti" (prim. Mdr 4,12). Do tega pride na primer, ko domačini turistom iz svojih izročil pripravijo predstavo in jim nudijo različnost kot tržni proizvod zgolj zaradi dobička.

Vse to zahteva napor, tako s strani obiskovalca kot s strani domačina, da bosta lahko vzpostavila držo odprtosti, spoštovanja, bližine in zaupanja. Tako se bosta v želji po srečanju drugih, spoštovanju njihove osebne, kulturne in verske različnosti, odprla dialogu in razumevanju.

Različnost temelji na skrivnosti Boga. Stvariteljska beseda je izvor bogastva vrst, na čelu z njim/njo, ki je "podoba in podobnost" Boga. Svetopisemska poetična beseda je beseda različnosti, utemeljiteljica identitete sleherne ustvarjene reči, saj je Stvarnik prvi, ki je opazoval lepoto in dobroto vsega, kar je naredil (prim. 1 Mz 1). Bog je tudi tista čudovita moč, počelo edinosti vseh različnosti, ki se kažejo kot "razkritje Duha v korist vseh" (1 Kor 12,7). Ob opazovanju različnosti človek odkriva sledove Božjega v človeških stopinjah. Skupek različnosti verujočemu odpira pota za približevanje neskončni Božji veličini. Kot pojav z možnostjo posvečevanja različnosti pa je turizem za nas lahko tudi krščanski, odprta pot do njegove kontemplativne izpovedi.

Bog Cerkvi daje nalogo, naj v Kristusu Jezusu in v moči Svetega Duha oblikuje novo stvarstvo in osredini v Njem (prim. Ef 1,9-10) vse bogastvo človeške različnosti, ki jo je greh spremenil v delitve in spore, da bi prispeval k "utemeljitvi nove družbe v duhu binkošti, v kateri različni jeziki in kulture ne bi več predstavljali nepremostljivih meja kot po Babilonu, ampak bi bilo mogoče prav v taki različnosti uresničiti nov način komunikacije in občestva".

Te misli lahko opogumijo vse, ki se ukvarjajo s pastoralo turizma, zlasti do tistih, ki po svoje trpijo zaradi tega pojava, čeprav je leta znamenje našega časa in nosi v sebi pozitivne vidike, ki smo jih znova izpostavili ob nedavni 40. obletnici objave direktorija Peregrinans in terra.

Božji duh naj premaga sleherno ksenofobijo, diskriminacijo, rasizem, zbliža oddaljene, v zrenju edinosti/različnosti ene človeške družine, blagoslovljene od Boga. Duh je tisti, ki združuje v edinosti in miru, harmoniji in vzajemnem priznanju. V Njem sta red in dobrota sedemdnevnega stvarjenja. Naj On vstopi v izmučeno človeško zgodovino tudi prek turizma.

nadškof Antonio Maria Veglio
predsednik
nadškof Agostino Marchetto
tajnik

Novosti pri radiu Ognjišče

Radio Ognjišče bo 20. septembra prenehal oddajati svoj signal na satelitu Hot Bird in po novem oddaja prek satelita Eutelsat W2 (16 stopinj vzhodno, frekvenca: 12727 MHz, polarizacija: vertikalna, sr: 30000, fec: 3/4). Če poslušate samo Radio Ognjišče, anteno zasučite za tri kotne stopinje proti vzhodu in poiščite pravo postajo. Možno je sprejemanje signala obeh satelitov (Hot Bird, kjer oddaja tudi RTV Slovenija in W2, kjer je še nekaj slovenskih programov), za to pa potrebujete dodatno sprejemno glavo in kretnico. Priporočamo, da se obrnete na lokalnega monterja. Za sprejem satelitskega signala potrebujete digitalni satelitski sprejemnik s premerom vsaj 60 cm in aktivne zvočnike, televizor ali HIFI napravo. Kjerkoli in kadarkoli pa program Radia Ognjišče lahko spremljate prek interneta. Več informacij najdete na spletni strani na http: //radio. ognjisce. si/.

RADIO OGNJIŠČE

Medijski triki in medijska miselnost

Med resničnostjo in utvaro

Poslušal sem predavanje, v katerem se je avtor trudil pojasniti, zakaj gre toliko zakonov narazen. Navajal je različne vzroke. Mislim pa, da je najvažnejši: "Vse preveč je zaročencev, ki si želijo sozaročenca po svojem okusu in po svojih merilih, ne pa takšnega, kakršen je"! Takšna ugotovitev velja tudi za druga področja našega življenja. Vedno bolj se kaže, da si ljudje za življenje ustvarjajo svoja merila, ki temeljijo najprej na lastni koristi in šele potem pridejo na vrsto bližnji.

Podobno je tudi pri veri. Vedno več je "vernikov", ki so si ustvarili osebno vero po lastnih merilih in lastni koristi. Tako so Boga "porabili" za dosego svojih lastnih in tudi samovoljnih ciljev. Ob tem pa se takšen tip vernika ujame v neljubo zanko: "Človek tako postane uničevalec svoje lastne človečnosti in istočasno zasužnjen s stvarmi, ki jih uporablja". Ta človekova zabloda pa ne velja samo za predstavo o Bogu. Velikokrat velja tudi za našo predstavo o Cerkvi, duhovnikih in o vsem, kar je kakorkoli povezano z Bogom. Napačna lastna merila človeka večkrat zavedejo, da ni sposoben več pravilno oceniti ali presoditi tega ali onega dejanja. Tako z lahkoto nasede medijsko-reklamnim trikom in seveda tudi medijski miselnosti, ki danes vse preveč kroji mnenje, pa tudi psiho sodobnega človeka - razumljivo tudi vernega.

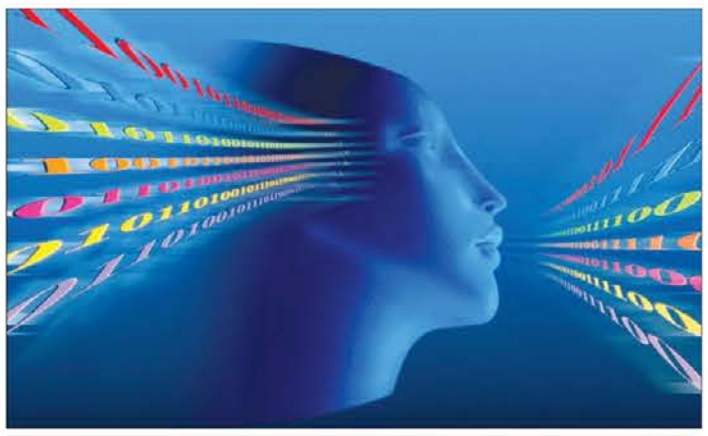

Iz tega, na videz brezizhodnega položaja nas pelje Božja beseda, če ji prisluhnemo. Janez nas v evangeliju takole nagovori: "Boga ni nikoli nihče videl. Edinorojeni Sin, ki je v Očetovem naročju, On je povedal" (Jn 1,18). Tako je Bog pečat in odgovor na naše iskanje resnice. On nam da razsodnost do našega pravega spoznanja. Ker pa je Božje gledanje velikokrat drugačno od naših življenjskih meril, se nam zdi trdo, in namesto da bi se ga oklenili, se raje izognemo in pademo pod vpliv konkretnih meril in želja, ki so na videz tudi koristnejša. Tako se bomo še naprej vrteli v začaranem življenjskem krogu, in namesto da bi iskali pomoč in rešitev pri Bogu, bomo to iskali v navideznem begu od resničnosti in se utapljali v močvirju osebne samozadostnosti, ta pa ima za posledico kratkotrajno korist in kratkotrajno srečo.

Ambrož Kodelja

Pavlovo leto

dr. Jurij Bizjak

UČITELJ IN SKRBNIK IN SVEČENIK

Cerkev opravlja po vsem svetu trojno službo: učiteljsko ali preroško, skrbniško ali pastirsko, svečeniško ali duhovniško. Trojna služba, ki jo Cerkev opravlja med ljudmi, je hkrati tudi služba, ki jo opravlja med mladimi. Zato si vsak, ki se v imenu Cerkve ukvarja z mladimi, stalno prizadeva, da je mladim učitelj in skrbnik in svečenik. Tudi kot voditelji in vzgojitelji mladih jemljimo za zgled velikega učitelja narodov, sv. Pavla, (1 Tim 2,7) in oskrbnika Božjih skrivnosti (1 Kor 4,1) ter posvečevalca poganov (Rim 15,16). Apostol Pavel nam je na vseh treh področjih svetel zgled pogumne in predane službe Gospodu.

Apostol Pavel je najprej učitelj in oznanjevalec. Poklican je bil, da ponese ime Gospodovo pred pogane in kralje in Izraelove sinove (Apd 9,15). Ves drugi del, več kot polovica Apostolskih del (13-28), opisuje zlasti Pavlovo predanost in zagnanost za oznanjanje evangelija. Občudujemo njegovo odločnost in njegov pogum, njegovo prodornost in zgoščenost v razlaganju in predstavljanju starozaveznih odlomkov in cele Stare zaveze.

Na začetku Pisma Rimljanom se predstavi kot poklican apostol in odbran za oznanjanje Božjega evangelija (Rim 1,1). Skoraj v vsakem pismu priznava in razglaša to svoje poslanstvo do vzklika: "Gorje mi, če evangelija ne bi oznanjal"! (1 Kor 9,16). Svojemu učencu Timoteju piše in skoraj prisega, da je postavljen poganom za učitelja v veri in resnici (1 Tim 2,7). V drugem pismu ga roti: "Oznanjuj besedo, vztrajaj, naj bo ugodno ali neugodno; prepričuj, svari, opominjaj z vsem potrpljenjem in učenjem"! (2 Tim 4,2). – Kot učitelj je apostol Pavel strog in zahteven, oster kakor sol (Mt 5,13) in previden kakor kača (Mt 10,16). S svojo grajo ni prizanesel niti Petru (Gal 2,11).

Nato je apostol Pavel skrbnik in upravitelj. Učiteljska služba je zakonodajna, skrbniška služba pa je izvršna. Apostol ni ljudem samo oznanjal, temveč je za svoje vernike tudi skrbel. Obiskoval jih je in bdel nad njimi, se zavzemal za njihov duhovni in telesni blagor, si prizadeval za red in mir pri bogoslužju in v družbi in reševal njihova tekoča vprašanja. Tudi skrbniška in upraviteljska služba je navzoča v vseh njegovih pismih. Povsod daje vsakdanja in oprijemljiva navodila celim skupnostim (Rim 12) in različnim stanovom (Ef 6,1-9), družinam (Kol 3,18-4,1) in posameznikom (Flm).

V 1 Kor rešuje vprašanje razmerja med različnimi oznanjevalci. Zagotavlja jim, da vsi oznanjajo Kristusa in pravi: "Tako nas vsakdo imej za služabnike Kristusove in oskrbnike Božjih skrivnosti" (1 Kor 4,1). V 2 Kor našteva vse hudo, ki ga je doletelo, in sklene: "Zraven tega, kar me po vrhu zadeva, imam vsakdanji opravek, skrb za vse Cerkve" (2 Kor 11,28). Svojemu učencu Titu naravnost naroča, kakšen oskrbnik ne sme biti in kakšen mora biti: "Kajti predstojnik mora kot Božji oskrbnik biti brez graje, ne prevzeten ne togoten ne pijanec ne pretepač ne pohlepen po dobičku, ampak gostoljuben, dobrotljiv, zmeren, pravičen, svet, zdržen" (Tit 1,7). – Kot skrbnik je apostol Pavel blag in usmiljen, mil kakor olje (Lk 10,34) in preprost kot golob (Mt 10,16). Tesaloničane spominja, da je med njimi nastopil milo, kakor mati neguje svoje otroke (1 Tes 2,7).

Apostol Pavel pa je tudi svečenik in duhovnik. Svečeniška služba je sodna in posvečevalna. Vanjo spadajo predvsem vsa bogoslužna opravila in dejanja, od preproste zasebne molitve do najbolj slovesnih obredov. Vse dejavnosti Cerkve se stekajo v to službo in vse iz te službe izvirajo. Sam apostol je kot bogoslužno opravilo dojemal tudi svojo učiteljsko (Rim 15,16) in skrbniško službo (1 Kor 4,1). Med zakramenti apostol poudarja zlasti krst (Rim 6,4) in birmo (2 Kor 1,21-22) ter evharistijo (1 Kor 11,24). Pogosto govori o Božjem usmiljenju (Heb 4,16) in spravi (Rim 5,10). Zelo jasna načela postavlja glede zakonskega (Ef 5,22-33) in družinskega življenja (Kol 3,18-25). V ustanovljenih cerkvenih skupnostih postavlja starešine (Apd 14,23) in jih s polaganjem rok posvečuje (2 Tim 1,6).

Na poseben način pa je Pavlova duhovniška služba vidna v njegovih številnih zahvalah in molitvah. Apostol se v svojih pismih pogosto sam zahvaljuje Bogu (Rim 1,8) in enako priporoča svojim naslovljencem, naj se zahvaljujejo in dajejo Bogu hvalo (Ef 5,20). Prav tako sam pogosto moli (1 Kor 14,15) in se priporoča v molitev (Ef 6,19) ter svojim naslovljencem naroča, naj molijo in dvigajo k Bogu svoje prošnje in zahvale (Flp 4,6). V Filipih sta Pavel in Sila v ječi okoli polnoči molila in pela Bogu hvalnice, jetniki pa so ju poslušali (Apd 16,25). V Jeruzalemu je med molitvijo v templju doživel zamaknjenje (Apd 22,17). Tesaloničanom naroča, naj neprenehoma molijo (1 Tes 5,17). – Kot svečenik je apostol Pavel čist kakor kristal (Raz 21,18) in blesteč kakor zvezda (Raz 22,16). Bogu služi s čisto vestjo (2 Tim 1,3).

Iste tri službe in dejavnosti se prepletajo tudi pri našem delu med mladimi. Za vsa tri področja imamo izvrstne osnovne pripomočke: Za učiteljsko službo zlasti Sveto pismo, za skrbniško službo zlasti Katekizem Katoliške Cerkve in Kompendij, za svečeniško službo lekcionarje in obrednike, molitvenike in pesmarice. Vsi našteti priročniki so seveda lahko tudi zapečatene knjige in zašite vreče peska, brez življenja in brez odziva. Lahko pa so tudi polni smodnika in dinamita, polni vžigalnikov in kapsljev. V njih je vse polno ognja in isker. Iskra je pomembna in pomemben je preskok. Vsakokrat ko pustim ali dosežem, da iz priročnika iskra skoči vame, lahko stopim pred ljudi. Poslušalci bodo iskro začutili in zagotovo bo v nekoga preskočila. Če pa iskra vame ne preskoči, so vsi pristopi in prijemi in postopki jalovo početje.

Zelo verjamem, da se marsikomu postavlja vprašanje, ali je dandanes s tem mogoče stopiti pred mladino? Še posebej ali je mogoče stopiti pred sedanji rod z apostolom Pavlom, ki velja za težjega svetopisemskega pisca? Je mogoče in potrebno! Samo nekateri odlomki so v Pavlovih pismih nekoliko težji za razumevanje, velika večina njegovih besedil pa je razumljiva tudi manj izurjenemu bralcu. Vsi judovski razlagalci se radi izražajo slikovito in nazorno in tudi apostol Pavel je bil najprej rabin. Kar se je naučil pri Gamalielovih nogah (Apd 22,3), je kot razlagalec v veliki meri upošteval tudi potem, ko je postal Kristusov apostol. Tudi v njegovih pismih kar mrgolijo krepke primerjave in prispodobe, vse polno slikovitih izrazov in nazornih razlag.

Prvo geslo za mlade naj bo Pridigarjeva beseda: "Veseli se, mladenič, v svoji mladosti, in tvoje srce naj bo vedro v tvojih mladih dneh. Hodi po potih svojega srca in po želji svojih oči. Vedi pa, da te za vse to Bog pripelje pred sodbo! " (Prd 11,9). Drugo geslo naj bo Pavlova beseda Titu: "Prav tako opominjaj mladeniče, naj se obvladujejo" (Tit 2,7). In tretje geslo naj bo Pavlovo naročilo, ki stoji pred njegovo hvalnico ljubezni: "Hrepenite pa po večjih darovih! " (1 Kor 12,31).

Po slovesu msgr. Pietra Brolla

Msgr. Mazzocato nov videmski nadškof

Dne 20. avgusta opoldne je videmski nadškof msgr. Pietro Brollo, ki je decembra 2008 dal ostavko in se zaradi starosti umika v pokoj, v patriarhalni palači oznanil, da je sveti oče Benedikt XVI. imenoval škofa iz Trevisa za novega videmskega nadškofa. Msgr. Andrea Bruno Mazzocato se je rodil v kraju San Trovaso di Preganziol (v pokrajini Treviso) 1. septembra 1948. Semenišče je obiskoval v Trevisu, kjer je bil tudi posvečen septembra 1972. V naslednjih letih je opravljal funkcijo župnijskega pomočnika, obenem pa je študiral pastoralno liturgijo v Padovi, nato pa še dogmatiko v Milanu. V letih 1977-2001 je poučeval dogmatiko v Trevisu in v Padovi. Skoraj deset let je bil tudi spiritual v semenišču v Trevisu, od leta 1994 dalje pa rektor. Oktobra 2000 je bil imenovan za pastirja škofije Adria-Rovigo, januarja 2004 pa je postal škof v Trevisu.

V svojem sporočilu nadškofu Brollu, upokojenemu nadškofu Battistiju in vsem vernikom videmske nadškofije je msgr. Mazzocato zapisal, da ga je Božja volja, ki se je pojavila v izbiri svetega očeta, spet presenetila. Z "umirjenim prepričanjem" je pripravljen sprejeti odločitev. Priznal je, da mu sicer ni lahko zapustiti škofije, v kateri se je rodil, prejel vero, bil posvečen in nazadnje bil postavljen za pastirja. Na dnu srca pa je umirjen in pripravljen "vas spoznati, ljubiti in darovati vse, kar je mojega". Njegovo škofovsko geslo se glasi Pro vobis in Christo ministri (Služabniki v Kristusu za vas). "Tak bom skušal biti med vami: služabnik, ki nosi Jezusa Kristusa, da bi pomagal vaši veri, upanju in ljubezni".

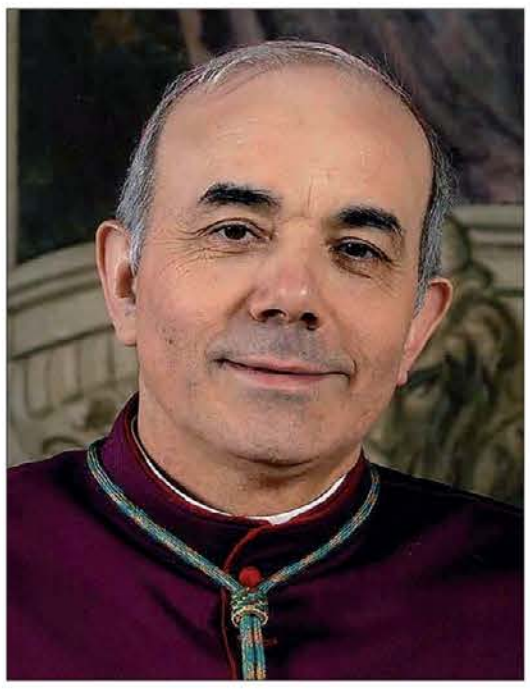

Zaveda se, da prihaja služit Cerkvi, ki ima starodavno in veliko krščansko tradicijo. "S ponižnostjo se želim vključiti v to tradicijo in ponuditi svoj delež". Ob tem želi nadaljevati pastoralno delo svojih predhodnikov, še zlasti msgr. Battistija in msgr. Brolla, ki ju več let pozna in ceni.

Že sedaj prosi vse videmske vernike, naj molijo zanj, da bi zamenjava bila za vso nadškofijo pomemben trenutek, ki bi oživil misijonsko zavzetost. On sam že nekaj časa moli zanje in jih po priprošnji Device Marije in svetih zavetnikov Mohorja in Fortunata blagoslavlja.

Do srede septembra, ko naj bi nastopil službo novi nadškof, bo msgr. Brollo ostal apostolski administrator videmske nadškofije, nato naj bi se umaknil v svoj Tolmeč, od koder pa bo, je zagotovil, še vedno ostal v stiku z novim nadškofom. Ob uradnem sporočilu se je dosedanji nadškof zahvalil papežu za imenovanje naslednika, ki ga odlikujejo duhovne in intelektualne kreposti, poleg teh pa tudi kompetentna pastoralna izkušnja.

Kratki

Biserna maša p. Pavla Leskovca

Jezuit Pavel Leskovec, dolgoletni ravnatelj slovenskih oddaj Radia Vatikan, rojen v Gorah nad Idrijo leta 1920, obhaja letos svojo biserno mašo. Po srednješolskem študiju v Gorici je študiral je teologijo v Rimu na Papeškem vzhodnem inštitutu, tam dosegel doktorat iz vzhodne teologije in pozneje tam tudi predaval vzhodni nauk Cerkve in zgodovino vzhodnega bogoslužja.

Starejši Goričani se spominjamo ponovitve njegove nove maše na Placuti leta 1949. Bilo je nenavadno, slovesno bogoslužje v vzhodnem obredu. P. Leskovcu naše čestitke in voščila.

Izjava Komisije Pravičnost in mir pri SŠK ob prvem dnevu spomina na žrtve totalitarnih in avtoritarnih režimov

Evropski parlament je 2. aprila 2009 pozval "k razglasitvi 23. avgusta za vseevropski dan spomina na žrtve vseh totalitarnih in avtoritarnih režimov, da bomo lahko dostojanstveno in nepristransko počastili njihov spomin". Komisija Pravičnost in mir pri SŠK je zato slovensko javnost pozvala, da se 23. avgusta pridruži vseevropskemu dnevu spomina na naše žrtve totalitarnih in avtoritarnih režimov: najprej okupacije nacističnih in fašističnih okupatorjev, nato pa revolucije, ki jo je izvajala Komunistična partija.

Slovenci smo eden izmed tistih evropskih narodov, ki so fašistični, nacistični in komunistični teror in nasilje posebej kruto doživeli. Medtem ko sta v našem javnem mnenju nacizem in fašizem primerno ovrednotena in završena, komunistični totalitarni režim na tako nedvoumno obsodbo še čaka. Razlogi za to so različni. Eden je tudi v tem, da je komunizem pri nas ostal dolgo časa na oblasti in da je prikrival svojo resnično podobo. Na to meri Evropski parlament, ko pravi, da "noben politični organ ali politična stranka nima izključne pravice do razlage zgodovine" in da "ti organi in stranke ne morejo trditi, da so objektivni". Še več, v zadnjem času poskušajo nekateri celo "rehabilitirati" našo komunistično preteklost in njene nosilce, s čimer omalovažujejo krivice, ki so jih nosilci režima zakrivili. Ponovno poimenovanje ceste po Titu v našem glavnem mestu in ohranjanje poimenovanj ulic in trgov po nosilcih komunističnega režima je v popolnem nasprotju s črko in duhom omenjene resolucije Evropskega parlamenta kakor tudi z resolucijo št. 1481 Parlamentarne skupščine Sveta Evrope z dne 26. januarja 2006 o potrebi po mednarodni obsodbi zločinov totalitarnih komunističnih režimov. Dejanja te vrste kažejo na stanje duha in etičnih načel dela občestva v Republiki Sloveniji in so v posmeh vsem žrtvam komunističnega totalitarizma. Pri tem ne mislimo samo na tisoče pobitih med vojno in po njej, temveč tudi na žrtve političnih procesov, Golega otoka in vse druge, ki so desetletja po revoluciji doživljali krivice, zapostavljanja in izključevanje samo zato, ker idejno, nazorsko in politično niso bili "na liniji Partije". Vsako poveličevanje nosilcev režima, ki – kot je izrecno poudarjeno v temeljni ustavni listini o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije – ni deloval kot pravna država in v katerem so se hudo kršile človekove pravice, pomeni tudi kršitev temeljnih demokratičnih ustavnih vrednot in načel.

Končni cilj tovrstnih spominskih prizadevanj mora biti narodna sprava, kajti resnična in trajna sprava lahko temelji samo na resnici. Komisija Pravičnost in mir pri SŠK zato ponovno poziva k nepristranskemu ugotavljanju resnice ter k dejanjem resnicoljubnosti in sprave. Komisija pričakuje, da se bo odkrivanje in obeleževanje prikritih grobišč nadaljevalo z vso prizadevnostjo in doslednostjo, ki jo zasluži. Komisija hkrati poziva vse, ki so za to pristojni, predvsem pa uredništva najrazličnejših glasil in spletnih portalov, da preprečujejo tako imenovani sovražni govor, ki ga je med nami vse preveč. Sovražni govor je bistveno povezan s totalitarnimi ideologijami, nanje spominja in jih oživlja, hkrati pa preprečuje procese sprave, medsebojnega spoštovanja in prijaznega sožitja med različno mislečimi in verujočimi. Prizadevanje zanje je naša dolžnost in v njih je tudi naša prihodnost. / msgr. dr. Anton Stres, mariborski nadškof koadjutor in predsednik Komisije Pravičnost in mir pri SŠK

Msgr. Anton Stres

Pozdrav škofa Jurija Bizjaka

Odprtje razstave z naslovom Boj proti veri in Cerkvi (1945–1961)

Apostol Janez piše v knjigi Razodetje: "In ko je (Jagnje) odprlo peti pečat, sem videl pod oltarjem duše umorjenih zaradi Božje besede in zaradi pričevanja, ki so ga dajali. In zavpili so z močnim glasom govoreč: 'Doklej, Gospod, Sveti in Resnični, ne boš sodil in maščeval naše krvi nad onimi, ki prebivajo na zemlji? ' In dano je bilo vsakemu izmed njih belo oblačilo in jim je bilo rečeno, naj počakajo še malo, dokler se ne dopolni tudi število njihovih sohlapcev in njihovih bratov, ki morajo biti umorjeni kakor oni sami" (Raz 6,9–11). Naj počakajo še malo ...

Evangelist Luka v Apostolskih delih piše: "Poklicali so torej apostole, jih pretepli in jim zabičali, naj ne govorijo v Jezusovem imenu, nato so jih izpustili. Ti pa so izpred velikega zbora odhajali veseli, da so za Jezusovo ime bili vredni trpeti zasramovanje. In niso nehali v templju in po hišah vsak dan učiti in oznanjati Kristusa Jezusa" (Apd 5,40–42). Odhajali so veseli ...

Kristusov zadnji blagor se glasi: "Blagor vam, kadar vas bodo zaradi mene zasramovali in preganjali in vse hudo zoper vas lažnivo govorili. Veselite in radujte se, zakaj vaše plačilo v nebesih je veliko. Tako so namreč preganjali tudi preroke, ki so bili pred vami" (Mt 5,11–12). Blagor vam...

Tudi vse žrtve povojnih pobojev in preganjanj so za vse verne naložba, ki jih navdaja s ponosom in veseljem. Ponos in veselje vernih tudi nista in ne moreta biti odvisna od priznanja in kesanja ubijalcev in morilcev. Žrtev pobitih in preganjanih zaradi vere je tako čista in pristna, da ne potrebuje nobenega priznanja in nikakršne potrditve.

Priznanje in potrditev – če hočejo seveda doseči svoj mir in svojo notranjo svobodo – potrebujejo tisti, ki so miroljubne ljudi ubijali in morili, in tisti, ki z njimi soglašajo in jih zagovarjajo. To pa je seveda stvar njihove odločitve in njihove dobre volje. K temu jih nihče ne more in tudi noče prisiliti. Apostola Pavel in Barnaba sta zakrknjenim judom povedala resnico, nato pa proti njim otresla prah s svojih nog in šla naprej (Apd 13,51).

Foto JMP

Zato naj bo tudi pričujoča razstava predvsem živa priča čiste in pristne žrtve, ki jo verni polagajo najprej na oltar nebeškega kraljestva, ki je med nami, nato pa tudi na oltar domovine, ki tako zelo pogreša naš smisel za žrtev in odpoved. Kako majhna, smešno majhna, je odpoved, ki bi jo vsakdo moral prispevati, da bi se izkopali iz večine nadlog, ki nas žulijo in pestijo. Zlasti vsi verni smo zato poklicani, da se zavedamo smisla žrtve in odpovedi in povsod oznanjamo njuno vrednost in ceno.

Prisluhnimo vedno znova svoji vesti, o kateri piše modri Sirah: "Pazi tudi na svet vesti, zakaj nič ti ni bolj zvesto kakor ta. Zakaj vest daje včasih boljše pojasnilo kakor sedem čuvajev, ki so postavljeni na višini za ogledovanje"! (Sir 37,13–14). Naša skrb naj bo, kako bi žrtve unovčili navznoter, kako bi jih posnemali in jim sledili. Kakor nam naroča apostol Pavel: "Dolžni pa smo mi, ki smo močni, prenašati slabosti tistih, ki niso močni, in ne delati sebi po volji" (Rim 15,1).

msgr. dr. Jurij Bizjak
koprski pomožni škof

Pismo

Misli na grobu slovenske mistikinje Magdalene Gornik

Na dan svetega Bonaventure, dne 15. julija, sem se peš napotil od župnije Rob pri Velikih Laščah preko zaselkov Mohorje, Nova vas na Bloški planoti, Ravne na Blokah do župnije Gora pri Sodražici, kjer je živela v drugi polovici 19. stoletja edina izpričana slovenska mistikinja, Magdalena Gornik, prav tukaj je tudi pokopana.

Skozi katarzično hojo po še dokaj inkontaminiranem naravnem okolju sem kolikor toliko prečistil svoje možgane, zastrupljene z urbanimi izpuhi Ljubljane in drugih slovenskih kvazi velemest.

Takrat sem se domislil eksistencialnih problemov, ki majejo tla Sloveniji in Slovencem po letu Gospodovem 1991. Znova in znova osupel ugotavljam, da je slovenska država postala smrtonosna babilonska hotnica, katere edini cilj je izbrisati vsemogočnega, dobrega Boga iz vseh človeških src in to vero nadomestiti z najbolj nagnusno vero v užitek in ostale poganske ogabne 'kreposti', kot so nečistost, požrtnost, nezmernost – sami smrtni grehi!!!

Zgrožen sem, kako je mogoče, da je naivno slovensko ljudstvo padlo pod temi Satanovimi triki, ki so podli in zahrbtni. Razmišljam pa, da že katekizem katoliške Cerkve uči, da je človeško bitje zelo krhko, vprašljivo, čeprav nas sv. Pavel apostol vzpodbuja, da imamo kljub vsemu Večnega Duha, a v zelo krhkih, lončenih posodah našega življenja.

Torej, poln vamp je smrt Duha, negacija Boga pa je smrt človeka!

Vsa naša elitna parlamentarna sodrga, boljše besede nimam (!), koliko časa bo še zavajala to ljudstvo in se imela za legitimno nositeljico oblasti? Koliko časa še? Quousque tandem!?

Naši vrli parlamentarci, skoraj v večini, žal, kajti kristjane še vedno izrivajo iz javnosti, kot da smo kužni, naredijo vse, da mladina ostane brezbožna, da se podreja samo nizklim, plehkim užitkom, da je lahko manipulirana od najbolj agresivnega kapitala, samo zato, da čim prej zapade v kulturo razvrata, razvrednotenja življenja in postane plen kapitala, brezumja in obupa. Več kot strašno! Slovenski kvazi oblastniki so na neki način cinični klošarji, ki skušajo iz nas narediti še večje klošarje, kot so oni sami.

Lani sem preletel govore mladim sedanjega svetega očeta na svetovnem dnevu mladih v Sidneyju, kjer Joseph Ratzinger zaskrbljeno ugotavlja, da je naš planet postal poln izkoriščanja božjega stvarstva, medtem ko častilcev Stvarnika, ki je vsa ta čudesa ustvaril, pa ni in ni. Kako more stvar negirati svojega stvarnika?! Ali ni to brezumen napuh?!

Sprašujem se, kako da naša vrla t. i. oblast človeka Slovenca sili samo v trošenje, zapravljanje, kako je sploh možna taka ponižujoča manipulacija človeka in ščuvanje k najnižjim nagonom? Ali ni prepoln želodec obsojen na to, da poči.

A to pustimo sedaj.

Nekoč sem prebral stavek pisatelja Marjana Tomšiča, ki pravi: "civilizacija dela iz človeka kanto za smeti"! Ali si ni tu blizu z Nietzschejem, ko pravi, "država je bila narejena za odvečne"! Prepričan sem, da Magdalena Gornik v onstranstvu strahotno obžaluje in ne more dojeti, da je nekdanji pobožni, bogaboječi, marljivi Slovenec, ki je častil Boga v vsaki bilki in na vsakem koraku sredi polja ali gozda, ki je bogaboječe obdeloval zemljo in v potu svojega obraza skrbel za svoje osnovno skromno preživetje, postal tak plen takega robotiziranega načina življenja. Brezbožnega načina življenja, ki ti nudi samo poln vamp, hkrati pa smrt duha in izgubo kakršnegakoli življenjskega smisla in ti bivanje spremeni v gnus in nesmisel.

Ali ni dovolj tega, dragi Slovenci? Osupel sem, nič več ne morem govoriti. Želim samo, dokler sem še živ, dokler mi niso možgani popolnoma skurnjeni od alkohola in bebavih idej slovenske javnosti, ki mi hočejo priskutiti vse, kar je smiselno in poetično in boguvšečno in me potisniti v brezup, gnus in smrt. Bog gotovo noče, da me ti hudiči ugonobijo. In fuga salus!

Dodal bi samo še stavek iz nacionalne alkoholne nesreče. Mogoče je še bolj razčiščujoča in preroška misel našega protialkoholnenga borca Janeza Ev. Kalana iz 20. let prejšnjega stoletja, ki je na protialkoholnih shodih svaril: "največja nevarnost za nas Slovence sta liberalizem in alkoholizem".

Toliko za danes!

Z groba Magdalene Gornik vas na dan svetega Bonaveture, 15. julija 2009, pozdravlja alkoholno poškodovani

Pavle Bračko

Kratke

6 za eno... razstavo

Do 11. septembra je v galerijskih prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici na ogled tradicionalna razstava, ki ob koncu poletja običajno privabi člane petih goriških in enega

novogoriškega fotokluba ter lepo število ljubiteljev fotografske umetnosti. Tudi tokrat sta prireditev - enajsto po vrsti - organizirala Koordinacijski odbor Združenja fotoklubov goriške pokrajine in kulturni hram. Navzoče na slovesnem odprtju je najprej pozdravila predsednica KC Bratuž Franka Žgavec, spregovorila sta tudi predsednik omenjenega koordinacijskega odbora Giovanni Viola in deželna predstavnica zveze FIAF Sora Scilla. Tema posnetkov, ki so jih prispevali člani fotokluba Skupina 75 iz Gorice, fotokrožka Castrum iz Gradeža, krožka Circolo Fotografico Isontino iz Gorice, fotokluba Il Torrone iz Romansa, goriške skupine Lo scambio, fotokluba iz Ločnika in fotokluba iz Nove Gorice, je tokrat bil dež. Skupina 75 je občinstvo presenetila s 150 črnobelimi fotografijami manjšega formata, ki visijo s stropa. Pod njimi se na ekranu predvaja kratkometražni film Hijacinta Jusse, ki tudi po svoje govori o dežju.

Vrnitev domov bratov Rusjan

Društvo 4. Stormo, društvo sKultura 2001, rajonski svet Štandrež, ZSŠDI pod pokroviteljstvom goriške občine in pokrajine ter v sodelovanju z občinama Nova Gorica in Šempeter-Vrtojba prirejajo v soboto, 5. septembra, ob 15. uri odkritje spominskega obeležja ob 100-letnici prvega poleta Edvarda in Josipa Rusjana. Obeležje je delo mladih umetnikov Akademije za likovno umetnost in oblikovanje iz Ljubljane in Šole mozaika iz Spilimberga. Na prireditvenem prostoru bo fotografska razstava, na letališču pa bo na ogled letalo EDA 5. V primeru slabega vremena bo slovesnost teden kasneje, 12. t. m., ob isti uri.

Svetniško vprašanje glede nameščanja slovenskih tabel

Slovenski občinski svetniki iz vrst Slovenske skupnosti Silvan Primožič, Marilka Koršič in Božidar Tabaj so županu Romoliju in odborniku za jezikovne skupnosti Ceretti postavili svetniško vprašanje glede nameščanja prometnih tabel v slovenskem jeziku na področju občine Gorica, kot to predvideva zakon 482 iz leta 1999.

Na podlagi zakona je zagotovoljeno finančno kritje za nameščanje cestnih tabel v slovenskem jeziku, so poudarili. Zato so prosili predstavnika občinskega odbora, naj jih seznanita z odločitvijo Občine Gorica glede nameščanja cestnih oznak v slovenskem jeziku na občinskem teritoriju, naj jih seznanijo z razlogi, na podlagi katerih se Občina Gorica še ni izrekla glede pisma pokrajinske uprave z isto vsebino. Pri tem so trije svetniki poudarili, "da je v goriški občini zgodovinsko prisotna slovenska narodna skupnost, o kateri pričajo številni zgodovinski dokumenti. Slovenska narodna skupnost je prisotna tudi s svojimi ustanovami, organizacijami in društvi, ki so sestavni del družbenega mestnega tkiva in aktivno sodelujejo pri vsestranskem razvoju mesta Gorice".

Pomembno srečanje goriške sekcije SSO

Obiskali so predsednika goriškega pokrajinskega sveta

Pred kratkim je goriški Pokrajinski svet izvolil novega predsednika, saj je dosedanji predsednik Alessandro Fabbro to mesto zapustil, ker je bil izvoljen za župana v občini Farra d'Isonzo. Na njegovo mesto so goriški pokrajinski svetniki določili Tržičana Gennara Falango, dolgoletnega odbornika v Staranzanu in dosedanjega načelnika pokrajinske svetniške skupine Demokratske stranke.

To je bila priložnost, da je goriški pokrajinski predsednik SSO-ja Walter Bandelj, skupaj z ostalimi člani goriškega pokrajinskega izvršnega odbora, obiskal Gennara Falango, novoizvoljenega predsednika goriškega Pokrajinskega sveta, in imel z njim predstavitveno srečanje.

Bandelj je najprej čestital Falangi za izvolitev na pomembno institucionalno mesto in izrazil v imenu prisotnih voščila za dobro in uspešno delo. Predsednika pokrajinskega sveta je seznanil z delovanjem in strukturo Sveta slovenskih organizacij, s posebno pozornostjo na goriški del. Posebej je omenil vsako goriško članico in njeno delovanje. Nanizal je tudi nekaj glavnih tradicionalnih pobud, kot je npr. števerjanski Festival slovenske narodno-zabavne glasbe, katerega se udeležujejo ansambli od vsepovsod. Priporočil pa se je tudi za dosledno izvajanje zaščitne zakonodaje za slovensko narodno skupnost.

Predsednik Falanga se je zahvalil za čestitke in voščila, predstavil kompetence in odgovornosti nove funkcije. Pri tem je ponudil svojo razpoložljivost za katerokoli posredovanje. Še posebno pa je bil zainteresiran za možnosti čezmejnega sodelovanja in kot primer dobrih praks omenil lansko, mladinsko, čezmejno nogometno prvenstvo.

Bandelj je med srečanjem dal poseben poudarek na problematiko šolskega prevoza za slovensko šolo v Romjanu. O tem ga je pred kratkim seznanila Damjana Kobal, predsednica Združenja staršev iz Romjana. Predsedniku Falangi je orisal razvoj šole in uspehe ter ključno vlogo, ki jo odigrava pri ohranjanju in zbiranju slovenske narodne skupnosti v Laškem. Šola bo v kratkem dobila nove prostore, saj sedanji niso več primerni za tolikšno število vpisov. Pri tem pa nastaja tudi problem prevoza, za katerega je do sedaj skrbelo Združenje staršev. Pojavljajo pa se čedalje večje, predvsem finančne težave. Bandelj je še predstavil pismo, ki ga je Združenje staršev romjanskih otrok naslovilo raznim deželnim institucijam in ustanovam glede pomena prevoza otrok, ki je temeljnega pomena za šolo, saj njena populacija prihaja iz skoraj vseh občin tržiškega območja. Falanga je predstavnikom SSO-ja povedal, da slovensko šolo v Romjanu pozna, in obljubil, da se bo o tem pozanimal in takoj nakazal nekaj možnih poti, po katerih bi se lahko šolskemu prevozu našla trajno rešitev.

Kronično ponavljanje nerešenih vprašanj

Zdravstvo, čezmejno sodelovanje in dvojezičnost

V poletnih dneh meseca avgusta ugotavljam, da se je razvila polemika glede možnosti krčenja zdravstvenih uslug, ki prihajajo iz deželnega odbora. Ta krčenja naj bi zadevala tudi Gorico, katere bolnišnica je zadnja leta stalno pod tarčo številnih kritik in v nevarnosti, da bo zlezla v vse nižjo kategorijo. Pod udarom je predvsem porodnišnica. Uresničitev takega scenarija bodo najbolj občutili občani oz. bolniki, ki si bodo morali za svoje zdravje pomagati, tako da bodo morali biti vse dlje od svojega doma. Na splošno gledano, bo to imelo tudi negativen vpliv, ki bo padel na celotno mesto in njegovo družbeno strukturo. Prav gotovo bosta na tak način mesto in njegova okolica manj privlačna.

Kot pokrajinski tajnik SSk moram žal ugotoviti, in s tem SSk soglaša s trditvami goriškega občinskega svetnika De Santisa, da je kljub napovedim goriškega župana položaj Gorice v primerjavi z deželno stvarnostjo zelo šibek, kar predstavlja velik problem pri uveljavljanju koristi našega prostora, še posebno na takem področju, kot je zdravstvo. In kje naj iščemo vzroke te šibkosti?

Ob dejstvu, da sloni pomembnost zdravstvenega sistema oz. bolnišnice na raziskovanju in inovaciji, kot pokrajinski tajnik SSk, skupaj s tremi goriškimi občinskimi svetniki SSk, želim podčrtati dejstvo, da kot Goričani plačujemo kratkovidno upravno politiko današnje goriške občinske uprave, ki je privedla do popolnega zamrtja čezmejnega sodelovanja, še posebno na področju zdravstva. To je danes skregano z zdravo pametjo, saj bi čezmejno sodelovanje predstavljalo resnično oporo in obrambo pred vsiljevanjem negativnih krčenj, na katera sedanja deželna uprava zelo jasno namiguje.

Razvijati sodobni zdravstveni sistem na podlagi čezmejnega sodelovanja in z uporabo finančnih sredstev iz evropskih skladov bi morala biti prioriteta današnjih upraviteljev. Žal pa so ti že v prejšnji dobi naredili vse, da bi preprečili katerokoli čezmejno sodelovanje na ravni zdravstva. Ko imajo danes v rokah tudi goriško občinsko upravo, pa so se potrudili, da bi pri tem zamrlo vse, kar je bilo na področju čezmejnega sodelovanja zastavljeno z Brancatijevo upravo. Ravno v tej upravi so odborniki SSk veliko pripomogli k vzpostavitvi učinkovitejšega čezmejnega sodelovanja. Sedanje napovedano krčenje pa bo cena, ki jo bomo vsi plačevali zaradi kratkovidne politike, saj bi bilo goriško zdravstvo bolje obvarovano, ko bi slonelo na aktivnem sodelovanju s šempetrsko bolnišnico in črpalo sredstva iz evropskih programskih skladov.

Izpostaviti pa gre tudi še vidik, ki je skoraj v celoti spregledan, t. j. izvajanje dvojezičnosti, kot to predvideva zakon 38/01 za javne ustanove. Bolnišnica in zdravstveni sistem, ki bi imel tudi to posebnost, da posreduje usluge tudi v slovenskem jeziku oz. omogoča uporabo slovenščine, bi prav gotovo predstavljala posebnost, zaradi katere bi bila krčenja težje izvedljiva. A to je za marsikoga v Gorici še vedno fantapolitika.

Julijan Čavdek
Pokrajinski tajnik SSk

Tabor izvidnikov in vodnic v Žirovnici pri Žireh

Indijanske dogodivščine v čarobnem okolju

Med 30. julijem in 9. avgustom smo se goriški in doberdobski izvidniki odpravili na odkrivanje indijanskih korenin v Žirovnico pri Žireh. Pred prihodom na tabor smo najprej pokukali v tamkajšnjo okolico in malo spoznali Idrijsko. Nato smo končno dospeli na velik taborni prostor, ki ga je na sredi ločeval leden potoček, in se že takoj preizkusili v skavtski sposobnosti: postavljanju šotorov. Naslednji dan je bilo treba seveda postaviti še vse ostale zgradbe, pripraviti skratka prostor, v katerem bi preživeli deset skupnih dni. Ko smo dokončali kuhinje, vhod, igrišče ter dvignili jambor, smo bili končno pripravljeni na pravi začetek. Ob slovesnem tabornem ognju se je vsak izmed vodov predstavil kot indijansko pleme s svojimi navadami in posebnimi oblačili. Ob indijanski glasbi in pečenju mesa na ognju smo vstopili v tisti čarobni svet, ki nas je potem spremljal do zadnjega trenutka. V indijanskem duhu, v neposrednem stiku z naravo in zgodovino, smo preživeli marsikatero dogodivščino. Začeli smo z dnevom ustvarjalnosti, v katerem je vsak imel možnost izbrati svojo delavnico in se v njej preizkusiti: eni so plezali, drugi kuhali, se masirali, plesali in se podili po poti preživetja.

V bližnjih Žireh smo v nedeljo po maši imeli duhovno obnovo, nato nas je tamkajšnji župnik presenetil s tremi kepicami sladoleda.

Sledil je športni dan z igrami, na igrišču, v potoku in v blatu, dokler nas ni presenetil silovit dež, ki nas je do naslednjega jutra zadržal v šotorih.

Negotovi zaradi težkih sivih oblakov smo se zjutraj vseeno odpravili na pot. Čakal nas je namreč spust v jamo iz obdobja po prvi svetovni vojni. Vodiča sta nas odpeljala po mrzlih in temačnih rovih ter nam razložila zgodovino teh krajev, obarvano z različnimi kulturami in narodi. Nato pa smo vzeli pot pod noge. Pod vodstvom tamkajšnjega vodiča oz. navdušenega "domoljuba" smo krenili na pot po mehkih travnatih gričkih, izza katerih se je kdaj pa kdaj pojavil kak pravljični zvonik ali drobcena vasica ali kak prijazen kmet, ki je gnal svojo čredo na pašo. Skratka, idilična pokrajina, ki nas je utrujene in upehane pripeljala do griča Sv. Treh kraljev. Tam so se vodi razdelili v skupine in se z orientacijskimi sposobnostmi ter zemljevidom v rokah odpravili proti označeni domačiji. Ponovno skupno srečanje je bilo predvideno naslednjega dne na taboru. Vodi so morali med potjo prestati nekaj preizkušenj in tako najti smer do cilja.

In ko so jo našli, jih je čakala nova naloga. Belci so zasedli tabor. Če bi ga želeli nazaj, bi si ga morali s skupnimi močmi priboriti. Nadeli smo si naša bojevna indijanska oblačila, vodi so si v dveh različnih skupinah sestavili svoj bivak in boj se je začel. Med dnevno in nočno igro, s skalpiranjem in napadanjem bivolov, so Indijanci premagali belce in se naslednjega dne lahko spet vrnili na svoje ozemlje.

Glavna in nedvomno najtežja preizkušnja je bila za nami, zato je v zadnjih dveh dneh ostajal čas za zabavo: festival, scoutball, "Stavimo da", kjer so izvidniki dokazovali, česa so lahko zmožni. Zadnji večer pa je bil še proces, saj je na koncu treba polagati tudi kak račun in na zabaven način plačati za svoje neumnosti med taborom.

Tako je z bliskovito naglico nastopil tudi zadnji dan. Zadnji taborni ogenj, pesem slovesa, podiranje jambora. Objemi in solze. Kaj ne bi bilo tako, ko se je v teh skupnih dneh ustvarilo tako čarobno vzdušje, spletle tako posebne vezi, ki se lahko spletejo le v takih - za naš civilizirani in hipertehnološki svet - nenavadnih okoliščinah... tako blizu narave, ob žuborenju potočka in prasketanju tabornega ognja... Solze v očeh ob pesmi slovesa so bile jasen dokaz, da nestrpno pričakujemo spet nekaj podobnega... Na svidenje naslednje leto!

Klepetava sova

Praznovanja ob 100-letnici poleta bratov Rusjan

Ob velikem jubileju bo Eda 5 še zadnjič poletela v nebo

Čeprav je prišlo do prvega slovenskega poleta z motornim letalom bratov Rusjan 25. novembra 1909, se bodo v Novi Gorici temu pomembnemu jubileju poklonili že konec tega tedna v okviru praznovanja občinskega praznika. V **petek, 4. septembra**, bo v Slovenskem narodnem gledališču v Novi Gorici zvečer slovesnost ob 100-letnici tega zgodovinskega dogodka, vrhunec pa bodo prireditve dosegle dan kasneje, v **soboto, 5. septembra**. Ob 12. uri bodo v avli novogoriške mestne občine odprli razstavo o bratih Rusjan "100 let brnenja na goriškem nebu" avtorja Srečka Gombača, velikega poznavalca bratov Rusjan in njunega življenja in dela, ob 15. uri pa se bo začel osrednji dogodek, poimenovan Vrnitev domov. Z ajdovskega letališča se bo namreč še zadnjič vzdignila v nebo replika letala Eda 5, ki bo v spremstvu več kot dvajsetih letal slovenskih in italijanskih aeroklubov odletela proti goriškemu letališču na Rojah. Med potjo bodo letala trosila letake iz razgradljivega papirja s podatki o bratih Rusjan, na letališču v Rojah pa bo pristanku letal sledil sprejem letalcev in odkritje spomenika ter spominske plošče. Dogajanje se bo zvečer nadaljevalo na travniku pred novogoriško mestno hišo, kjer bo na koncertu ob 100-letnici prvega slovenskega poleta z motornim letalom bratov Rusjan v okviru prireditve Robinova zabava 2009 nastopila mednarodno priznana goriška skupina Elvis Jackson. Ob tej priložnosti bosta zbrane - organizatorji jih ob lepem vremenu pričakujejo okrog deset tisoč - nagovorila novogoriški župan Mirko Brulc in nečakinja bratov Rusjan, Grazia Rusjan. "Moje dolgoletne sanje, da bi videla leteti letalo svojih stricev, se bodo s tem uresničile", je povedala Rusjanova ob predstavitvi prireditev, ki jih ob tem pomembnem jubileju pripravlja novogoriška občina v sodelovanju z goriško pokrajino in številnimi klubi in društvi z obeh strani meje.

NN

Poletno središče Štandrež

Počitniški dnevi med igrami in zvezki

V avgustovski pripeki so se iz otopele poletne dremavice prebudili šolski prostori OŠ F. Erjavec iz Štandreža. Iz počitniške zapuščenosti so jih zdramili glasovi otrok, ki od 17. avgusta do 4. septembra preživljajo sproščujoče urice v poletnem središču Štandrež v družbi vrstnikov in pod budnim očesom mladih vzgojiteljic. Domača župnija sv. Andreja apostola in rajonski svet sta, kot že vrsto let v sodelovanju šolskega ravnateljstva in štandreških športnih društev Juventina, Mak in Val, tudi za letošnje poletje poskrbela, da se domači otroci in tisti, ki obiskujejo štandreško osnovno šolo, lahko družijo in marsikaj lepega doživijo na ustvarjalnih delavnicah in na daljših in krajših izletih. Vsak teden, od ponedeljka do petka, od 8. do 13. ure obiskuje to "letovišče" sredi domače vasi okrog 40 otrok, od malčkov, ki bodo prav kmalu prestopili šolski prag, do petošolcev. Tem se je letos prvič pridružilo tudi kakih trinajst ali šestnajst srednješolcev. Po ustaljeni praksi, ki sta jo uvedli pred več leti učiteljici Mirka Bric In Majda Zavadlav, dolgoletni prizadevni voditeljici "učnega" dela poletnega središča, se otroci dve uri zadržujejo v šolskih učilnicah; ker je letos udeležencev veliko, so "učne" ure tudi v spodnjih prostorih župnijskega doma Anton Gregorčič. Razdeljeni v tri skupine (prvi in drugi razred, tretji, četrti in peti razred, nižja šola), ob pomoči energičnih deklet Beatrice Cijan, Grete Zavadlav, Mateje Nanut, Roberte Marussi, Nikol Kerpan in Carol Frandoli, rešujejo domače naloge, ki so jim jih "naložile" učiteljice, in izpolnjujejo ponavljalne vaje, ki jim jih pripravljajo mlade vzgojiteljice, da se bodo lažje uvedli v šolsko delo, ko se bodo, žal prekmalu, spet odprla šolska vrata. Prvošolčki pa bodo ob tej pripravi bolj samozavestno sedli v šolske klopi. Sredi dopoldneva jih kot vselej čaka slastna malica, za katero skrbi rajonski svet, predsednik katerega, Marjan Breščak, se kar pogosto oglaša v središču in skupaj z župnikom Karlom Bolčino, ki tudi rad pokuka k otrokom, priskrbi tem svojevrstnim letoviščarjem vse, kar potrebujejo za prijetno in ustvarjalno zadrževanje v domačem okolju. Letos je v župnijskem parku nameščen čisto nov bazen, ki se ga otroci v poletni vročini z veseljem poslužujejo. Sicer so voda in vse njene neprecenljive vrline letošnja vodilna tema, tudi zaradi tega so z velikim navdušenjem v ponedeljek, 31. avgusta, odšli na celodnevni izlet v vodno zabavišče Acqua Splash v kraj Franciacorta blizu Brescie, 3. septembra pa k izviru mineralne vode Goccia di Carnia. Prvega septembra jim je obisk goriškega gasilskega doma odstrl pogled na plemenito, večkrat nevarno delo, ki ga opravljajo gasilci. Kuharskih veščin so se učili z gospo Joano; ob njenih navodilih so pripravili priljubljeno jed, pizzo. V varnem in zanesljivem spremstvu članov društva Šilec so večji udeleženci središča prejšnji teden opravili vznemirljiv spust po "bistri hčeri planin", Soči. Upokojena učiteljica Milenka jih bo v zadnjem tednu usmerjala na likovna umetniška pota. Vse dni so seveda na vrsti različne skupinske igre, pri katerih so otroci razdeljeni v štiri skupine, ki na vsakodnevnih turnirjih merijo svoje zmožnosti. Ob koncu tedna je najboljša skupina nagrajena. Mladenke, ki spremljajo otroke pri raznolikih dejavnostih, so povedale, da so udeleženci središča pridni, oni pa so dejali, da se imajo prav lepo. Tudi dekletca Virginia, Lucrezia in Giorgia so potrdile, da so vzgojiteljice prijazne in da le včasih pokregajo bolj poredne neugnance. Še ta teden uživajo udeleženci središča sprostitvene urice, potem pa bo treba že pomisliti na bližajoče se šolsko leto, ki bo ob spominu na brezskrbne poletne dni manj obremenjujoče, misel na prihodnje počitnice pa bo sladka spremljevalka učnih obveznosti.

IK

Obvestila

Krajevna skupnost Solkan organizira ob praznovanju krajevnega praznika v nedeljo, 6. septembra, ob 17. uri v baziliki na Sveti Gori koncert izbrane sakralne glasbe. Program bosta oblikovala Branko Robinšak - tenor in Tone Potočnik - orgle.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da v mesecu septembru redno potekajo pevske vaje ŽePZ. Društvo prisrčno vabi vse pevke.

V Slovenskem športnem centru Mirko Špacapan na drevoredu 20. septembra 85 v Gorici poteka od 31. avgusta dalje skateboard šola AŠZ Olympia pod vodstvom trenerja Miha Vogrinčiča. Od 1. septembra pa se je začelo vpisovanje za novo športno sezono AŠZ Olympia. V pestri ponudbi so: predšolska telovadba (gymplay), športna gimnastika (orodna telovadba), športno ritmična gimnastika (ritmika), športni ples (show dance), Volley in minivolley. Vpisovanje in informacije na tel. 335 5952551 Damijana Češčut.

Mladi iz Društva prostovoljcev Vincencijeve zveze dobrote, ki se zbirajo na Mirenskem Gradu, pripravljajo začetek veroučnega in šolskega leta z naslovom Nate računam! V nedeljo, 6. 9. 2009, ob 16. uri, vabijo k mladinski maši na Mirenski Grad. Po maši bodo uprizorili oratorijsko igro iz življenja sv. Frančiška Asiškega. Pripravili bodo "tržnico" in predstavili nov Vincencijev - mladinski - koledar. Pekli bodo palačinke in zbirali prostovoljne prispevke za mladinsko pastoralo.

PD Štandrež vabi v nedeljo, 13. septembra, na enodnevni izlet po Dolenjski. Za informacije in vpisovanje kličite na tel. št. 0481 20678 (Božo, od 12. do 14. ure), 0481 21608 (Mario, od 12. do 14. ure), 347 9748704 (Vanja, od 17.30 do 20. ure). Cena: 50 evrov.

Darovi

Za misijonarja Ernesta Saksido: N. N. 150,00 evrov.

Za popravilo cerkve v Števerjanu: namesto cvetja na grob Valentinu Terčiču družina Cotič Roman 100,00 evrov.

Čestitke

Na Veliki šmaren sta si obljubila večno zvestobo naš "stari" prijatelj, tiskar Pavel Spazzapan in Erika Dorni. Uredništvo Novega glasa jima želi vse dobro na skupni življenjski poti.

Na Mirenskem Gradu sta stopila pred oltar David Visintin in njegova izvoljenka Andreja. Veliko sreče in razumevanja na skupni življenjski poti jima želijo uredništvo Novega glasa, Kulturni center Lojze Bratuž in Katoliško tiskovno društvo.

Sožalje

Ob izgubi dragega moža in dobrega očeta Zdravka Terčiča izrekata SKPD F. B. Sedej ter sekcija Slovenske skupnosti iz Števerjana občuteno sožalje ženi in sinovoma z družinami.

Skupnost družin Sončnica izreka Marku Terčiču in družini globoko sožalje ob izgubi dragega očeta Zdravka.

Ob slovesu dragega očeta in tasta Zdravka Terčiča izreka svojemu predsedniku Marku Terčiču in njegovi ženi, pevki Nadji, družini in svojcem iskreno sožalje zbor Lojze Bratuž z dirigentom Bogdanom Kraljem.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 04.09.2009 do 10.09.2009)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 4. septembra (v studiu Andrej Baucon): Poletni večeri: najboljša domača narodno-zabavna in zabavna glasba turbo dance, vroče novice, zanimivosti in humor.

Sobota, 5. septembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 7. septembra (v studiu Andrej Baucon): Poletni sodobni sound, najboljši svetovni in domači hiti (nekoč in danes), vroče novice, zanimivosti.

Torek, 8. septembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 9. septembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Vid Dornberški, goriški vitez - Izbor melodij.

Četrtek, 10. septembra (v studiu Niko Klanjšček): Poletje po domače.

ZAHVALA

Ob težki izgubi dragega moža, očeta in nonota

ZDRAVKA TERČIČA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so sočustvovali z nami in ga pospremili na zadnji življenjski poti. Zahvala naj gre domačemu župniku Antonu Lazarju, g. župnikom Marjanu Markežiču, Karlu Bolčini in msgr. Oskarju Simčiču za pogrebni obred, zborom F.B. Sedej, Lojze Bratuž in Sraka za občuteno petje. Posebna zahvala naj gre teti Alenki za pomoč.

Žalujoča žena Milka in sinova Marko in Branko z družinama

PD Štandrež vabi na Dolenjsko

Prosvetno društvo Štandrež vabi v nedeljo, 13. septembra, na enodnevni društveni izlet po Dolenjski. Odhod iz Štandreža ob 6.30, vožnja mimo Ljubljane do Stične. Tam si bodo udeleženci ogledali znani cistercijanski samostan, ki s svojo skoraj 900-letno zgodovino velja za enega največjih kulturnih, sakralnih in arhitekturnih spomenikov na Slovenskem. Pot bodo nadaljevali do Muljave, kjer bodo obiskali Jurčičevo domačijo in Krjavljevo kočo. Mimo vasi Krka, kjer izvira lepotica Krka, se bodo pripeljali do Žužemberka in nato do Novega mesta. Mimo rojstne hiše Božidarja Jakca se bodo sprehodili po Glavnem trgu do kapiteljske cerkve sv. Miklavža, ki ima na glavnem oltarju sliko Benečana Tintoretta. Obvezno bodo pokusili dolenjski cviček in izvedeli kaj več o tej slovenski avtohtoni vinski sorti. Vožnjo bodo nadaljevali proti Šentrupertu, kjer stoji znana romarska cerkev, in do Rakovnika, kjer bodo povečerjali v gostilni s krušno pečjo. Za informacije in vpisovanje do zasedbe mest na avtobusu kličite na tel. št. 0481 20678 (Božo, od 12. do 14. ure), 0481 21608 (Mario, od 12. do 14. ure), 347 9748704 (Vanja, od 17.30 do 20. ure). Cena: 50 evrov.

Pogovor / David Bandelj

"Morali bi razmišljati globalno in živeti lokalno"!

V petek se bodo na Občinah začeli že tradicionalni Študijski dnevi Draga, ki letos stopajo že v 44. izvedbo, trajali pa bodo kot vsako leto tri dni, torej do nedelje. Pod belim šotorom na vrtu openskega Marijanišča bo čast prvega mesta pripadla dr. Davidu Bandlju, ki bo predaval na temo Mi se imamo radi. Mladi goriški mislec bo spregovoril o medosebnih, medkulturnih in medliterarnih odnosih med Slovenci v Italiji in Sloveniji.

David Bandelj, ki je v naši javnosti znan predvsem kot pesnik in književnik, saj je pri tržaški založbi Mladika objavil že dve pesniški zbirki (Klic iz nadzemlja, 2000 in Razprti svetovi, 2006), pri ZTT pa zbirko esejev in posegov (Razbiranja žarišča, 2008), je nekaj let poučeval na šolah s slovenskih učnim jezikom v Italiji, točneje v Gorici, trenutno pa predava na novogoriškem vseučilišču.

Na letošnji izvedbi Drage bodo poleg mladega goriškega predavatelja nastopili še minister za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Boštjan Žekš, filozof dr. Edvard Kovač in sociolog dr. Matej Makarovič. V nedeljo dopoldne bo ob 9. uri pod šotorom tradicionalna sveta maša, dan prej pa bodo v Bambičevi galeriji na Občinah odprli fotografsko razstavo Petra Cvelbarja, ki je s svojim fotoaparatom ovekovečil tri desetletja Drage.

Davida Bandlja smo pred njegovim predavanjem v Dragi zaprosili za daljši pogovor, v katerega je z veseljem privolil.

V našem prostoru velja že skoraj oguljena fraza, da se centralna Ljubljana skorajda ne zanima za svoja zamejstva. Je tudi na področju književnosti in kulture res tako?

Res je, da je fraza že oguljena in dejansko izraža stereotip, ker so stvari precej različne od tega, kar je bilo pred časom. Če govorimo o političnih krogih, zagotovo ne moremo reči, da se na odnosih nič ne dela, nasprotno, dejstvo, da ima slovenska vlada ministra brez listnice, ki skrbi za Slovence v zamejstvu in po svetu, je dodaten razlog za optimizem. Zaskrbljujoče je to, kar sam imenujem "vsakdanjost", kjer seveda še vedno vladajo zgoraj omenjeni stereotipi. Kar se pa tiče književnosti in kulture, je tu problem dvojen. Včasih ima slovenski avtor izven meja občutek, da živi na nikogaršnji zemlji, včasih, da je dejansko folkloristična eksotika, včasih pa, da je čisto enakopraven člen slovenske družbe, kulture, države in prostora. Ampak na to vpliva mnogo faktorjev, ki po navadi niso literarni in ne kulturni...

Kolikšno je v kulturnih in še posebej v literarnih krogih zanimanje za ustvarjalnost Slovencev izven meja matične domovine?

Mislim, da je zanimanje čedalje večje, vsaj glede na literarnovedno dejavnost, kjer sta interkulturnost in t. i. "manjše književnosti" dandanes bolj plodno raziskovalno polje kot nekoč. Veliko stvari se pa da še odkriti in to dela svet manjšinskih literatur in družb za posebno zanimivega.

Večkrat bi imel človek vtis, da se v matični domovini naši pisci uveljavljajo predvsem kot posamezniki, ne pa kot pripadniki slovenskih narodnih skupnosti izven meja. Če pustimo ob strani edinstven primer Borisa Pahorja, je Rebula za slovenskega bralca ali izobraženca verjetno prej krščanski mislec kot Slovenec iz Trsta, isto bi lahko najbrž trdili za Dušana Jelinčiča. Se strinjaš s to trditvijo?

Po eni strani ni to niti tako slabo, saj ločevanje naroda na "zamejce"in "predmejce" je prej v škodo kot korist, poleg tega pa obstajajo neštete kategorije, kamor lahko vsakega pisca "popredalčkamo", in niso vse dobre, kot niso vse slabe. Prej bi rekel, da je treba na novo začeti gledati na te stvari in obuditi zanimanje tudi za sodobnejše avtorje, kot sta Rebula in Pahor, ki generacijsko in stilno spadata v začetno fazo sodobne slovenske književnosti, kjer sta oba že kanonizirana. Mlajši avtorji (generacija, rojena v štiridesetih, petdesetih letih) dejansko še čakajo na primerno kanonizacijo v celokupnem sistemu slovenske književnosti. No, čas bo tudi pokazal na kvaliteto vseh teh pisateljev. Sicer pa se sam trenutno ukvarjam s tem, ali je mogoče ločiti sistem manjšinske književnosti od izvornega sistema slovenske književnosti na podlagi širše kontekstualne mreže, ki bi upoštevala dejstvo, da slovenski jezik ni edini ustvarjalni jezik slovenske manjšine v Italiji in da so družbene silnice zaradi stalnega pretoka dveh kultur različne kot v matici – tudi v literaturi.

Predstavljam si, da isto velja ne samo za to, kar se tiče ustvarjalnosti Slovencev v Italiji, ampak tudi drugod (v Avstriji, na Madžarskem).

Književnost slovenske manjšine v Porabju premalo poznam, da bi o njej sodil. Kar pa se tiče književnosti Slovencev v Avstriji, se tu pojavlja dodaten problem, saj sta v njej nemška kultura in jezik tako močno prisotna, da lahko že govorimo o literarnem sistemu, ki na ravni literature povezuje dva naroda in dve kulturi. Za ta razvoj ima gotovo zgodovinsko vlogo revija Mladje. Je pa tudi res, da je na Koroškem prav zaradi tega nevarnost asimilacije večja. To so pač temne strani medalje.

Kakšen pa je odnos centralne Ljubljane do zdomstva? Prihaja tu do kakega sodelovanja na kulturnem in literarnem področju?

Tudi odnos z zdomstvom mi ni tako domač, da bi o njem sodil. Kar se tiče literature, pa naj povem, da je tudi raziskovanje slovenske književnosti "v diaspori" v polnem teku in daje pomembne rezultate. Na univerzi v Novi Gorici je v načrtu razvoj raziskovanja književnosti manjšin, kar lahko postane edinstven raziskovalni center v celotni Sloveniji.

Kakšen naj bi bil recept, da bi v Sloveniji počasi začenjali bolj ceniti ustvarjalnost Slovencev izven meja matične domovine kot neko celoto?

Po mojem ni niti nujno, da na to ustvarjanje gledamo kot celoto, češ, vse, kar je slovenskega izven matice, dajemo v isti koš. Pomembno je, da razumemo, da je tudi to del slovenske kulture, ne pa izključno samo slovenske.

Nekaj se sicer premika, tako da situacija sploh ni tragična. Bolj je problematična "vsakdanjost", ki sem jo prej omenil, recimo, da se ne bi več dogajalo, da bi se sredi Slovenije čudili, kako lepo govoriš slovensko, ko si pa iz Italije...

Je manko res le na matični strani ali bi lahko tudi mi kaj več storili za lastno promocijo onkraj državne meje?

Zadel si bistvo. Največji problem naših ustanov, knjig, publikacij, ustvarjalnosti je ta, da vse ostane v našem ambientu. S tem postaja kultura sama sebi namen. Če ne bo odjadrala tudi v slovenski in italijanski prostor, ki ju naša kultura povezuje, je obsojena na neizbrisen propad.

Pa še zadnje vprašanje, bolj osebnega značaja. Kako na slovenski univerzi sprejemajo zamejskega predavatelja?

Zelo naravno. V bistvu se čuti svetovljanski duh, ki bi moral biti prisoten v našem vsakdanjem življenju. Včasih razmišljamo preveč lokalno. Morali bi razmišljati globalno in živeti lokalno.

Primož Sturman

Matjaž Kocbek razstavlja v Šmartnem

V Hiši kulture v Šmartnem so 27. avgusta odprli likovno razstavo del 63-letnega pesnika in slikarja Matjaža Kocbeka pod naslovom Svetloba v avgustu. Razstavo, ki bo trajala do 20. septembra, je odprl umetniški vodja Obalnih galerij Andrej Medved. Slikar Matjaž Kocbek je v slovensko slikarstvo prinesel nekaj izvirnih likovnih pristopov. To so poetična barvitost, "divjost" v obravnavi barvne skale in kromatičnih nabojev, "vzporedno" slikanje na pesmi svetovnih mojstrov poezije, in likovna struktura, svojska, figuralna mreža, utemeljena na osebnosti in psihi tega ustvarjalca. Izčiščenost, estetičnost slikarstva in zavezanost moralnim, etičnim vrednotam Kocbeka uvršča med redke, ne le izvirne, ampak vsebinsko, sporočilno "odgovorne" ustvarjalce, zavezane umetnostni resnici in poslanstvu, je ob tej Kocbekovi razstavi zapisal kustos Andrej Medved.

In memoriam

Bazilija Pregelj (1920-2009)

Dne 14. avgusta je preminila dr. Bazilija Pregelj, hči pisatelja Ivana Preglja. Večji del svojega življenja je preživela v Ljubljani, kamor so se Pregljevi preselili iz Kranja, zaradi očeta pa je bila navezana tudi na Primorsko. Spominjamo se prijazne gospe, ki je leta 1983 prišla v Gorico, da bi v Rupi prisostvovala poimenovanju osnovne šole po velikem pisatelju, leta 1995 pa smo jo srečali v Tolminu pri odkritju doprsnega kipa in spominske plošče tolminski rojakinji Ljubki Šorli.

V tem kratkem spominskem zapisu ni mogoče spregledati pomembnega dela, ki ga je najmlajša od Pregljevih šestero otrok, po poklicu psihiatrinja, izdala ob stoletnici očetovega rojstva leta 1983 z naslovom Moj oče.

Njena odločitev, da zbere spomine na očeta, je bila posrečena, saj knjiga podaja zgodbo slovenskega razumnika, pregnanca, garača, pisatelja in nerazumljenca, ki je imel rad ta naš svet in ljudi in mu za to ljubezen in njene knjižne darove ostajamo dolžniki za zmeraj, kakor je napisano na zavitku platnice.

V globoko doživetem, stvarnem in z osebnimi spomini obogatenem pisanju zaživi pisatelj v vsej svoji polnosti, tudi v kaki doslej manj znani nadrobnosti. Pregljeva se med drugim spominja ljubljanskih sprehodov z očetom. Ko sta se npr. povzpela malo višje in prišla do razgleda, je videla in čutila, kako išče poln hrepenenja s pogledom. Sredi molka je bolj s palico kot z besedo povedal: "Tam je Tolminska... ". Ob zahtevnem poklicnem delu in drugih dejavnostih je Bazilija Pregelj opravila dragoceno delo. Napisala je knjigo, ki priča o njenem nenavadnem tenkočutju, predvsem pa o iskreni ljubezni in spoštovanju do očeta in pisatelja. V letu njenega odhoda v večnost smo se želeli spomniti tudi njega, ki je bil vseskozi vodnik in prijatelj. / LB

Koroška / Sveče

29. Slikarski teden

V Svečah so v soboto, 21. avgusta, z razstavo slik priznanih umetnikov in udeležencev likovnih tečajev končali 29. slikarski teden. Sveški slikarski teden je na Koroškem edinstvena prireditev, saj združuje likovno kolonijo za mlade in stare ter umetniško delavnico priznanih umetnikov, ki se za teden dni odpravijo v Sveče in tam ustvarjajo v ambientu južnokoroške vasi. V Svečah se srečujejo umetniki iz treh dežel - Avstrije, Slovenije in Italije -, kar daje umetniški delavnici še poseben pečat. Letošnji slikarski teden so oblikovali Marija Prelog, Zmago Puhar, Heinz Ortner, Daria Cerqueni, Sabrina Feroleto in Kristin Kelich.

Akademska slikarka, ilustratorka in oblikovalka Marija Prelog, ki je diplomirala iz slikarstva na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, je od leta 1991 samostojna umetnica v kulturi. V Svečah je umetnica predstavila svoje risbe živali s svinčnikom, ki so preproste in natančne, kot nadgradnja pa je dodan akvarel. Letošnja slikarska delavnica v Svečah je pokazala širok razpon slikarske umetnosti, ki ga je sooblikoval tudi slikar, oblikovalec, grafik, fotograf in likovni pedagog Zmago Puhar iz Kranja. V nad 30 letih ustvarjalnega dela je pripravil nad 60 samostojnih razstav v Sloveniji in v evropskih državah, dvakrat tudi v New Yorku. Karikaturist in ilustrator Heinz Ortner, ki je študiral na Akademiji za uporabno umetnost na Dunaju in deluje za številne renomirane časopise in časnike, je v Svečah ponazoril človeške lastnosti, pred katerimi radi zapiramo oči. Predstavili sta se tudi Daria Cerqueni iz Svetega Križa pri Trstu, ki je študirala oblikovanje in slikarstvo v delavnici umetnika Paola Cervija Kervischerja v Trstu, in Sabrina Feroleto, ki je diplomirala na akademiji v Carrari in prejela lepa priznanja, prihaja pa iz Gorice in Pariza, kjer trenutno živi.

Umetnike in umetnici je pozdravila v imenu Slovenskega prosvetnega društva predsednica Tatjana Feinig

Dunajsko šolo je v Svečah zastopala Kristin Kelich.

V spremnem programu so med tednom potekale številne aktivnosti, posebno glasbeno jazzovsko poslastico je ponudil Tonč Fenig Trio. Letos je slikarski teden filmsko spremljal filmski snemalec Gerhard Lenz s svojim timom, ki pripravlja dokumentarec o sveškem slikarskem tednu.

Sabrina Feroleto ob delu

Z otroki, mladimi in starejšimi udeleženci raznih tečajev so ustvarjali likovni pedagogi. Otroci so letos razmišljali o geslu Odpri oči. Slikarski teden je v skoraj tridesetih letih delovanja mnogim odprl oči za lepote slikarstva in jih tako povezal z umetnostjo in s sodobnimi umetniki. Uspeh delavnice pa je predvsem sad velikega truda članov kulturnega društva Kočna, ki s predsednico Tatjano Feinig na čelu vsako leto znova najdejo tisto veselje do umetnosti in kulture, ki je gonilna sila za vse kulturne čudeže, ki uspevajo v majhnih vaseh južne Koroške.

MPR

Umrl je slikar in kipar Erik Lovko

Za posledicami bolezni je 8. avgusta 2009 v 57. letu starosti umrl priznani primorski slikar in kipar Erik Lovko. Lovko (1953), rojen v Postojni, je bil kipar, slikar, grafik, ilustrator in karikaturist, prepoznaven z avtorsko določljivim izrazom. V 70. letih je v Lovkovih plastikah čutiti vpliv Brancusija in nadrealizma, v 80. letih je raziskoval vlogo barve in umetnih materialov v kiparstvu, pozneje motiv antičnega torza. Osrednja tema njegovega slikarstva je postala monumentalna človeška figura, poudarjeno plastično oblikovana ter naslikana v intenzivnem koloritu. Od začetka letošnjega junija do srede oktobra je v Galeriji Banke Koper na ogled Lovkova razstava z naslovom Tri stene na temo plesalcev tanga in glasbenikov. Na razstavi so javnosti prvič na ogled tudi platna manjših formatov z motivi sienskih mestnih četrti. Lovko je slikarstvo študiral na beneški Akademiji lepih umetnosti pri prof. Edmondu Bacciju in se nato prepisal na likovno akademijo v Firencah, kjer je leta 1976 diplomiral pri prof. Silviu Loffredu. Na ljubljanski likovni akademiji je leta 1979 opravil še kiparsko specialko pri prof. Slavku Tihcu. Četrt stoletja je Lovko deloval kot profesor umetnostne vzgoje v Šolskem centru Postojna. Od leta 1976 je imel več kot 70 samostojnih razstav, sodeloval je pri številnih skupinskih postavitvah v Sloveniji in tujini. Redno se je udeleževal mednarodnih kiparskih simpozijev. Za svoja dela je prejel več pomembnih nagrad.

Cankarjev dom v Ljubljani / Boris Pahor na slovesnosti ob 96-letnici

Za prijateljstvo na podlagi čistine

Pisatelja Borisa Pahorja je na slovesnosti 26. avgusta ob njegovi 96-letnici počastila razprodana Linhartova dvorana Cankarjevega doma. Pahor, ki se je označil "za krivca te slovesnosti", je dejal, da bi bil vesel, če bi se tako kot danes zanj zanimali tudi za slovensko skupnost zunaj države.

Priložnosti za večerno slavje sta bili pravzaprav dve: najprej seveda Pahorjev rojstni dan, ki ga obeležuje prav na ta dan, ob jubileju pa je izšlo tudi pet knjig njegovih Izbranih del pod okriljem Cankarjeve založbe in Mladinske knjige. Toda ponovno so največ navdušenja požele prav Pahorjeve misli, s katerimi preteklost vedno poveže s sedanjostjo.

Tržaški pisatelj je med vzroki za vztrajanje pri pomenu narodne identitete poleg požiga Narodnega doma v Trstu leta 1920 navedel še bolj osebne razloge: ko ti vzamejo jezik, postaneš nekdo drug, ne smeš več biti ti. "Nisem znal več živeti", je dejal tržaški pisatelj, ki je formativna leta lahko preživel zaradi drže, ko je na zunaj bil nekdo drug, a znotraj sebe je ohranil svoj jaz.

O tem pripoveduje številnim italijanskim dijakom, ko ga sprašujejo o njegovem najbolj znanem delu, Nekropoli. Začetek vsega zla je bil fašizem v Italiji, je dejal Pahor, a on je prvi, ki to pove italijanski mladini. Žal o Slovencih pod fašizmom kaj malo vedo tudi slovenski vrstniki, je pripomnil slavljenec, ki se je ponovno zavzel za "prijateljstvo na podlagi čistine". Poznati je potrebno obe strani, pa naj bo govor o partizanih in domobrancih ali o fašizmu in fojbah.

Kar zadeva prvo tematiko: ko je leta 1975 objavil intervju z Edvardom Kocbekom o povojnih pobojih, mu je takratna komunistična oblast oponesla, da je stopil na stran domobrancev.

To je oslarija, je dejal Pahor, zanimala me je le resnica. Tudi ta, da so mlade domobrance, ki so mislili, da bodo padli v objem britanskih enot kot tisti junaki, ki so se borili proti komunizmu, pobili, medtem ko so voditelji pobegnili v Argentino.

In kot da so fojbe padle z neba, je vzkliknil Pahor. Na zgodovino se po njegovih besedah pač ne sme gledati enostransko. Toda, kot je v šali dodal, ne želi, da bi slovesnost izpadla "kot miting", a ne more si kaj, da ne bi povedal, kaj mu leži na duši.

Pahorjevo pripovedovanje, ki so ga dopolnjevali urednik Zdravko Duša, literarna zgodovinarka Tatjana Rojc in vsestranski kulturnik Evgen Bavčar, so prekinjali številni aplavzi.

Zadnji je bil na Pahorjevo prošnjo posvečen vsem tistim političnim zapornikom, ki se niso vrnili iz taborišč. Stoječi aplavz, kot se je za žrtve zgodil v Linhartovi dvorani, Pahorju pomeni največ. Zahvalil se je v njihovem imenu.

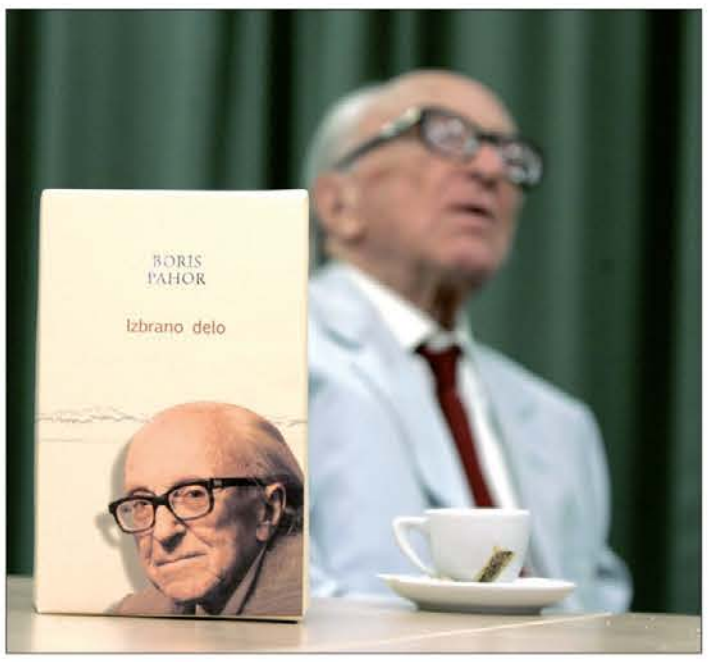

Koncert Ivana Skrta v Kanalu

Glasbena pripovedovanja na gladini reke Soče

Foto L. Caharija

V prijetnem poletno vročem pozno avgustovskem dnevu ni kazalo na to, da bo vreme kakorkoli lahko vplivalo na potek težko pričakovanega koncerta Sonate na Soči s pianistom Ivanom Skrtom. Splav, odet v belo barvo, in na njem lesketajoč črn Fazioli sta glamurozno podrsavala po turkizni Soči pod Kanalskim mostom. Priprave na koncert oziroma umetniški dogodek s svetlobnimi učinki so potekale umirjeno, pa vendarle je bilo čutiti neko tiho vznemirjenost v Kanalu. Ko je padel mrak, je nastopil trenutek, ko je pianist Ivan Skrt stopil na oder. Številno poslušalstvo (po neuradnih izračunih nekje okrog 2500 poslušalcev) je obmolknilo in prepustilo, da jih glasba in snopi svetlobe nagovorijo. Kanal je že sam po sebi zelo fotogenično severnoprimorsko mestece in kulisa hiš, ki se nagiba nad Sočo, je bila odlično ozadje za koncert na reki. Tako je svetloba dopolnjevala glasbo ali pa ne. Nekateri so bili tam zaradi glasbe in tisti večer je je bilo slišati veliko. Ivan Skrt je sestavil tehten program, ki ni bil prav nič zabavljaški. Skladbe so pripovedovale zgodbo o zapletenih in težkih čustvenih procesih, o življenju, smrti in strasteh. Barve so sugestivno dopolnjevale vsebino zahtevnih pianističnih skladb. Tako je znamenita Sonata v h-molu Franza Liszta velikih razsežnosti zablestela v rumeni, oranžni in krvavo rdeči barvi. A najlepših stvari ni prikazovala barva, ampak Lisztova glasba s počasnim odstiranjem intenzivnih občutkov boleče strasti, njene pogubne moči in izginevanje v krču ljubezni. Nato je ponovno zazvenela glasba v boleči melanholičnosti, v občutku neizpolnjenega hrepenenja in z otožnostjo nad zavedanjem minevanja v Sonati št. 2 v b-molu Frederika Chopina, ki je s tretjim stavkom, znanim kot pogrebna koračnica, meditativno postavila temelje obupu, žalosti, jezi, ki počasi prehaja v tišino in v počitek ter se ponovno udaja depresivnosti. V četrtem stavku pa preide v labirint strahu in groze, ki zaveje kot hladen veter med grobovi. Tako se je Chopinova sonata obarvala v hladno modro in zeleno barvo ter razrešila vse bolečine prestanega življenja v Skrjabinovi Sonati št. 9, op. 68, ki zadiši po onstranstvu z mirnostjo, ko nastopi smrt, ko ni več strasti in niti življenja, ko barve izgubijo svojo živost in življenje doseže svojo dovršenost. Tako sta po vijolični sledili sivina in črnina. Za dodatek sta zazveneli še Skrjabinova Etuda v črnini in Rahmaninov Preludij v belini – ponovno luč in življenje – sklenjen življenjski krog.

Moje mesto poslušanja je bilo med surovimi skalami struge, tam, kjer je bilo ozvočenje resnično odlično. V nekakšnem primarnem okolju, kjer so zvoki iznad Soče govorili čisto svojo bolečo zgodbo, tišina poslušalcev v moji bližini je dodala h globini doživetja. Ta tišina je bila impozantna in napolnjena z življenjskimi zgodbami poslušalcev, ki jih je oživljala v vsakem posebej lahko le poglobljena interpretacija zastavljenih skladb v izvedbi odličnega Ivana Skrta.

Metka Sulič

Deset koncertov na enem najpomembnejših slovenskih festivalov

Bogat festivalski program tridesetih Kogojevih dnevov

V letošnjem letu festival Kogojevi dnevi praznuje visoko obletnico delovanja. V tridesetih letih so na enem najpomembnejših glasbenih festivalov v Sloveniji in nedvomno najpomembnejšem festivalu za sodobno glasbo na naših tleh, ki daje prednost slovenski skladateljski in izvajalski ustvarjalnosti, zazvenela dela slovenskih skladateljev vsaj 350-krat. Na tiskovni konferenci so oblikovalci festivala predstavili letošnjo jubilejno trideseto izvedbo, ki so ji dali delovni naslov 'Sto skladb slovenskih skladateljev'. S takšno usmerjenostjo so želeli poudariti predvsem pomen naših skladateljev in uvrstiti v program čim več njihovih del. Tako bo med približno devetinštiridesetimi skladbami na celotnem festivalu kar devetindvajset del slovenskih skladateljev, med temi bo sedem novitet. Krstno izvedbo bo doživela tudi skladba za sopran in orkester Pavla Mihelčiča, večletnega prijatelja festivala in pisca izčrpnih koncertnih listov za Kogojeve dneve; izvedli jo bodo v Kulturnem centru Lojze Bratuž Simfoniki RTV Slovenija in goriška sopranistka Alessandra Schettino pod taktirko Antona Nanuta. Z virtuoznim Ravelovim koncertom za klavir pa bo ta večer obogatil tudi domač pianist iz Kanala Ivan Skrt. Na festivalu bodo nastopili vrhunski slovenski izvajalci, kot so Marijana Lipovšek, ki bo prvič zapela

Pot k svetlobi pred dvema letoma preminulega skladatelja Uroša Kreka. Na koncertu v Kulturnem domu Nova Gorica jo bo spremljal italijanski Orkester iz Padove in Veneta pod vodstvom dirigenta Nanuta. Ta koncert je pomemben, ker povezuje slovenske in italijanske glasbenike. Prvič bo na festivalu nastopil Trio Greenwich, z mednarodno zasedbo mladih glasbenikov, med katerimi je tudi slovenska violinistka Lana Trotovšek. Glasbeniki so se spoznali na študiju v Londonu in svojo skupno glasbeno pot tam tudi uspešno nadaljujejo.

Poleg njih bo v kanalski cerkvi Marije Vnebovzete nastopil Pihalni kvintet Slowind, ki se posveča sodobni slovenski in tuji glasbi, in Ansambel MD 7 pod umetniškim vodstvom Pavla Mihelčiča. Ansambel je sprejel izziv vodstva Kogojevih dnevov in pripravil program s samimi slovenskimi skladbami, kar je bilo zanj pravzaprav samoumevno, saj ima v repertoarju kar 55 del slovenskih skladateljev. Posebno mesto na festivalu ima koncert na Sveti Gori, kjer bo izvedena maša na čast svetemu Martinu. Mašo bo daroval koprski škof msgr. Metod Pirih, ki prihaja iz Kala nad Kanalom, avtor maše je ravno tako domačin Štefan Mauri. Koncert s poudarkom na primorski glasbeni ustvarjalnosti in poustvarjalnosti bodo izvedli odlični Mešani pevski zbor Hrast iz Doberdoba pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča, baritonist Zdravko Pergar, violinist Marko Kodelja in organist Gregor Klančič. Z Ljubljanskim godalnim kvartetom bo festival obiskal Gorenji Tarbij. V Dvorani prve slovenske vlade v Ajdovščini bo priznan Trobilni ansambel Slovenske filharmonije. Mladini pa bo namenjen koncert v Kulturnem domu v Desklah, kjer se bodo predstavili najboljši učenci glasbene šole Emil Komel iz Gorice, ki so prejeli nagrade in priznanja na regijskih in državnih tekmovanjih. Odprtje festivala je bilo zaupano vokalni skupini Čarnice. Po slavnostnih govornikih, županu občine Kanal Andreju Maffiju, predsedniku organizacijskega odbora festivala Cirilu Zlobcu in predsedniku vlade Borutu Pahorju, je bilo na Kontradi odprtje razstave Goriški likovni krog in slovenski tisk med obema vojnama, na kateri je predstavljeno delo in življenje kulturnikov med obema vojnama s tega področja, kot so Veno Pilon, France Bevk, Marij Kogoj, Lojze Špacapan in drugi.

Zaradi finančnih razlogov je odpadlo s programa več koncertov, med drugim tudi tradicionalni koncert na Glasbeni matici v Trstu.

Metka Sulič

Kratke

Občine / Festival mladinske ustvarjalnosti

Festival mladinske ustvarjalnosti poteka od 31. avgusta do 5. septembra v Finžgarjevem domu na Občinah. Letos Festival mladinske ustvarjalnosti, ki ga društvo Mladi v odkrivanju skupnih poti vsako leto namenja vsem mladim, ki iščejo pravo priložnost, da bi izrazili svojo kreativnost, se odvija na nekoliko različen način. Festival se je namreč rodil kot spremni program Drage mladih, letos pa se predstavlja kot samostojna pobuda. Kljub temu pa so se organizatorji odločili, da letošnji Festival posvetijo temi inovativnosti in ustvarjalnosti, saj so to temo obravnavali na poletnem delu Drage mladih, hkrati pa je letošnje leto Evropska unija namenila prav tej temi. Na Festival so vabljeni vsi mladi ustvarjalci in inovatorji, ki bodo na odprtju Festivala imeli možnost, da pokažejo svoje kreacije. V ponedeljek, 31. avgusta, se je namreč v Finžgarjevem domu na Občinah odvijal Sejem mladinske ustvarjalnosti: od ideje do izdelka, na katerem so se mladi lahko predstavili in razstavili svoja dela, hkrati pa lahko prisostvovali modni reviji, ki so jo prav tako pripravili mladi. Sledila je zabava z dj-em, nato pa še koncert. Od torka, 1. septembra, so se kot po tradiciji zvrščale delavnice, ki nudijo letos še večjo možnost izbire. Poleg gledališke, likovne, plesne in debatne delavnice, ki so znane za Festival mladinske ustvarjalnosti, so se jim letos pridružile še kulinarična, kantavtorska in fotografska, ne gre pa pozabiti delavnice ličenja, ki je lani doživela velik uspeh. Vse delavnice bodo svoje izdelke predstavile na zaključni predstavitvi, ki bo v soboto, 5. septembra. Ne gre pa pozabiti tudi okrogle mize, ki bo v soboto v dopoldanskih urah, na kateri bodo mladi razpravljali o temi Ustvarjalnost in inovativnost v zamejstvu in ugotavljali, kakšne možnosti imajo mladi v zamejstvu, da izrazijo svojo ustvarjalnost, in ali je tujina edina prava izbira za pot do uspeha.

Galerija Milko Bambič / Fotografska razstava

V soboto, 5. septembra, ob 11. uri, bo v galeriji Milko Bambič na Občinah odprtje fotografske razstave Petra Cvelbarja z naslovom Brezmejni študijski dnevi - Tri desetletja izrazov Drage.

Fotograf se z razstavo, ki je nastala v sodelovanju s Skladom Mitja Čuk in Društvom slovenskih izobražencev ter s prispevkom tržaške pokrajine, poglablja v tridesetletno obiskovanje in fotografiranje vsakoletnih Študijskih dni Draga. S tankočutno črno-belo naravno tehniko je v svoj objektiv ujel nekaj tisoč fotografij, ki pričajo o predavateljih, organizatorjih, razpravljalcih in obiskovalcih septembrskih študijskih dni na Občinah. Obiskovalec galerije se bo tako idealno sprehajal po "prostoru in času celovitosti zamisli teh slovenskih srečanj, druženja, razpravljanja in prijateljevanja ljudi različnih nazorov in prepričanj na obrobju geografske domovine" – piše Saša Martelanc. Podobe Petra Cvelbarja namreč izbrskajo iz spominov slovensko povezanost od osemdesetih, preko devetdesetih let vse do današnjih dni. "Te podobe so sled za resničnostjo, ki je za nami, so njen zapis. Dokument o nečem, kar iz preteklosti živi v sedanjost. V podobah je zajet tudi tisti, ki podobo 'dela', ki fotografira. Skozenj vznikne trenutek stvarnosti, že kadar izbere izrez, tematiko, osvetlitev, tehniko... in pravi 'posvečen' trenutek... vse začinjeno s kančkom sreče, seveda"!

SSk / Še o regulacijskem načrtu

Pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti zelo kritično ocenjuje komaj odobren splošni regulacijski načrt tržaške občine, ki nima minimalne logike razvoja, obenem pa zelo hudo napada Slovence, njihovo bistvo, kulturo, premoženje in razvoj. Zelo jasna je torej politična namera, da Slovence razvodeni in da se trenutna občinska oblast polasti še zadnjih krajev, kjer imamo kako besedo. Skrivanje načrta, ukazi župana občinskim tehnikom, razne usluge, težke pozidave na Padričah, Banih, Občinah in po drugih vaseh tudi tam, kjer ni še nobene strukture, kot na mejnih prehodih, ob istočasnem rezanju tudi minimalnih površin domačinom in njihovim dejavnostim, so jasni dokazi političnega napada na manjšino s strani župana Dipiazze in njegovega odbora ter večine. Verjetno zato, da se prikrije njihova nesposobnost upravljanja in razvoja mesta.

Gre pa za načrte, ki ne bodo v nobeno korist krajevnim podjetjem, saj jih lahko uresničijo le velika vsedržavna gradbena podjetja. Floskule o zmanjšanju kubikov, ker se je odpravilo nekaj desetin hiš na obali ali na Zahodnem Krasu, ob večanju kubikov v mestu in na Vzhodnem Krasu, so le gola demagogija. SSk se zahvaljuje svetniku Igorju Švabu za vložene popravke in za njihov zagovor, saj so bili nekateri tudi sprejeti, ostali pa so bili ocenjeni s strani tehnikov kot nesprejemljivi, čeprav so bili podobni drugim, ki so bili sprejeti. Ocena tehnika je bila očitno odvisna od predlagatelja.

V obdobju ugovorov proti načrtu bo SSk na razpolago ljudem na terenu. Predstavila pa bo tudi tožbo proti načrtu zaradi očitne kršitve 21. člena zaščitnega zakona, torej norme, ki ščiti pravice manjšine in zato človeka, ter jo bo ponesla do evropskih forumov in sodišč.

Zato se SSk čudi izvajanju predstavnika SKP v občinskem svetu, ki je v zaključnem posegu celo označil načrt kot dober in sprejemljiv.

SSk je nadalje zelo zaskrbljena zaradi napovedane gradnje uplinjevalnika v Žavljah. Glede tudi na dejstvo, da naj bi se dogodili ponaredbe in pritiski pri načrtih in pri sklepih ministrstva v Rimu, kjer se podtajnik Menia zelo trudi za uresničitev te naprave, ter predsednika dežele Tonda, SSk bo nadaljevala z brezkompromisnim odporom uplinjevalniku in vsaki povezani strukturi, ki je lahko le škodljiva za tukajšnje ljudi.

SSk se torej čudi odločitvi pokrajinske skupščine Demokratske stranke, da podpre ta načrt. Edini jasni nasprotniki uplinjevalnika v DS so ostali le miljski in nekateri tržaški predstavniki, saj tudi od dolinskih eden naj bi načrt podprl, drugi pa se niso udeležili glasovanja, čeprav je bilo to možno. SSk ugotavlja, da ima DS v dolinskem občinskem svetu polovico večinskih svetnikov, ki so bili izvoljeni na podlagi programa, kjer je bilo jasno nasprotovanje uplinjevalniku. Ne vemo, zakaj naj bi se sedaj premislili, ko so trikrat glasovali proti strukturi.

Tajništvo SSk je še sklenilo, da bo posvetilo poseben trud uveljavljanju slovenščine na teritorju zaščite.

REPEN Kraška ohcet

Tradicija je še živa

Ivana in Dean sta si v nedeljo, 30. avgusta, v cerkvi Marije Vnebovzete na Tabru obljubila večno ljubezen in zvestobo. V njunih radostnih očeh se je zrcalilo veselje sorodnikov in številnih narodnih noš, ki so ju spremljale ob tako pomembnem življenjskem trenutku.

"Verjamem, da bo Kraška ohcet nama prinesla v življenju srečo, sicer ne zato, ker gre za tako pomembno manifestacijo, temveč zato, ker sva se odločila za skupno zakonsko življenje, za poroko, ki je mejni kamen v življenju vsakega zaljubljenca", nam je v dneh pred poroko dejal ženin Dean. Novoporočenca se na Kraško ohcet dobro spoznata: Dean je namreč doma iz Zgonika, Ivana pa je prava Repenka.

Dean in Ivana sta v dneh pred poroko suvereno opravila svoje dolžnosti.

V četrtek, 27. avgusta, se je ženin poslovil od "ledih stanu" in povabil vse vaške fante in prijatelje na fantovščino; nevesta pa se je v krogu svojih prijateljic poslovila od dekliškega stanu na dekliščini na Colu. Novica sta se nato z vsem spremstvom srečala na repenskem trgu in še zadnjič zaplesala kot ženin in nevesta. Dan zatem je bila na vrsti podoknica pri Komunski štjerni v Repnu, ko je Dean v družbi prijateljev pod oknom zapel svoji zaročenki in se ji je nato skušal približati po lestvi: paziti pa je moral, da bi ga 'bodoča tašča' ne odgnala. Predvečer poroke pa je bil kot običajno namenjen prevozu 'bale' – dote. Višek praznovanj je bil v nedeljo, ko so se noše zbrale na Colu in nato v sprevodu krenile do tabrske cerkvice, kjer je g. Bedenčič daroval poročno bogoslužje.

Foto Kroma

"Kraška ohcet, ki je vključena v naš življenjski prostor, ima kljub mogočnosti 'zunanjega' organizacijskega obsega neko globlje sporočilo", nam je povedal načelnik openske dekanije. "Glavno težišče tega praznika je ravno ohcet, se pravi cerkvena poroka. Prireditelji so namreč posegli po pravi tradiciji, kar nam lahko služi za popotnico tudi v današnjem svetu. Poroka in zakonsko življenje, ki danes v družbi skorajda nista več vrednoti, sta za naš zamejski prostor posebno pomembni: če bomo imeli veliko dobrih porok, dobrih mož in žena, ki bodo vzljubili družino in otroke, bo naša skupnost imela svetlo prihodnost, drugače pa bomo ostali zgolj folklora, le element, zapisan v zgodovino".

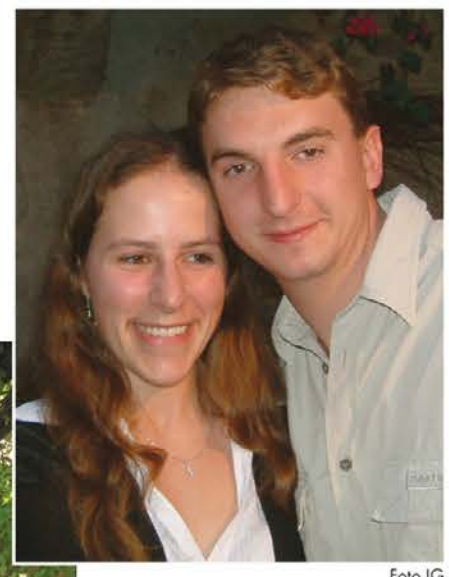

Foto IG

G. Bedenčič je novoporočencema zaželel edino tole: "Da bi bila tako srečna, kot sta bila v teh dneh, in da bi znala tudi v prihodnje to srečo deliti drug z drugim, svojim otrokom in širši skupnosti".

In ravno domača zamejska in širša skupnost se je tudi letos zbrala okrog praznika, ki je presegel goli folklorni trenutek in postal eden redkih združevalnih trenutkov celotnega zamejstva: naši ljudje se v Repnu ob glasbi, petju in uživanju domačih dobrot vsaki dve leti strnejo pri obnavljanju starodavne navade, ki je v taki obliki bila značilna za svatbe približno od druge polovice 19. do prvih desetletij 20. stoletja. Naj spomnimo, da je tradicijo Kraške ohceti leta 1968 ponovno oživila Zadruga Naš Kras ob sodelovanju prebivalcev repentabrske občine, KD Kraški dom in repentabrske občine, katere župan Marko Pisani je novoporočencema zaželel "veliko sreče in medsebojnega razumevanja, predvsem pa to, da bi jima vzdušje današnjih dni ostalo v spominu za vse življenje".

IG

BAZOVIŠKI JUNAKI Niz prireditev

Pester program Bazovica 2009

Osrednja spominska svečanost na bazovski gmajni bo letos ravno na dan, ko so junaki Ferdo Bidovec, Fran Marušič, Zvonimir Miloš in Alojz Valenčič pred devetinsedemdesetimi leti padli pod streli fašizma.

Niz prireditev Bazovica 2009, ki ga je v imenu odbora za proslavo Bazoviških junakov v petek, 28. avgusta, predstavil ravnatelj NŠK Milan Pahor, se bo začel v petek, 4. septembra, v Prešernovem gaju v Kranju. Na spominski prireditvi Mestne občine Kranj bo slavnostni govornik župan občine Doberdob Paolo Vizintin, nastopila bosta tudi zbora MePZ Jezero iz Doberdoba in MoPZ Skala iz Gabrij, ki ju bo vodila Zulejka Devetak. Prisotne bodo tudi delegacije krovnih organizacij SSO in SKGZ, odbora za proslavo bazoviških junakov, stranke SSk in Združenja zveze borcev RS.

Dan pred slovesnostjo na bazovski gmajni bo v centru Zarja v Bazovici ob 20. uri nastopil ŽePZ Kombinat pod vodstvom Mateje Mavri, sledil bo taborni ogenj članov Rodu modrega vala pri spomeniku.

Foto IG

Nedeljski program bo dokaj pester: začel se bo s planinskim pohodom, ki bo ob 10. uri štartal iz Bazovice, ob 11. uri pa bo spominska svečanost na pokopališču pri Sv. Ani, kjer bo prisotne nagovoril nečak Ferda Bidovca Matjaž Bidovec.

Svečanost bo obogatil nastop Mladinskega zbora Tončka Čok iz Lonjerja-Katinare, ki ga vodi Manuel Purger.

Osrednja spominska prireditev se bo pričela ob 15. uri na gmajni. Ob petju združenih zborov pod vodstvom mladega zborovodje Marka Sancina in glasbeni kulisi Godbenega društva Nabrežina bosta svoje misli podala govornika Franco Jurij, predstavnik italijanske manjšine v Sloveniji, ter Luigia Negro, kulturna delavka iz Rezije. Množico bosta pozdravila še predsednik odbora Milan Pahor in ministrica vlade RS Ljubica Jelušič. Glasbenica Tamara Ražem pa bo spregovorila v bazovski župni cerkvi med mašo zadušnico, ki bo ob 20. uri.

Novost letošnjega niza prireditev bo peta maša skladatelja Frana Venturinija v spomin na štiri bazoviške junake. Peto mašo, ki bo ravno tako v bazovski cerkvi v četrtek, 10. septembra, bosta pod vodstvom Tamare Ražem izvajala pevska sestava MePZ Lipa iz Bazovice in MePZ Igo Gruden iz Nabrežine; prisotne bosta uvodoma nagovorila Milan Pahor in Janko Ban. Niz prireditev Bazovica 2009 bo v soboto, 12., in nedeljo, 13. septembra, sklenil mednarodni odbojkarski turnir za 36. Pokal Bazoviških junakov v moški in ženski konkurenci. Lokaciji športnega dogodka bosta telovadnici na Občinah in v Repnu.

IG

Nabrežina

Praznovanje sv. Roka

Tudi letos je Nabrežina nadvse slovesno praznovala svojega zavetnika. Prireditve so si sledile od četrtka, 12., do nedelje, 16. avgusta, ko so se končale s tradicionalno tombolo na nabitem vaškem trgu. Kot že nekaj let so kulturna društva, ki delujejo v občini, priredila vrsto razstav, in sicer: Kulturno društvo Igo Gruden je na svojem sedežu imelo kar tri nadvse zanimive razstave. Društveno dvorano so spremenili v star vinski hram, kjer so bili izpostavljeni vsi pripomočki, ki so jih še do nedavnega uporabljali naši vinogradniki. Od lesenih vinskih pip do velikih "plovnikov", s katerimi so na vozu, ki je bil tudi razstavljen, prevažali grozdje iz Brega v domače kleti. Res dobra in hvalevredna zamisel, ki je obiskovalcem nazorno prikazala orodje, ki ga marsikdo ne pozna. V dvorani Sergija Radoviča smo si lahko ogledali zbirko šahovnic s celega sveta, ki jih zbira Duško Kalc, medtem ko je Miloš Zidarič s svojimi fotografijami Barcolane olepšal notranjost kavarne Gruden. Posebej naj omenimo izredno lepo in zanimivo razstavo v župnijski dvorani, občudovali smo lahko prave čipkaste umetnine Tonkine klekljarske šole iz Slovenije, ki so bile izdelane na orehovih lupinah ali na običajnih valjih. Po velikošmarenskem skromnem praznovanju, ki smo ga obeležili v glavnem na trgu ob bogatih enogastronomskih kioskih, se je praznik Sv. Roka začel s slovesno sveto mašo, ki jo je ob asistenci domačega župnika patra Janka daroval letošnji novomašnik, goriški rojak, gospod Mirko Butkovič. Slovesna maša je bila darovana dvojezično z latinskimi petimi vložki. Maši je sledila procesija okrog Grudnovega spomenika in po celem vaškem trgu ob spremljavi godbe, ki je v nošah obogatila slovesnost. Pohvaliti moramo tudi vaške žene, ki so v narodnih nošah vztrajale ves čas obreda kljub izredni vročini. Novomašnik je ob koncu razdelil spominske podobice in se v družbi dekana Jožka Markuže in domačega župnika zadržal na prijateljskem klepetu z domačini.

V večernih urah je na cerkvenem travniku nastopila folklorna skupina Kraški šopek iz Sežane, kjer sodeluje tudi nekaj domačink, in navdušila gledalce z izvajanjem tradicionalnih ljudskih plesov. Sledila je še loterija, ki pa nikakor ni mogla tekmovati s tombolo, ki je bila kmalu za tem na trgu.

OPČINE Jernejev teden

Občuteno praznovanje domačega zavetnika

Procesija, slovesna maša, družabna srečanja, sprehod po poteh župnije, romanje in koncert so od 23. do 27. avgusta združili župljane z Opčin, iz Banov in Ferlugov, ki so že devetič praznovali svojega zavetnika v Jernejevem tednu.

V čast "Možu, v katerem ni zvijače", je openska cerkev postala središče raznolikega dogajanja; viška bogoslužnega trenutka praznovanja sta bili nedeljska procesija in skupna maša slovenskih in italijanskih vernikov, ki jo je ob prazniku zavetnika daroval tržaški škof Evgen Ravignani.

Domači župnik zelo podpira poznanje domačih krajev, zato si je pred leti zamislil pobudo "Po Jernejevih poteh", ki se je tudi letos ponovila s sprehodom po župnijskem območju. Kdor si je želel daljšega izleta, pa je v sredo romal k Mariji v Petrovče pri Celju.

Ni praznika brez petja in to še posebej velja na Opčinah, kjer župnija razpolaga z dobrimi pevci, solidnim in dejavnim cerkvenim zborom, ki je organiziral in oblikoval zaključni večer. Kot je povedala napovedovalka Urška Sinigoj, so bili protagonisti prisrčnega večera pevci in glasbeniki, ki celo leto sooblikujejo praznike in redna bogoslužja. Cerkveni zbor sv. Jerneja je znan tudi po svojih zanesljivih solistih, med katerimi sta se s samostojnimi nastopi postavila v ospredje baritonist Marjan Škerlavaj in tenorist Marjan Štrajn. Sopranistka Marta Fabris pa je zapela v mešanem zboru, za katerega je zborovodja Janko Ban izbral skladbe Florjanca, Sattnerja in Hochreiterja. Opensko zborovsko stvarnost bistveno bogati tudi najnovejša, moška pevska skupina, katere mentor je Mirko Ferlan. Skupina je tokrat zapela brez zborovodje, kar je preizkusilo soglasje kakovostne skupine, ki jo zaznamuje lep, zaokrožen zvok. Vezna nit celotnega sporeda so bile Marijine pesmi; simbolizmu zvezde danice, cvetov in zvonov je ob koncu sledila ponosna radost himne zavetnika, ki jo je uglasbil Stane Malič.

MePZ Sv. Jernej med koncertom

Pred orglami ob oltarju in na koru so se zvrstili kar trije organisti. Mira Fabjan je spremljala soliste, Vinko Škerlavaj zborovske točke, David Lenisa pa je pripravil samostojni spored s skladbami Bacha in Vavkena, s katerimi je koncert dopolnil prijeten instrumentalni intermezzo.

Kot je že tradicija, je župnik g. Franc Pohajač pozdravil prisotne z mislijo o poteku Jernejevega tedna in tokrat še z željo za naslednjo izvedbo, ki bo deseta po vrsti: "Župniji želim, da bi v njej čim več ljudi začutilo pripadnost skupnosti in da bi se obogatili s tem, kar smo. Najlepše bi bilo, ko bi 10. Jernejev teden resnično postal praznik, ki združuje in povezuje cerkev, kulturne organizacije in trgovce tega kraja".

PAL

Obvestila

Rojanski cerkveni pevski zbor obvešča, da potekajo redne pevske vaje za petje pri nedeljski sv. maši, ki jo prenaša tržaška radijska postaja, od 20. ure dalje vsako sredo v Marijinem domu v Rojanu (ul. Cordaroli, 29). Toplo vabljeni tudi novi pevci!

Darovi

Za cerkev v Bazovici v spomin na Marijo Grgič darujeta Dana in Sandi Hočevar 50 evrov; Giuliano Kariš, Dušan Železnik in Danilo Križmančič z družinami 100 evrov; Giorgia in Miloš 100 evrov; Draga Obersnel 10 evrov; ob krstu malega Andreja Raseni daruje domača družina 50 evrov; teta Zora daruje 20 evrov ob obletnici smrti Andreja Ražma; mož Boris 10 evrov v spomin na Marijo Križmančič por. Žerjal; družina Čuk daruje 50 evrov ob obletnici smrti Brunota Čuka; v spomin na Marijo Križmančič por. Grgič daruje Lilijana Fonda 20 evrov.

Za cerkev na Pesku je Milka Capponi ob obisku darovala 20 evrov.

Za cerkev v Bazovici in za MePZ Lipa daruje v spomin na Leopolda Tomazina hči Neva po 25 evrov.

Za društvo Rojanski Marijin dom daruje NN 50 evrov.

Za Marijin dom pri Sv. Ivanu darujeta v spomin na bratranca Dolfija Repini Magdy in Grazia 25 evrov.

Za MePZ L. Bratuž darujejo, namesto cvetja na grob Markovega očeta Zdravka, Ilde, Tina in Tadeja 30 evrov.

Za Slomškov dom v Bazovici v spomin na pokojno Marijo Križmančič daruje Zelka 20 evrov.

SPREJEMNI CENTER GRADINA ROGOS - DOBERDOB GORICA

vabi na odprtje razstave

ANICE PAHOR

SOŽITJE MED MATERIJO IN BARVAMI

avtorico bo predstavil Jurij Paljk

nedelja, 6. septembra 2009, ob 11. uri

Dela avtorice bodo na ogled do nedelje, 13. septembra 2009, z naslednjim urnikom: petek, sobota in nedelja od 9. do 13. ure in od 17. do 22. ure

SVET SLOVENSKIH ORGANIZACIJ

vabi na

simpozij o problematiki financiranja slovenske šole v Italiji

Kaj ovira slovensko šolo na poti do finančnih sredstev, predvidenih po zakonu 38/01?

moderator: dr. Drago Štoka

četrtek, 10. septembra 2009, ob 17. uri
dvorana Tiziano Tessitori na deželnem sedežu FJK, Trg Oberdan 5

REGULACIJSKI NAČRT Stališče Igorja Gabrovca

Primer urbanističnega vandalizma

Deželni svetnik SSk Igor Gabrovec takole ocenjuje regulacijski načrt tržaške občine. "Gre za klasičen primer urbanističnega vandalizma, saj ne odgovarja niti najosnovnejšim pravilom smotrnega upravljanja teritorija ter soudeležbe občanov pri odločitvah, ki jih neposredno zanimajo. Načrt se je začel slabo, saj toliko opevana tajnost ni bila ovira praviloma odlično in pravočasno informiranim špekulantom, ki so tudi tokrat prišli na svoje. Naj kot primer navedemo le obsežno nekdaj kmetijsko površino pri Padričah, ki je bila kot taka šele pred kratkim tudi prodana in se je kar čez noč prelevila v bodoče turistično naselje".

Drugi večji primer so Bani, kjer se domačini že pripravljajo na ostro bitko za zaščito ravnovesja vasi in so odločeni, da se uprejo gradbenemu posegu faraonskih razsežnosti – trdi Gabrovec. Številni so pa primeri oškodovanja premoženjskih interesov domačinov vsepovsod po vzhodnem in zahodnem Krasu. Načrtovalci urbanističnega izrodka niso niti slučajno upoštevali zaščitnega zakona, ki narekuje soudeležbo slovenske manjšine pri odločitvah, ki zadevajo naselitveno ozemlje. Žal v tem tržaški "velemožje" niso izjema, saj je 21. člen zaščitnega zakona doslej ostal mrtva črka. Prav tako ni bilo spoštovano načelo dvojezičnosti pri razgrnitvi načrta, ki je bil sestavljen in objavljen izključno v italijanščini.

V prvi vrsti predsednika vzhodno in zahodno kraškega rajonskega sveta Bruno Rupel in Marko Milkovič (foto Kroma)

Vsi izvoljeni predstavniki, od rajonskih svetov pa vse do parlamenta, moramo naše ljudi podpreti z vsemi instrumenti, ki so nam dani ob upoštevanju različnih pristojnosti, ki jih imajo Občina, Dežela, Rim. Pomembno bo, da smo domačinom strokovno in ne le politično ob strani zlasti v fazi vlaganja ugovorov. Sam bom z urgentno interpelacijo takoj soudeležil deželno upravo, domačini pa so prvi, ki ne smejo popustiti. Podobno naj bo tudi za vprašanji gradnje uplinjevalnika pri Žavljah in načrtovanja trase petega koridorja pod Krasom in dolino Glinščice.

Pomembno je, da državljani dvignejo svoj glas in s tem podprejo sicer redke politike, ki smo od vsega začetka izrazili odločno nasprotovanje posegom, ki slonijo le na velikih gospodarskih računicah in ne upoštevajo nepopravljive škode teritoriju in ljudem. Neinformiranost in splošna mlačnost javnega menja sta danes naša največja sovražnika.

Kultura sobivanja

Pod istim nebom

Na nekdanjem pomolu San Carlo, današnjem pomolu Audace, bo do nedelje, 6. septembra, na sporedu pobuda Sottolostessocielo (Pod istim nebom), ki bi jo lahko označili za tržaški festival večkulturnosti. Manifestacija je v preteklih letih potekala na Rusem mostu v osrčju Trsta: zaradi strogih (prestrogih?) občinskih normativov, ki omejujejo glasbene pobude na mestnih trgih, so bili prireditelji (Aciesse – Confesercenti, Tržaško in pokrajinsko združenje trgovskega sektorja in sektorja za usluge) primorani poiskati drugo lokacijo. Na tržaškem nabrežju se je tako od sobote, 29. avgusta, zvrstil niz koncertov in kulinaričnih pobud, ki so ob pravem sejmu večkulturnega značaja prikazale bogastvo različnih geografskih leg, od Afrike do Azije, od Južne Amerike do Bližnjega vzhoda. Kioski ponujajo dobrote mednarodne kuhinje; glasbeni sladokusci pa lahko navdušeno spremljajo zvoke reggaeja in elektro popa, balkanskega folka, tribalske, etno, ljudske, soul in punk glasbe. Obiskovalci imajo na voljo še pregled nad dragocenimi primerki obrtniške proizvodnje iz oljčnega lesa, redkimi dišavami, bižuterijo in drugim. Rdeča nit, ki že vrsto let vodi prireditelje manifestacije, je namreč drugačnost. O tej so razpravljali tudi na okroglih mizah, ki sta bili 31. avgusta in 3. septembra, na katerih so prisotni z različnih zornih kotov analizirali tematiko sobivanja in solidarnosti.

KULTURA Vila Sartorio

Muzeji so zvečer spet očarali

Vila Sartorio je prejšnji teden še zadnjič odprla vrata množici domačih, nočnih turistov, ki so se v mesecu avgustu, dvakrat tedensko, potrpežljivo postavljali v (dolgo) vrsto pred vhodom. Tudi za najbolj redne obiskovalce je bil vsak večer drugačen, saj so imeli na voljo osem različnih koncertov in petindvajset vodenih ogledov v devetih sklopih, med katerimi so lahko zbirali po svojih zanimanjih in radovednostih. Tudi otroci so prišli na svoj račun, ko so si v večernih urah privoščili njim primerne predstave in so si pred tem lahko ogledali razstavo mednarodno priznane ilustratorke Barbare Jelenkovich.

Originalna formula nočnih obiskov muzejskih zakladov je upravičen uspeh Mestnih muzejev, ki vsebuje kulturni, razvedrilni in socialni trenutek. Tržačani so odkrili zbirke domačih muzejev (prav gotovo z marsikaterim, prijetnim presenečenjem), vodstvo je imelo priložnost ovrednotiti bolj zanemarjene zaklade in je ponudilo vsem, ki so v vročih avgustovskih večerih ostali doma, redno možnost sprostitve in kulturne obogatitve po simbolično nizki, vsem dostopni ceni. Letos so organizatorji s posebnim zadovoljstvom zabeležili znižanje povprečne starosti obiskovalcev in so bili deležni izrazov velikega odobravanja.

Tudi šestnajsta izvedba se je zaključila z zelo pozitivnim obračunom; blagajna je namreč odtrgala okrog 6000 vstopnic, kar je potrdilo priljubljenost te pobude. Direktor mestnih muzejev Adriano Dugulin je zelo navezan tudi na lokacijo, saj je vila Sartorio simbol posluha radodarnih mecenov, najprej družine Sartorio, ki jo je podarila tržaški občini, nato gospe Costantinides, ki je pred leti omogočila njen prerod v obliki muzejskega prostora. Med vodenimi ogledi je bil najbolj obiskan tisti bolj splošne narave, in sicer sprehod po vili z informacijami o družini lastnikov. Na drugem mestu lestvice najbolj obiskanih ogledov so resnična in namišljena potovanja na krilih literature, ki jih je strokovnjak vodil na osnovi dragocenih knjig barona Sartorio, predvsem antičnih zemljevidov. Obiskovalci so sprejeli z velikim zanimanjem tudi novost, in sicer bolj gledališko obarvano pripovedovanje Ornelle Serafini, ki se je vživela v lik Paoline Sartorio z branjem njenih pisem, izvirnih arhivskih dokumentov, s katerimi je podala utrinek iz vsakdanjega življenja tržaške družine v 19. stoletju.

Foto Kroma

Po obisku ali pred obiskom teh in mnogih drugih zbirk so se v parku odvijali koncerti operetne, ljudske, jazz in ponarodele glasbe v režiji Glasbene šole 55; pevec Nicolo' Ceriani je na primer predstavil projekt o manj poznanih aspektih zvrsti operete, orkester mandolin Caput Gauri pa je končal niz v bolj sentimentalnem vzdušju.

Koordinator pobude Stefano Bianchi je že pripravil program prihodnje izvedbe, ki je za zdaj skrivnost; ravnatelj Dugulin pa napoveduje zanimive novosti: "Pobudo je od začetka zaznamovala želja po stalnem obnavljanju vsebin v ustaljeni formuli. Prihodnja izvedba bo dala velik poudarek na mlade, ki prepogosto nimajo njim namenjenih prostorov, kar pomeni, da jih institucije večkrat ne upoštevajo na primeren način in ne podpirajo njihovih motivacij. Osebno verjamem v socialno moč kulture, zato želim, da bi se tudi iz okvira te priljubljene pobude širil znak pozornosti do potenciala mladih generacij".

PAL

Pismo uredništvu

O sorojaku, borcu za mir Dolciju

Z velikim zanimanjem sem - pravzaprav - smo prebrali v nedeljskem Primorskem dnevniku z dne 2. avgusta 2009 članek Mira Kocjana Srečanje z Danilom Dolcijem, kjer je tudi fotografija odkritja... prve plošče v čast znamenitemu italijanskemu ustvarjalcu Dolciju na pročelju sežanskega hotela Tabor, saj se je rodil v Sežani italijanskemu očetu in slovenski materi leta 1924 (tiskarski škrat je v članku letnico rojstva - nagajiv kot je - sicer spremenil v 1942, a naj mu bo, saj postaja že stalni spremljevalec tiskanih pišočih). Sežanci smo kasneje tisto ploščo zamenjali s to, ki jo prilagam pismu, ker smo v naglici pri prvi pozabili navesti najvažnejše, in sicer, da je bil naš sorojak res pesnik in pedagog, a zlasti svetovno znani borec za socialno pravičnost in mir, torej mirovnik, in prav zaradi tega kar trikrat nominiran za Nobelovo nagrado za mir. Zdaj namreč visi plošča s tem nadvse pomembnim dodatkom. Fotografirala jo je kmalu po (drugi) svečani postavitvi lani novembra, ob dnevu človekovih pravic, (glej Primorske novice 11.12.2008) in mi je poslala njeno digitalno fotografijo prav za to priložnost sokrajanka Slavka Kranjec, žena pokojnega direktorja špedicijskega podjetja in slikarja Mira Kranjca, ki je bil ob prvem obisku Dolcija njegov tolmač in eden od njegovih spremljevalcev po Sežani in Krasu in potem prisrčen prijatelj in večkraten gostitelj - tako njega in že odraslega sina s pomenljivim imenom Amico kot kasneje tudi njegove zadnje mlade družine še v pleničkah, pri njih doma na Levstikovi 1.

Daniela Dolci, Ada in Peppino Meli

Iz Kocjanovega članka smo tudi z veseljem zvedeli, da je Danilo Dolci iskal povezavo s svojim rojstnim krajem že daljnega leta 1950, ko je bil star komaj 26 let, še preden je odšel v Partinico na Siciliji in se tam za stalno nastanil ter se neločljivo povezal z usodo tamkajšnjih najsiromašnejših in brezpravnih ljudi.

Prilagam tudi fotografiji, ki ju je Slavka Kranjec priložila e-mailu v zvezi z nedavnim obiskom Dolcijeve hčerke in operne pevke Daniele Dolci, v spremstvu z očetovim sicilijanskim prijateljem gospodom Melijem in njegovo soprogo Ado, ki že dlje časa živita z družino na Občinah. Giuseppe Meli ji je pomagal poiskati v Sežani nekaj nekdanjih in sedanjih občudovalcev in prijateljev. Kolikor mi je znano, po obisku Kranjčevih, Kosovelove knjižnice, Kosovelovega doma, Ljudske univerze, občine in županstva, nekdanjega ravnatelja kulturnega centra Srečko Kosovel (preimenovanega v Kosovelov dom) Marjana Suše in verjetno še koga, so nazadnje oziroma, še bolj prav, ne nazadnje bili tudi pri meni, glavni prevajalki očetove poezije, saj na pobudo sežanskega župana in spodbujena tudi od ravnateljice knjižnice še bolj zavzeto pripravljam kar spodobno dvojezično zbirko Dolcija - z naslovom Non sai scegliere / Ne znaš izbirati, kratko spremno besedo zanjo bo prispevala italijanistka dr. prof. Martina Ožbot, da bodo vsaj Sežanci in okolišani slednjič zvedeli, zakaj pravzaprav visi tista plošča pri nas, da jim ne bo treba večno le ugibati.

Plošča Danilu Dolciju

Jolka Milič

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Strah v posamezniku in družbi

V teh dneh me preveva neki čuden občutek. Vem, da ni nobena novost, ko pišem, da živimo v bolni družbi. Odnosi so iznakaženi, vsak dan prisostvujem kakemu takemu ali drugačnemu izpadu. Danes je bil to prizor med dvema moškima: večjim hrustom in suhljatim Senegalcem, ki je prodajal zapestnice na tržaškem pločniku. Hrust ga nekaj zmerja, Senegalec mu pravi, naj neha, drugače bo poklical policijo. Tako se prične prizor, kateremu sem priča. Hrust rohni: "Kaj?? TI, da boš poklical policijo? Kako si sploh upaš? Nobene pravice nimaš, niti tiste, da dihaš na teh tleh. Spravi svojo kramo in poberi se, preden mi zares zavre in te ne pošljem tja, kamor pripadaš! "

Pol ure kasneje srkam kavo v baru in listam po krajevnem časopisu. "Narkoman ozmerjal in opljuval avtobusnega voznika". Ponovno me strese. Pred dnevi sem v avtobusu srečala tukajšnjega slovenskega fanta, ki je bil kako leto v skupnosti, danes je spet čist. Ironično: še vedno se pod plastjo neštetih poti, ki peljejo edinole daleč stran od česarkoli človeškega, uvidijo poteze angelsko lepega obraza.

Razmišljam, kako se ne zavedamo, da smo še kako del te družbe, ki blazni, ki išče smisel na napačnih poteh, od katerih te lahko stran spravi le res mogočni angel; del te družbe smo, spremljamo novice o težavah v tovarnah, delavce, ki morajo prebedeti noči na žerjavu, da bi priklicali pozornost na resnične probleme. Občutek imam, da se Slovenci v italijanskem zamejstvu – kot vsaka manjša skupnost – izvzemamo iz širšega družbenega konteksta. Podzavestno sledimo načelu "tako je vedno bilo in tako bo še naprej, ker je tako prav". V nedogled debatiramo o danostih, ne sprašujemo se o prihodnosti naših otrok, o zaposljivosti mladih, ne podpiramo generacijske izmenjave na čelu organizacij. Ne zavedamo se možnosti, ki nam jih daje naša "posebnost", vseskozi govorimo o tem, kako naj bi predstavljali (vsaj) kulturni most med narodoma (in državama), v svojem privatnem življenju pa tega ne udejanjamo. Seveda vem, da je vse to zelo normalno, sociološke analize to zelo jasno razlagajo. Morda je to podzavestni strah pred zunanjimi stiki, bojimo se, da bi nas v čemerkoli spremenili.

Osebna sfera. V teh dneh sem prebirala navdihujoč sestavek o pomenu take življenjske naravnanosti, da v padcih in težavah vidiš priložnosti za določeno osebnostno rast, ki bi je drugače ne doživel. Naj se to sliši še tako retorično, človek lahko resnično zaživi samo takrat, ko se otrese patine negativnega ali zaskrbljenega gledanja na dogodke. Vse ima svoj smisel. V teh dneh sem doživela zanimiv prijateljski pogovor o vsebinah naših misli. Četudi se sliši še tako neverjetno, včasih damo našim najšibkejšim mislim neverjetno moč, prepuščamo se jim, kot da "bi ne mogli ravnati drugače". In vendar lahko. Lahko vsaj poskusimo stresti tisti kozarec in videti površino vode, ki se bolj nagiba robu kot pa dnu.

Razmišljanje

Ob rob dvema protitotalitarnima resolucijama

V letu 2009 sta bili sprejeti dve resoluciji, ki sta obsojali totalitarizem. Prva aprila v Evropskem parlamentu, ki so jo evroposlanci, vključno s slovenskimi, podprli skoraj plebiscitarno, z izjemo manjše skupine levičarjev. Druga pa julija v parlamentarni skupščini OVSE-ja (Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi), tudi z veliko večino in ob protestu manjšega števila levo usmerjenih parlamentarcev. Pri obeh resolucijah so bili pobudniki in predlagatelji tekstov iz vzhodnoevropskih in baltskih držav, spodbujeni z dvema pomembnima obletnicama, in sicer 20. obletnice padca berlinskega zidu in 70. obletnice podpisa sramotnega sporazuma Molotov-Ribbentrop, ki je Hitlerju in Stalinu omogočil osvajalske pohode po vzhodnoevropskih in baltskih državah. Pri drugi pa je bil med pobudniki tudi predstavnik Slovenije v skupščini OVSE-ja Roberto Batelli. Obe resoluciji sta bili sprejeti v obliki priporočila z namenom, da bi z obsodbo totalitarnih zločinov prejšnjega stoletja sooblikovali novo evropsko zavest, ki naj bi rasla iz spoštovanja človekovih pravic in svoboščin in s tem privedla do sprave med sprtimi stranmi v preteklosti. Podrobna obravnava obeh dokumentov bi terjala veliko prostora, zato se bom omejil zgolj na dvoje njunih "vročih" sestavin, to je odnosa do fašizma in nekaterih vidikov njune spravne naravnanosti.

Po podatkih tiska (dr. Jože Vogrinec, Mladina 10. 7. 2009) je resolucija Evropskega parlamenta zgolj na kratko navedla "fašistične izkušnje Portugalske, Španije in Grčije, prvi, (izvorni) italijanski fašizem pa sploh ni posebej omenjen in naj bi tako Duče izginil kot kafra". Temu pa bi se morali slovenski evroposlanci, ki naj bi resolucijo podprli, odločno upreti, še zlasti spričo dejstva, ker naj bi predstavniki italijanske skrajne desnice "neopazno prišlepali v enotno evropsko zavest, (resolucijo) sebe in fojbe". Resolucija OVSE-ja pa naj bi, prav tako po podatkih tiska, "izpostavila samo nacizem in komunizem", ne pa tudi fašizma, česar pa bi si Batelli ne smel dovoliti. Ob predpostavki, da ti podatki držijo, gre za resen spodrsljaj dveh uglednih evropskih institucij, ki s takima resolucijama Evrope ne "spravljata", ampak vnašata vanjo nove zdrahe. To, da se je našim zahodnim sosedom v obeh parlamentarnih telesih uspelo oprati svoje "črne" preteklosti in se predstaviti kot žrtev, pa je prava vratolomna umetnija italijanske kramarske diplomacije, ki pa je prej podobna političnemu pobalinstvu kot pa evropskemu spravnemu duhu.

Če odmislimo dejstvo, da je s kratko, splošno izjavo težko zaobjeti, objektivno ovrednotiti in pravično obsoditi zelo raznoliko naravo totalitarizmov prejšnjega stoletja, kažejo spori, ki sta jih resoluciji s svojo spravno razsežnostjo sprožili v javnosti (ruski protesti zaradi domnevnega enačenja nacizma in komunizma, nesoglasja slovenske politike okrog njiju, napadi na Batellija idr.), na veliko zagato, v kateri tičijo mnoge evropske države, vključno s Slovenijo, pri iskanju notranje sprave nad bolečo preteklostjo. Vzhodnoevropske in baltske države pa so s svojo pobudo poskušale doseči vsaj delno zadoščenje za to, da jih je Zahod pred vojno in med njo kot tudi po njej, zaradi strateških interesov ali lastne nemoči, nekaznovano prepustil ruskemu škornju. Zahodni Evropi pa resoluciji prijata, ker usmerjata pozornost predvsem na zločine nacizma in stalinizma, ter so tako njeni drugi grehi iz bližnje in oddaljene preteklosti potisnjeni v pozabo (italijanski fašizem, medvojni kolaboracionizem, Hirošima-Nagasaki, kolonialno izkoriščanje, pomori domorodcev, suženjstvo, verske vojne idr.). Zato bo za oblikovanje nove evropske in splošne civilizacijske zavesti potrebno storiti kaj več, kot to ponujata navedeni resoluciji.

V zvezi s spravnimi mukami, evropskimi in slovenskimi, pa mi je blizu sporočilo iz Rebulovega romana Nokturno za Primorsko, ko eden od glavnih junakov pravi o partiji, da je pač v zgodovino vdrla "mogočna sila brez Boga, a z božjimi prvinami v sebi... Pri preoravanju družbe je spravljala na plan plast človeštva, ki je bila doslej zapostavljena... Izravnavala je, kar je bilo izštrlelo iz družbe po volji nenasitnega kapitala in uresničevala tretje geslo francoske revolucije, egalite-enakost, krščansko geslo... " Žal pa se je ta sila "izkazala za tiransko, zabredla v močvirje nasilja in prizadela človeštvu nesluteno gorje", za katero pa ni bila kaznovana. Med ostalim tudi zaradi tega, ker je bila na strani zmagovalcev, ki jih zaradi njihovih grehov nima kdo kaznovati, in ker si je v času samopašnega vladanja nagrabila toliko realne družbene moči, da ji še danes nihče nič ne more, pa čeprav se je njen imperij nasilja sesul sam vase. Tako ostaja edina kazen v dejstvu, da je vsakdo že s samim storjenim zlom sam po sebi kaznovan, tudi če ni bil obsojen. Druga stran pa je v naših razmerah zaradi svojih grehov končala v vsakršnih breznih ter je bila po vojni potisnjena v katakombe in skoraj pol stoletja "de facto" (ne "de iure") oropana mnogih temeljnih človekovih pravic. Zato so še kako potrebne tudi javne deklaracije, ki to pozabljeno odgovornost "mogočne sile brez Boga" izpostavljajo. To velja tudi za slovensko partijo, ki je zgodovina ne bo mogla odvezati krivde za njene zločine niti spričo njenih zaslug za uspešno izveden osvobodilni boj, ki je nedvomno velika epopeja v življenju slovenskega naroda.

Milan Gregorič

Zavrnitev predloga Planinske zveze Slovenije

Aljažev stolp naj ostane na vrhu Triglava!

Po splošni oceni obiskovalcev vrha Triglava, med njimi so ocenjevalni strokovnjaki, Aljažev stolp na vrhu Triglava ni v slabem stanju in demontaža s premestitvijo v SPM v Mojstrani ni potrebna.

Ob predlogu Planinske zveze Slovenije, da se Aljažev stolp prenese v muzej, smo lahko priča domovinskim čustvom slovenskih planincev in vraščenosti stolpa v slovensko domoljubno zavest, ki se veže na vrh Triglava in ne na muzej. Spoštujmo zgodovinski pomen stolpa kot simbola slovenstva na sveti gori Slovencev, sklicujmo se na tradicionalno vezanost stolpa na vrh Triglava. Mogoče in potrebno je s kontinuiteto stolpa izpolnjevati pričakovanja triglavskih pohodnikov, spodobi se tudi gojiti hvaležen zgodovinski spomin na prvotnega postavitelja Jakoba Aljaža, in to tako, da se ohrani na vrhu Triglava prav tisti izdelek, ki ga je on postavil, in ki je odigral pomembno vlogo v boju proti ponemčevanju slovenskih gora. Naj na svojem prvotnem postavitvenem mestu oznanja hvalo in čast človeku, ki se je proti koncu življenja upravičeno lahko pohvalil: "Da je ostal Triglav v slovenskih rokah, je največ moja zasluga".

S tem se Svetovni slovenski kongres pridružuje protestnikom zoper demontažo stolpa in njegovo namestitev v muzeju kot muzejski eksponat. Zdi se, da namestitev v muzeju, kjer bo stolp na vidiku in dotiku planinsko osveščenim in neosveščenim, pomeni skrunitev te edinstvene, planinsko in zgodovinsko izjemno priljubljene stavbe. S skrunitvijo je mogoče označiti tudi nadomestitev stolpa na vrhu Triglava s kopijo, ki ni odigrala zgodovinske vloge.

Dr. Boris Pleskovič, predsednik Svetovnega slovenskega kongresa

Kriza se še poglablja

Ni dovolj primerov oživljanja gospodarstva

V Sloveniji novo šolsko leto, ki se je začelo v torek, 1. septembra, simbolično označujejo tudi kot pričetek jeseni. Po poletnem predahu in počitnicah, obdobju, ki je za večino Slovencev, kjub gospodarski krizi, ki ji vsaj pri nas ni videti konca, pomenilo nekaj brezdelja in uživanja v lepotah narave in brezskrbnosti duha, v državi nastajajo nove skrbi in morda še bolj negotovi časi. Sodeč po neki javnomnenjski raziskavi, samo dober odstotek t. i. navadnih ljudi meni, da se kažejo primeri ponovne gospodarske rasti, ki napovedujejo premaganje gospodarsko-finančne krize in s tem vrnitev normalnih razmer v gospodarstvo, državo in družbo. Pojavil pa se je celo glas, resda iz ZDA, da bi sedanja kriza lahko trajala celo deset do petnajst let.

Izgledi za prihodnost so vsaj za zdaj slabi in negotovi. V Sloveniji narašča brezposelnost, tako da bo brez zaposlitve kmalu sto tisoč delavcev. Industrijska proizvodnja in izvoz države na tuja tržišča hitro upadata, čisti (neto) zunanji dolg Slovenije pa je samo v treh letih zrasel z nič na 9,4 milijarde evrov. Vlada je sicer sprejela več ukrepov za ublažitev socialnih stisk ljudi, ki so izgubili delo, ter tistih skupin državljanov, ki imajo premalo dohodkov za znosno življenje. Zaskrbljujoč kazalec življenjskih in socialnih razmer je dejstvo, da je v zadnjem obdobju bilo odprtih več zastavljalnic, nekdanjega simbola revščine, ki jih že dolgo nismo več poznali. Pisateljica Marinka Fritz-Kunc se v nekem zapisu, objavljenem v informativnem tedniku Reporter, sprašuje, "kako naj ljudje, preobteženi s krivicami, tegobami in skrbmi, pojejo himno domovini, ki jih je slekla do golega"? In je nadaljevala: "Kam bo odšla Slovenija, če narod ne bo več našel opore v njej. In kako naj ljudje bodo brezskrbni, če se dogaja, da nekateri mečejo potico v smetnjak, drugi pa poljubijo kruh, če jim pade na tla, kakor je bila nekdaj slovenska navada. Vsaka država je podoba stanja srca in duha".

Tudi najbolj znani ekonomisti in teoretiki, pripadniki najrazličnejših šol, so si glede krize, njene narave in trajanja popolnoma neenotni. Tavajo, pravijo, v popolni temi. Navajamo mnenje Naomi Klein, vodilne svetovne politične analitičarke, kolumnistke časnikov Nation, Guardian in Mladine ter avtorice uspešnic Doktrina šoka in No logo. V novi številki tednika Mladina je zapisala, "naj si ne delajmo utvar. Kapitalizem je sposoben preživeti to krizo, toda svet ni sposoben preživeti še ene vrnitve kapitalizma v dosedanji obliki". O nekaterih vidikih sedanje finančno-gospodarske krize je v intervjuju, objavljenem v prilogi ljubljanskega časnika Dnevnik, Dnevnikov objektiv, govorila tudi dr. Alenka Šelih, članica Slovenske akademije znanosti in umetnosti, zaslužna profesorica pravne fakultete v Ljubljani ter sodelavka tamkajšnjega inštituta za kriminologijo. Na vprašanje, "kam se bo Evropa, ki je na razpotju, obrnila v sedanjih kriznih časih, ki jih označujejo tudi recesija in naraščajoči nacionalizmi, odvrnila: "Upam, da bo Evropa znala najti neko srednjo pot. Državljani Evrope so socialni državi zelo privrženi, zato je ne bo mogoče kar tako hitro odpraviti. Ni bistveno samo v tem, da izplavamo iz krize, treba bo razmisliti o novih družbenih temeljih, o tem, v kakšni družbi sploh želimo živeti. To, kar države počnejo zadnjih dvajset let, je samomorilsko, saj sedanji model spodnaša temelje, na katerih evropska družba obstaja".

V Sloveniji ni zadostnih naporov za premaganje krize predvsem zato, ker se utrjuje prepričanje, da so krizo povzročile večje države, globalno razvita gospodarstva, in zdaj je najbolj od njih odvisno, kdaj bo ta kriza svetovnih razsežnosti in učinkov premagana. Po tem naziranju Slovenija krize ni povzročila in zato od nje tudi ni odvisno, kdaj bo premagana. Vendar je tako prepričanje razširjeno predvsem v vladi in strankah parlamentarne večine, v opoziciji pa mu oporekajo.

Slovesnost v Cankarjevem domu ob 96-letnici Borisa Pahorja

Žal pa v Sloveniji naraščajo tudi politične napetosti in spori. Obstoječa oblast krčevito nasprotuje temu, da bi parlament sprejel oz. podprl resolucijo o evropski zavesti in totalitarizmu, ki jo je evropski parlament sprejel 2. aprila letos, ter ustrezen dokument Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi. Nasprotovanje obravnavi izhaja iz tega, da Socialni demokrati, kot dediči nekdanje Komunistične partije, in stranke, udeležene v vladi, hočejo preprečiti, da bi bil med totalitarnimi režimi omenjen tudi komunizem. 23. avgust, ki je bil razglašen za dan spomina na žrtve vseh totalitarnih in avtoritarnih režimov, je v Sloveniji oblast bojkotirala. Molčali so državni poglavar dr. Danilo Türk, premier Borut Pahor in tudi predsednik državnega zbora dr. Pavel Gantar. Primer so ocenili tudi v Izjavi, ki jo je sprejela Komisija Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci. V njej so tudi zapisali, "da komunizem v Sloveniji še čaka na obsodbo".

Opozorilo pisatelja in pokončnega Slovenca Borisa Pahorja, ki pa je ostalo brez odmeva

V Sloveniji odmeva prispevek, ki ga je sovražni govorici dala ministrica za kulturo Majda Širca. V spletnem dnevniku je z grobim besednjakom in izrazi, ki bi morali biti globoko pod merili sodobnega Slovenca, posebej seveda intelektualke, kar je kulturna ministrica, napadla javni zavod RTV Slovenija, ki je po njenem mnenju "javna hiša oziroma bordel". Z zelo grobimi izrazi se je lotila tudi Jožeta Možine, direktorja slovenske televizije. Predsednik programskega sveta RTV Slovenija dr. Stane Granda je predsedniku vlade Borutu Pahorju poslal javno pismo, v katerem ga je pozval, naj ministrico Majdo Širco spričo njenega žaljivega besednjaka in trditev na spletu razreši s sedanje funkcije. Premier se na zahtevo ni odzval.

Ganljiva pa je bila izpoved pisatelja in pokončnega Slovenca Borisa Pahorja, ki je ob 96-letnici rojstva dal intervju TV Sloveniji. Izrekel je hvaležnost založbama Mladinska knjiga in Cankarjeva založba, da sta ob njegovem življenjskem jubileju izdali pet njegovih del. Dodal pa je, da je hkrati razočaran in žalosten, da matična Slovenija sploh ne upošteva Slovencev v Italiji kot dela istega naroda. Omejevalno in krivično politiko do slovenskega zamejstva v Italiji so vodile, je zatrdil, vse vlade v neodvisni Sloveniji. Na njegove kritike in pridržke glede odnosa do zamejstva se niso odzvali ne vlada in ne kdor koli drug v slovenski politiki.

Marijan Drobež

SNG Nova Gorica / Sezona 2009/10

Prva premiera že v septembru

V Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica potekajo vaje za prvo predstavo gledališke sezone 2009/10, ki je jubilejna in bo razmišljala "O večnem vračanju". 40 let je že preteklo, odkar je v sezoni 1969/1970 Primorsko dramsko gledališče nastopilo kot poklicno. Srečko Fišer, vršilec dolžnosti umetniškega vodje, je o prihajajoči sezoni dejal, da je »sezona refleksij – v pomenu odseva in v pomenu preudarka; pogleda tja in naprej: umirjenega pogleda«. V glavnem jo sestavljajo klasična besedila, ki so na začetku poklicne poti novogoriškega gledališča pripomogla k njegovim pomembnim dosežkom. Tako se je zasnoval repertoar, ki obsega šest predstav in še dodatno darilno za abonente. Okroglo obletnico umetniškega ustvarjanja bo SNG Nova Gorica zabeležilo z oktobrsko premiero dela beneškega komediografa Carla Goldonija, Nenavadna prigoda, ki ga režijsko na oder postavlja Luka Martin Škof. Goldoni je pred 250 leti "osmešil ljudi, ki se radi vpletajo v tuja življenja in 'pomagajo' bližnjim, pri tem pa tvegajo, da se prej ali slej zapletejo v lastno zanko". V mesecu novembru bo zaživelo delo še enega slavnega italijanskega dramatika, Luigija Pirandella, z enigmatičnim naslovom Kaj je resnica? v režiji Dušana Mlakarja. Avtor se loteva te teme z ironijo in mislijo, da se je do resnice zmeraj težko dokopati. Februarja 2010 bo v režiji Mateje Koležnik ansambel SNG uprizoril slovitega Strička Vanjo Antona Pavloviča Čehova, ki v "'prizorih iz vaškega življenja' zapleta in razpleta ljubezenske in erotične vezi osrednjih likov, ob tem pa svoje osebe in gledalce sooča z vprašanji o smislu početja in bivanja". V aprilu 2010 bo SNG Nova Gorica s premiero dela Pogovori, samogovori, v režiji Jaše Jamnika, zabeležilo 100-letnico rojstva pisatelja Cirila Kosmača, ki ni spisal nobenega dramskega besedila, a s svojimi deli navdihuje gledališke ustvarjalce – na novogoriškem odru sta že zaživeli Balada o trobenti in oblaku in Tistega lepega dne -. Maja 2010 bodo novogoriški gledališčniki v režiji Zvoneta Šedlbauerja gledalcem prikazali delo Otok sužnjev, katerega avtor je Pierre de Marivaux. Poleg teh petih predstav v izvedbi domačega ansambla bo v repertoarju še gostovanje SNG Maribor s "komedijo skrivalnic, preoblek, laži in prevar" Pornoskop ali kaj je videl batler? Darilna predstava abonentom pa bodo Race Andraža Golca v režiji mlade Nike Melink, ki se je gledališke mrzlice nalezla v Amaterskem dramskem odru (AMO) pod mentorstvom režiserja Emila Aberška in gledališko pot nadaljevala na ljubljanski AGRFT. Premiera bo 8. septembra 2009. Protagonist predstave Martin Batista zatrjuje, da "bolj te svet preoblikuje, bolj se moraš truditi, da se naučiš živeti s tem, kar verjameš in čutiš – s seboj v svetu".

Prtizor iz legendarne predstave Plešasta pevka

Sezona 2009/10 prinaša novost: nakup vstopnic preko interneta. Informacije o vpisu abonmaja - septembrski rok poteka od 1. do 30. septembra – lahko dobite na telefonskih številkah 05 (003865) 3352247 (blagajna) in 05 3352215 (odnosi z javnostjo) ali po elektronski pošti (blagajna.sng@siol. net in info@sng-ng. si).

Iva Koršič

Kratke

Letina povprečna, kakovost grozdja dobra

V Brdih in Vipavski dolini, pomembnih vinogradniško-vinarskih središčih v Sloveniji, že nekaj dni poteka trgatev. Slednja je ena izmed najstarejših in najbolj priljubljenih opravil vinogradnikov, pri čemer imata velik pomen tudi veliki vinski kleti na Dobrovem v Brdih in v Vipavi. Na obeh območjih kmetje posedujejo in obdelujejo okoli 2.700 hektarov vinogradov.

Pričakujejo, da bodo v Brdih pridelali okoli 9 milijonov litrov vina, približno toliko pa tudi v Vipavski dolini.

Sodeč po napovedih strokovnjakov, bo letošnja trgatev po obsegu in pridelku povprečna, v grozdju pa je ugodno razmerje med sladkorjem in kislinami. To obeta, da bodo tudi vina, pridobljena iz letošnjega pridelka, dobra, v nekaterih primerih celo odlična. Kleti na Dobrovem in v Vipavi grozdje že prevzemata, vendar odkupne cene za letošnji pridelek še niso določene.

Primorski bogoslovci na duhovni obnovi v Stržišču

Primorski bogoslovci se vsako poletje zadnji teden v avgustu zberejo in imajo s svojimi ljubljanskimi kolegi duhovno obnovo. Letošnji teden, ki je bil posvečen tudi pogovoru o pastorali in izzivih, ki so pred Cerkvijo in sodobnim človekom, so preživeli pod vodstvom spirituala ljubljanskega bogoslovja dr. Primoža Krečiča. Tako sta v

ponedeljek, 24. avgusta, primorskim bogoslovcem predavala tudi naš odgovorni urednik Jurij Paljk in znani tržaški duhovnik Dušan Jakomin, kar kaže, da se bodoči slovenski duhovniki zavedajo pomena celotnega narodnega telesa in slovenske manjšine v Italiji.

Tudi na Goriškem zastopnik pacientovih pravic

Tudi na Goriškem so po vzoru drugih območij v Sloveniji uvedli službo zastopnika pacientovih (bolnikovih) pravic. Po novem se lahko vsakdo, ki meni, da so mu bile pri pregledu v zdravstveni ambulanti ali pri odnosih z zdravstvenimi delavci kršene pravice, ki so zagotovljene z zakoni ali drugimi predpisi, pritoži omenjenemu zastopniku pacientovih pravic. Na to funkcijo je bil imenovan odvetnik Marjan Petrič, njegovi svetovanje, zastopanje in pomoč bolnikom so brezplačni. Zastopnik pacientovih pravic je pristojen za celotno Goriško, urad pa ima na sedežu Zavoda za zdravstveno zavarovanje Nova Gorica, v Rožni Dolini pri Novi Gorici. Paciente sprejema ob torkih med 9. in 15. uro ter ob sredah med 10. in 16. uro.

Pomembno je, koliko merimo v pasu

V Sloveniji je zadnja raziskava pokazala, da je kar 31 odstotkov prebivalcev pretežkih, med njimi je 16 odstotkov oseb z zelo povečano telesno težo. Normalno težo ima 35 odstotkov prebivalcev države, premajhno pa 16 odstotkov. Ugotovili so, da je za Slovence z izrazito čezmerno težo značilno, da pripadajo socialno najbolj ogroženim oz. revnim slojem, tisti z normalno težo pa so praviloma pripadniki socialno in gmotno bogatejših slojev. Debelost povezujejo z revščino zaradi tega, ker je energetsko polnejša hrana cenejša. Praviloma torej večja revščina povzroča tudi več debelosti.

Pri ocenjevanju debelosti naj bi bilo eno najpomembnejših meril obseg pasu. Moški naj obseg obdržijo pod 90 centimetri, ženske pa pod 80 centimetri. Skrajna meja naj bo pri moških 94 centimetrov oz. najvec 102 centimetra. Pri ženskah naj ne bi presegal 80 centimetrov, skrajna meja pa je 88 centimetrov. Če je obseg pasu večji, potem je treba govoriti o debelosti.

Po anketi dveh znanih blagovnih znamk

Največ kave popijejo na Finskem

Kdor je bil prepričan, da so najbolj navdušeni pivci kave v Italiji, čaja pa v Veliki Britaniji, se moti. Kot so razkrili pri dveh znanih blagovnih znamkah kave in čaja, Illyju in Liptonu, so v pitju kave v Evropi na prvem mestu Finci, največ čaja pa popijejo v Turčiji; tako poroča Slovenska tiskovna agencija.
Povprečen Finec na leto za pripravo kave porabi kar 12 kilogramov kavne mešanice, kar je največ na svetu in dvakrat toliko kot v Italiji. Norvežani in Danci niso daleč zadaj, je za nemško tiskovno agencijo dpa povedal predstavnik italijanske skupine Illy Giacomo Biviano.
A medtem ko severni narodi pijejo precej šibko kavo, je v sredozemskih državah veliko bolj priljubljen koncentriran učinek espressa. To je tudi prevladujoči način priprave kave v Italiji, kjer Italijani na leto popijejo okoli 14 milijard skodelic espressa.
Kave z mlekom predstavljajo le petino porabe kave v Italiji, medtem ko je na severu Evrope ravno obratno - po Illyjevi raziskavi se kave z mlekom v tem delu Evrope proda štirikrat več kot espressa.
A če je kava na jugu Evrope močna in na poti proti severu vse bolj razredčena, gre čaj ravno v nasprotno smer. Običajna vrečka čaja za britanski trg vsebuje tri grame čaja, za francoski dva grama, v Italiji pa je v enaki vrečki le 1,5 grama čaja, je pojasnil predstavnik Liptona, britansko-nizozemskega proizvajalca potrošniškega blaga Unilever, Michiel Leijnse.
Tudi tokrat glavno vlogo pri tem igra mleko - Britanci in Irci ga redno dodajajo v čaj, medtem ko čaj v južnih in vzhodnih državah, kot so Italija, Rusija in Turčija, pijejo z limono ali brez dodatkov.
Največ čaja v Evropi sicer popijejo v Turčiji, sledi ji Irska, tej pa Velika Britanija.

Po podatkih raziskave milanske trgovinske zbornice

Italijanske družine na račun starih staršev prihranijo 50 milijard evrov

Italijani, katerih starši pazijo na svoje vnuke in pomagajo pri hišnih opravilih, medtem ko so oni v službi, na ta račun prihranijo kar 50 milijard evrov letno, je pokazala raziskava milanske trgovinske zbornice, ki jo povzema Slovenska tiskovna agencija.
Raziskava je tudi pokazala, da prihranijo italijanske družine 4,8 milijarde evrov letno že samo s tem, ko svoje otroke starim staršem zaupajo med poletnimi počitnicami.
V raziskavi, ki temelji na podatkih, zbranih od italijanskega statističnega urada Istat, so upoštevali različne vrste storitev, ki jih lahko svojim otrokom in vnukom nudijo upokojeni stari starši, ter povprečen zaslužek varušk in čistilk. Med storitvami starih staršev so npr. upoštevali tako varovanje dojenčkov kot tudi šolarjev po koncu pouka, pomoč v primeru bolezni, pripravo obrokov, hišna opravila in šivanje.
Koriščenje pomoči, ki jo lahko ponudijo stari starši, je za mnoge italijanske družine ključnega pomena. Še posebej to velja za družine s srednje visokimi prihodki, ki zaslužijo preveč, da bi se kvalificirale za s strani države financirano pomoč na domu, hkrati pa ne dovolj, da bi si lahko tovrstno pomoč plačale same.

NOVI GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 1. septembra, ob 14. uri.

Sočasni teoretični in praktični pobudi v Novi Gorici

Eni tako, drugi drugače o gospodarjenju z odpadki

Zadnji teden v avgustu je v Novi Gorici minil tudi v znamenju gospodarjenja z odpadki. V četrtek, 27. avgusta, je v Hitovi Perli potekalo 10. strokovno posvetovanje z mednarodno udeležbo z naslovom Gospodarjenje z odpadki 09, ki ga je organizirala Naravoslovnotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani v sodelovanju z Inštitutom za rudarstvo, tehnologijo in okolje in pod pokroviteljstvom ministrstva za okolje in prostor. Udeležilo se ga je 138 slušateljev z vseh koncev Slovenije, ki so na mehko oblazinjenih stolih, na primerno temperaturo ohlajene konferenčne dvorane Pinta, prisluhnili 17 predavanjem o novostih, uspešnih pristopih, tehnoloških in ekonomskih možnostih različnih načinov obdelave odpadkov ipd. Med predavatelji sta bila tudi gosta iz Finske in ZDA, ki sta zbranim predstavila, kako se v teh dveh državah spopadajo s težko ukrotljivimi količinami odpadkov, ki jih produciramo dan za dnem, tako da se kmalu ne bomo več videli ven iz njih, če se zadeve v kratkem času ne bodo drastično izboljšale. Temu pa bolj slabo kaže. Na novinarski konferenci, ki so jo organizatorji prireditve izvedli v času, ko so se udeleženci krepčali z dobrotami iz hladno-toplega bifeja, smo predstavniki medijev izvedeli, da so problemi na področju gospodarjenja z odpadki veliki in da zahtevajo interdisciplinaren pristop, kar so, to bi si upal staviti, izjavili že na prvem strokovnem srečanju pred desetimi leti. Pojasnjeno je bilo tudi, da ostajajo številna odprta vprašanja glede ravnanja z odpadki med najvidnejšimi problemi v Sloveniji, kar velja predvsem za odlaganje odpadkov na odlagališča. Po Evropski direktivi o odlaganju odpadkov je bil namreč 16. junij 2009 skrajni rok, po katerem ne bi smelo obratovati več nobeno odlagališče, ki ni povsem usklajeno z zahtevami te izredno stroge direktive. Občine, ki so pristojne za izvajanje obvezne javne gospodarske službe odlaganja ostankov predelave ali odstranjevanja komunalnih odpadkov, so imele več kot DEVET let časa, da se pripravijo na ta datum. Roki so bili med tem trikrat podaljšani, zadeve pa ostajajo še naprej neurejene, kar pomeni neuresničevanje EU zakonodaje v praksi. Namesto kritike občin je bilo slišati pomisleke na račun preostre direktive, s katero imajo težave tudi v ostalih evropskih državah, predvsem v tistih na jugu in vzhodu, medtem ko so razmere v Nemčiji in Skandinaviji nekoliko boljše. Predstavniki medijev smo slišali tudi, da je Slovenija precej "švoh" na področju ločenega zbiranja odpadkov, kjer nas čaka še veliko dela. Podana je bila ocena, da bi se dalo ločiti kar 80 odstotkov vseh odpadkov, če bi se ločenega zbiranja lotili res fanatično in bi bili povsod na voljo zabojniki za vse frakcije odpadkov, kar pa je vsaj za zdaj še znanstvena fantastika. Predstavnica ministrstva za okolje in prostor je postregla s podatkom, da se v Sloveniji vsako leto odloži 840 tisoč ton odpadkov, po letu 2013, ko naj bi bili zgrajeni vsi regijski centri za ravnanje z odpadki – teh naj bi bilo na državnem nivoju okrog deset in ne 15, kot je bilo sprva načrtovano -, pa naj bi s pomočjo ločevanja odpadkov na deponije odložili le še 200 tisoč ton odpadkov, ostalo pa bi šlo v reciklažo. Če bo ostala mentaliteta ljudi ista, se to ne bo uresničilo. Ostaja pa upanje, da bodo mladi vse skupaj vzeli bolj resno kot "tete in strici", ki prisegajo na vsakoletna strokovna srečanja, izmenjavo izkušenj in dobrih praks ter podobno mlatenje prazne slame, podkrepljeno z dobrotami iz hladno-toplih bifejev. V tednu od 22. do 30. avgusta je namreč v Novi Gorici potekala tudi mladinska izmenjava z naslovom "Uporabi in zadrži – kaj lahko naredimo za naš planet", ki jo je v okviru programa Evropske komisije Mladi v akciji organiziral novogoriški mladinski center. Dvajset mladih, starih od 19 do 27 let iz Latvije, Portugalske, Avstrije, Italije in Slovenije, ki so se teden dni posvečali temam, kot so varstvo okolja, reciklaža, pravilno ločevanje odpadkov in uporaba obnovljivih virov energije, je vzelo vse skupaj zelo resno. Kljub hudi vročini so se po Novi Gorici in njeni okolici ves čas vozili s kolesi. Med mladinsko izmenjavo so obiskali center za ravnanje z odpadki v Stari gori, izvedli so uspešno čistilno akcijo ob Soči pod Solkanskim mostom, od koder so odnesli precej vreč, polnih najrazličnejše nesnage, na fakulteti za znanost o okolju Univerze v Novi Gorici so v laboratoriju opravili analizo vzorcev vode, ki so jih prinesli vsak iz svoje države ter potem primerjali kvaliteto vodnih vzorcev. Vsak dan so se zelo konkretno pogovarjali o tem, kaj lahko posameznik naredi za trajnostni razvoj, proti globalnemu segrevanju in tako dalje. Vsak popoldan so na dvorišču Mostovne iz odpadnega materiala izdelovali reciklirano dnevno sobo v naravni velikosti, ki so jo v soboto, 30. avgusta, predstavili na razstavi v tamkajšnji galeriji Tir. Pri izdelavi miz, stolov, naslanjačev, omar, polic, tepiha, slik in drugih dekorativnih elementov za reciklirano dnevno sobo so uporabljali les, plastiko, pločevinke, tekstil, raznovrstno embalažo ter druge odpadne in zavržene predmete. Glavni namen te pobude je bil ljudi opozoriti na to, kaj vse se da narediti iz odpadnega materiala, oziroma, da vse, kar je zavrženo, še ni neuporabno. Na sobotni razstavi je bil poleg reciklirane dnevne sobe, za katero se zanimajo tudi na ministrstvu za okolje in prostor, kjer bi jo radi razstavili v prostorih ministrstva, na ogled tudi recikliran nakit treh mladih slovenskih oblikovalk Nine Ravnik, Almine Duraković in Karmen Šterman, ki so se s svojimi kreacijami letos predstavile na mednarodnem modnem natečaju Createurope v Berlinu. Po besedah vodje mladinske izmenjave Kristine Marussig Markove so mladi v tednu dni izkazali izredno prizadevnost. Če se ne bodo skupaj s svojimi vrstniki z leti spremenili v resignirane tete in strice, se morda temu našemu planetu, edinemu, ki ga imamo, in je vse bolj zasvinjan, boljše piše. Če pa bodo tudi nje zapeljali hladno-topli bifejčki, prazno govoričenje, nenasitno hlastanje za materialnimi dobrinami in brezkompromisno vzpenjanje po družbeni lestvici vse do mesta oziroma vloge, ki ji ne bodo več kos, potem bi bilo morda najbolje, da začnemo kar takoj iztrebljati severne medvede, Pigmejce in ostalo "manjvredno golazen", pa tudi sami sebe in ji oziroma si s tem prihranimo muke počasnega izumiranja na obroke oziroma utapljanja pod naraščajočo goro smeti, ki zna v kratkem postati najvidnejši dosežek naše oh in sploh civilizacije.

Nace Novak

Tišina narave in lepote sinjemodrih globin

Belokranjski kras in očarljivi izvir Krupe

Bela krajina ima že sama po sebi pravljični prizvok, meni je to dežela vilenic in kresnic pa lepih zidanic sredi belih brez in vinogradov. Bela krajina je dežela miru, kjer se da prisluhniti vetru in času, ki se je ustavil sredi gozdov in lepih, urejenih, tihih vasi.

Krajev, ki so primerni za prijetno nedeljsko sprostitev, je tu veliko, pokrajina nas zaradi miline in lepote vabi bolj k meditaciji in počitku kot k dolgim pohodom, kljub temu pa bomo ob krajšem sprehodu zadihali opojni vonj gozdov in prisluhnili lepotam te čarobne dežele. Zelo lep, kratek in nenaporen sprehod, manj kot uro bomo hodili, nas pelje od Vinjega vrha pri Semiču do izvira Krupe, kamor se lahko sicer, če smo leni in nam je prevroče, zapeljemo tudi z avtom.

Mi smo svojega jeklenega konjička pustili v Vinjem vrhu, mirni vasici, v katero se pripeljemo, če z glavne ceste za Semič zavijemo desno in gremo mimo brezovih gozdov in jas do neizrazitega vrha, pozidanega z ličnimi kmetijami. Pot se vije mimo travnikov in naselij, peljemo se mimo belokranjskih dvorišč, domačini pa nam radi prijazno pomahajo v pozdrav.

Vinji vrh je manjše naselje, katerega zanimivost je cerkev Sv. Trojice, ki se mogočno dviguje nad vasjo. Tam se začenja naša pešpot in tu je tudi naša prva postojanka. Svetišče je bilo zgrajeno leta 1647, in sicer po vzoru stare romarske cerkve v Novi Štifti pri Ribnici. Zanimivost cerkve, ki priča, da je bila namenjena romarjem, je odprta lopa pred vhodom, kjer je kamnita prižnica z oltarno mizo. Nad oltarjem sta leseni polkni, ki ju lahko odpremo, in že sta pred nami čudoviti sliki, ena izmed katerih prikazuje zadnjo večerjo. Zunanji oltar je služil najbolj občasnim romarjem, ki so lahko tu pokleknili tudi, ko je bila cerkev zaprta, ob žegnanjih, ko v notranjosti ni bilo prostora za množico vernikov, pa so ljudje kar tu zunaj prisostvovali bogoslužju.

Cerkev ima osemstransko obliko s kupolo, pokrito s skodlami. Prečudovit je glavni oltar, eden največjih v Beli krajini, ki je delo F. A. Nirenberga in je nastal leta 1741. Oltar je ves pozlačen in zavzema ves prezbiterij. Pod sliko Sv. Trojice je še pozlačena skulptura Sv. Trojice, ki krona Marijo. Oba stranska oltarja sta baročna, v začetku 20. stoletja pa ju je prenovila Jerebova podobarska delavnica iz Metlike. Cerkev je s svojo podobo močno vplivala na gradnjo drugih cerkva v okolici.

V gozdu za cerkvijo se lahko priključimo kraški učni poti od Lebnice do Krupe, ki sicer v celoti zahteva 4 ure hoje ali kolesarjenja, mi pa se bomo od Vinjega vrha napotili levo in se sprehodili samo do izvira reke Krupe. Učna pot nas pelje mimo vrtač in skozi gozd do prvih njiv in hiš, od tu pa ni daleč do izvira ene izmed najkrajših in najlepših slovenskih rek. Vodotok se že po dveh kilometrih in pol izliva v bližnjo Lahinjo, višinska razlika med izvirom in izlivom pa je 6 metrov, kar je vseeno omogočalo, da so imeli tu domačini v minulih letih mline in žage.

Izvir Krupe je kraj preteklosti, kjer se ne moreš odtegniti temu, da bi ne sedel in prisluhnil pripovedi sinjemodrih globin, kačjih pastirjev in bujnega zelenja, ki je nasploh značilnost Bele krajine in celotne Dolenjske.

Kraj je od leta 1997 zaščiten, izvir pa razglašen za naravni spomenik. Kljub temu je imela Krupa še pred kratkim velike težave z onesnaženjem, močno je bila povečana vsebnost polikloliranih bifenilov (PCB) v vodi in sedimentu.

Sedaj se je onesnaženost voda s PCB zelo zmanjšala, Krupa prinaša iz podzemlja vedno manj nevarnega sedimenta, veliko manj obremenjena kot pred desetimi leti pa je reka tudi z izhlapevanjem.

Reka Krupa ima značilen kraški izvir, na dan prihaja v številnih, močnih vrelcih izpod 30 m visoke, značilno tektonsko prelomljene skale. Po vodnatosti je izvir Krupe največji v Beli krajini, absolutni minimalni pretok je okoli 400l/s, kar je sicer le četrtina pretoka, ki ga ima izvir Kolpe na Hrvaškem, povprečni pretok pa okoli 1000 litrov na sekundo. Večina drugih kraških izvirov na tem območju ima pretok le do 50 litrov na sekundo, z izjemo Dobličice, ki je nekoliko bolj vodnata.

Za ogled kraškega izvira si je treba vzeti čas in posedeti v miru, v senci brez in razpadajočega mlina. Tišina je tu očarljiva, moti jo samo šelestenje listja in let kačjih pastirjev, reka pa prihaja na dan tiho in sramežljivo, tako kot se nato razliva po prelepi belokranjski deželi. Očarali nas bosta barva, ki je izrazito temnomodra, in neraziskana globina, v kateri se zrcali mogočna skala. Nekaj časa bomo lahko toku in modrini tudi sledili, mimo mlina bomo v nekaj minutah prišli na dvorišče večje domačije. Tu nas bo ustavil pes čuvaj, reka pa nam bo dokončno ušla izpred oči in izginila v objemu bujnega zelenja.

Če nas bo obisk cerkve in izvira utrudil, je še nekaj korakov do gostoljubne turistične kmetije. Če pa nas vedoželjnost še ni zapustila, se lahko napotimo še do Judovske hiše, v gozdu nad reko. Kraška jama je bila občasno poseljena že v starejši kameni dobi, ime pa naj bi bilo po pripovedovanju domačinov iz časa druge svetovne vojne, ko so se v njej skrivali Judje.

Suzi Pertot

Obetavna Čupina jadralca

Olimpijskemu cilju naproti

Mlada jadralca sesljanske Čupe Jaš Farneti in Simon Sivitz Košuta, o katerih smo preko teh stolpcev že velikokrat pisali, nazadnje pa precej časa ne, sta velika upa našega športa. Pred desetimi dnevi sta na mladinskem evropskem prvenstvu na Blatnem jezeru na Madžarskem z absolutnim tretjim mestom dosegla svoj doslej največji uspeh v olimpijskem razredu 470, kamor sta po uspehih v otroškem optimistu presedlala preko postanka v vmesnem razredu 420 (bron na članskem svetovnem prvenstvu leta 2007 v Turčiji) pred dvema letoma. Zlato medaljo sta osvojila odlična Francoza Sofian Bouvet in Jeremie Mion, ki sta tudi mladinska svetovna prvaka. Na mladinskem SP pred mesecem dni sta bila Čupina jadralca, ki ju vodi trener s slovenske obale Matjaž Antonac, štirinajsta, na članskem evropskem prvenstvu v Avstriji sta bila 47., v državnem merilu pa sta se letos uvrstila na drugo mesto tako med člani kot med mladinci za toskanskima bratrancema Luco in Robertom Dubbinijem.

Če sta bila po mladinskem svetovnem prvenstvu razočarana, je Jaša in Simona, pa tudi njunega zahtevnega trenerja, madžarski dosežek nedvomno potešil in dodobra opogumil. Treba je vedeti, da fanta trdo delata s ciljem olimpijskih iger v Londonu čez tri leta, kar je izjemno ambiciozen, toda uresničljiv projekt. Osebna izkaznica je še vedno na njuni strani, saj je Farneti letnik 1991, Sivitz-Košuta pa še leto dni mlajši. Na mladinskih prvenstvih smeta na primer tekmovati še vsaj tri leta, 52. mesto na svetovni ranking lestvici v razredu 470 pa pomeni, da si že nadvse uspešno utirata pot tudi na članski ravni. Mladeniča sta med seboj zelo povezana in složna (najprej sta prijatelja, šele zatem sotekmovalca), odgovornosti delita (Simon je krmar, Jaš flokist, vse odločitve na regatnem polju pa jemljeta družno), skupna pa jima je tudi vrhunska motivacija. Prava dodana vrednost pa je pri njiju – ob nadarjenosti in odločnosti - najbrž prav tista neobremenjenost, ki izhaja iz družinske športne kulture in dejstva, da imata glavo na vratu in noge trdno na tleh. Talenta iz Samatorce (Jaš) oziroma Trebč (Simon) namreč vedno znova ponavljata, da imata jasno pred sabo olimpijske cilje, vendar se dobro zavedata, da je namera navsezadnje izjemno težka in da se lahko onadva v tej smeri le potrudita po svojih najboljših močeh. Nekako v slogu, midva bova dala svoj maksimum, potem pa naj bo, kar pač bo. Trud je sicer v športu praviloma poplačan, pri vrhunskem nastopanju pa lahko marsikatera majhna okoliščina tudi prekriža račune, ob tem, da je sploh tudi sreča... opoteča.

Za zdaj bo Čupin dvojec s svojim trenerskim štabom najprej natančno analiziral letošnjo bogato sezono (ki je pri kraju), dejansko pa so že pripravljene tudi delovne smernice za prihodnje tekmovalno leto. Oba zaključujeta študij – Farneti znanstveni licej, Sivitz-Košuta zavod za geometre –, tako da bo tudi matura zahtevala svoje. V zimskih mesecih bosta v Zadru trenirala z vrhunskimi kolegi, v prvi vrsti s članskim evropskim prvakom, Dalmatincem Šimetom Fantelom. Stopamo navsezadnje v odločilnih 36 mesecev pred Londonom, s pripisom, da sta naša mlada junaka menda tudi dovolj mlada, da angleški bržkone niti ne bo edini vlak za uresničitev sanj s petimi olimpijskimi krogi. Pa veliko vetra v jadra!

HC

JURIJ PALJK **KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ? 3**

"Kaj sploh počnem tukaj"? sem se vprašal nekega vročega avgustovskega dne letos poleti v Nemčiji, okrog 900 kilometrov stran od doma, ko mi je nenadoma na avtocesti dobesedno zmanjkala moč v motorju avtomobila in sem s težavo pripeljal do mesta, kjer smo bili z družino nastanjeni v nekem lepem družinskem hotelu v mestu Lahr, za katerega sem prvič slišal, ko sem odpeljal na pot.

Sredi Črnega lesa je bilo.

Schwarzwald.

Črni les.

Črni gozd, bi najraje posodobil slovenski izraz za slovito, z zelenimi gozdovi poraščeno nemško ozemlje, tisti Črni gozd, iz katerega je bila mati, kot dramatik in pesnik Bertolt Brecht sam piše v svoji čudoviti pesmi, njega ponesla pod srcem na črni mestni asfalt. V mesto, kjer je ostal, pisal, predvsem pa spoznal, da je bilo usodno potovanje njegove matere, ki ga je noseča prinesla v mesto, v katerem je sameval in se družil, za vedno pa izgubil Črni les. In gozdove. In vse. Sicer je našel druge stvari, a sebe nazadnje ni več prepoznal.

Črni les.

Seveda sem takoj pozabil na Brechta in njegovo pesem, mimogrede: v italijanskem prevodu je meni bližja kot v slovenskem, kot mi je tudi bližji kot pesnik kot dramatik!, še bližji kot pesnik in bolj oddaljen kot človek. Treba je bilo najti mehanika.

Sloviti inženir Murphy, ki je napisal svoje znamenite zakone, po katerih nobena stvar ne bi mogla biti dovolj slaba, da ne bi mogla biti še veliko slabša, je vedel, zakaj je pisal take zakone. In so seveda njegovi zakoni dejansko aksiomi, se pravi: svete resnice, o katerih ne moreš in ne smeš debatirati. Preprosto: tako je!

Avto se mi je namreč pokvaril v soboto, točno opoldan. Avto, ki je znamke Alfa Romeo, se mi je pokvaril seveda v Nemčiji, ki je domovina audijev, volkswagnov, fordov, mercedesov, porshejev in jasno, beemvejev.

V Nemčiji mehaniki ne delajo ob sobotah, tako kot v Italiji ne, kar sem preveril pred leti, ko sem z nemškim avtom, takrat v Italiji, z opel omego, ostal na cesti, tudi v soboto seveda, malce čez poldan je bilo takrat pri Bologni. Iz Bologne smo z družino prišli domov z vlakom, prijatelju sem na tamkajšnji krajevni policijski postaji pustil ključe in se vrnil čez teden dni po popravljeni avto.

A v niti ne tridesettisočglavem mestu sredi Črnega lesa sem le našel mehanika, ki mi je v soboto popoldan z računalnikom ugotovil, da je v mojem avtu nekaj narobe z elektroniko. Bil je Turek, eden tistih priseljencev, ki mora še garati, da bodo lahko zato čez leta njegovi otroci počivali, kot sedaj ob sobotah počivajo Nemci.

Turkov mladoletni sin je govoril dobro angleško, povedal mi je, da oče pravi, da bom moral avto odpeljati v sosednje mesto, v Offenburgu, da je velika prodajna hiša avtomobilov znamke Fiat, Lancia in Alfa Romeo, tam, da mi bodo lahko popravili avto, če bodo seveda imeli pokvarjeni del. In se bo to zgodilo šele v ponedeljek, "ker v Offenburgu seveda ob sobotah v avtohiši ne delajo".

"Seveda", sem se strinjal.

In sva imela z ženo po nekaj letih kar dan in pol le zase, saj so se najini prijatelji iz Ljubljane usmilili najinih otrok in so jih v nedeljo odpeljali na celodnevni izlet v bližnji Strasbourg. O lepotah mesta Lahr raje ne bi pisal. Po pičli pol uri mi je bilo dovolj in preveč, zelenja pa tudi, že prej, na avtocesti, ko sem v biblično dolgih in počasnih avtomobilskih kolonah razmišljal o Primožu Trubarju, ki je pred petsto leti iz bližnjega Tübingena tovoril knjige z oslom, konjem in na plečih proti slovenskemu svetu. Primož Trubar je namreč knjižici Katekizem in Abecednik dal v tisk tiskarju Morhartu v Tübingenu. Knjižici sta bili natisnjeni z gotskimi črkami in sta izšli v tisoč izvodih. Prav v toliko izvodih, kot so danes natisnjene slovenske knjige, ki veljajo za uspešnice. Le da jih je Trubar, ki nas je tudi prvi imenoval za Slovence, tiskal 900 km stran od slovenskega sveta, od koder jih je po mojih računih na skrivaj v sodih tovoril do naših prednikov vsaj dva meseca. Samo, da se ve.

Avto so mi odpeljali šele v ponedeljek v bližnje mesto, kjer so ga popravili šele potem, ko so popravili vse naročene avtomobile... Nemška natančnost je izjemna, kar je zgodovina že pokazala. O tem so mi govorile tudi mrzle oči človeka, ki je bil odgovoren za stike z javnostjo v avtohiši v Offenburgu, ko je na moje prigovarjanje, češ da bi lahko malo pogledali moj avto, ko pa sem oddaljen devetsto kilometrov od doma, suho povedal: "To ni moj problem"!

In sem seveda razumel, kaj pomeni spopad civilizacij.

In sem imel z družino sredi Črnega lesa še ves dan in še eno noč za razmišljanje o tem, kaj počnem tam. V zamolklo vročem in soparnem Črnem lesu, kjer ni bilo niti slutnje o morju in burji.

SCGV EMIL KOMEL Pevski teden na Rebrci

Edinstveno glasbeno in življenjsko doživetje

Foto DPD

Dvaindvajset osnovnošolskih otrok z Goriškega se je od 24. do 29. avgusta udeležilo pevskega tedna, ki ga že več let uspešno prireja Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel ob koncu poletnih dni. Tudi letos so prijetne urice v

družbi glasbe in razposajenih prijateljčkov pod skrbnim vodstvom mentorjev preživeli sredi bujno zelenih koroških gričev v Mladinskem domu na Rebrci, v strukturi, ki se je še enkrat izkazala za izjemno primerno.

Ko so jih starši in prijatelji obiskali zadnji dan, so lahko takoj zaznali nalezljivo navdušenje udeležencev, ki so v poznih jutranjih urah tudi pripravili krajši nastop, prikaz opravljenega dela in vzdušja, ki se je pri tem ustvarilo. Navzoče je pozdravil ravnatelj SCGV Komel prof. Silvan Kerševan, ki je zadnje dni pevskega tedna želel preživeti z gojenci. Zahvalil se je učiteljicam, ki vsako leto organizirajo pobudo, v prvi vrsti Damijani Čevdek in Marji Feinig, pa tudi Martini Hlede in Nevi Klanjšček, ki sta vsaka po nekaj dni pomagali glavnima mentoricama. Zelo dragocena je bila tudi prisotnost "angelov varuhov", Lucije in Nade Tavčar ter Ivane in Tine Paljk, deklet, ki so s pevskimi tedni pravzaprav zrasle in so danes pomočnice učiteljic pri delu z otroki. Kerševan se je iskreno zahvalil tudi g. Poldetu Zundru, županiku v bližnji Železni Kapli, kulturnemu delavcu in letošnjemu Tischlerjevemu nagrajencu, ki je na Rebrci obnovil staro graščino in v njej tako lepo uredil mladinski center. Otroci v belih majicah, ki so jih sami okrasili z živobarvnimi violinskimi ključi, drugimi risbicami in svojimi imeni, so uvedli nastop pod vodstvom uč. Damijane z nekaj pesmicami iz bogatega slovenskega ljudskega izročila. V drugem delu so pod taktirko uč. Marje zaigrali nekaj skladbic na orff in druge instrumente; nato so zapeli še nekaj kanonov in sodobnejših pesmic ob klavirski spremljavi, nastop pa so sklenili s himno *Glasba nam je vse*.

Prof. Kerševan nam je povedal, da je izkušnja "vsako leto enkratna, posebno doživetje, čeprav se otroci menjujejo". Bil je vesel, da še najdejo učiteljice, ki imajo znanje, veselje in še najdejo čas, da to organizirajo in tako lepo pripravijo. "Za otroke je to edinstveno doživetje ne le strokovno gledano, ampak tudi kot izkušnja, ko skupaj živijo in delajo". Za skupinsko glasbo ni treba posebnega znanja: "če si v skupini, vsak nekaj prispeva in lahko pride nekaj lepega". Otrok tako "začuti muziciranje".

Damijana Čevdek, ki je pravzaprav duša pevskega tedna, je z zadovoljstvom povedala, da so se otroci imeli zelo lepo, družba je bila vesela in sproščena. Prostor je čudovit, otroci so bili navdušeni in so se zelo radi igrali na odprtem. "Delali smo dobro. Imela sem občutek, da so radi

delali, to jim ni težilo. Na pevskem tednu se običajno naredi več kot v nekaj mesecih v šolskem letu". Dirigentka se je zelo dobro ujela tudi s sodelavkami, ki jim je posebej hvaležna. Lani so otroci poleg petja poskusili igrati tudi na kakšne instrumente; letos so pa spodbudili otroke, ki že imajo osnovno znanje nekaterih instrumentov, da so spremljali petje zbora: "Tudi to je bila zanje zelo dobra izkušnja; v večjih in manjših skupinicah so vadili skupaj, kar je bilo prav lepo slišati".

Tudi **Marja Feinig** je bila z letošnjim tednom zadovoljna. Stekel je dobro tudi zaradi večletne izkušnje. "Zelo smo veseli, da mo našli Rebrco; ta nudi zelo lepe prostore, ki so perfektni za našo dejavnost". Tudi vremo je bilo - z izjemo zadnjega dne - zelo lepo. "Otroci so se dobro držali, bili so pridni, delavni in tudi živahni, kar je tudi pozitivno; kakšna črna pika je padla, a tudi to spada zraven". Poleg petja so opravljali tudi ročna dela; "nekateri so rekli, da je bilo morda premalo časa za žoganje, čeprav smo skušali vključiti tudi to".

Za mnenje smo vprašali tudi najmlajšega izmed "angelov varuhov", trinajstletno **Nado Tavčar**. Letos je drugič pomagala pri delu z otroki in se je znašla bolje kot lani, saj "smo bili tokrat bolje organizirani". Kako pa je potekalo "delo" štirih animatork-pomočnic? "Zjutraj smo otroke zbudile, jih vodile pri jutranji telovadbi, nato z njimi pripravile zajtrk in ga pospravile. Dve starejši sta nato peli z otroki. Z njimi smo se veliko ukvarjale med prostim časom. Pripravile smo nekaj delavnic, da se niso dolgočasili. Zvečer pa smo jih spravile spat". Je bilo naporno? "Še kar". S fantki? "Ne, bolj z deklicami. Vsekakor smo vsi skupaj doživeli prav lep teden"!

DD

Ob Kraški ohceti in njeni moči

Kar je bilo, bo še!

V času spoštovane, vedno bolj priznane in priljubljene kraške ohceti, ki vsaki dve leti zbira ne le noše, temveč ljudi, ki živijo v zamejstvu, v času te idilične tradicionalne prireditve je vedno najslabši trenutek, da se ustavimo in razmislimo. To je vendarle čas norega praznovanja, občudovanja folklornih ostalin in preživetosti iz preteklosti, kraških, primorskih, kriških, repenskih in še katerih noš, ki se predstavijo na nedeljski svatbi, uživanja ob težko pričakovanem in neizmuzljivem občutku, da smo Slovenci v Italiji enota, celota. Povezana in solidarna ter predvsem kolektivno naravnana: za Nas, Zamejce! Tudi sam nestrpno pričakujem kraško ohcet in še nekaj dni pred njo hitim po zadnje delčke fantovske noše, rumeno ruto, lajb'c in stare, nizke, črne čevlje z nizko peto. Meni najbližja punca se z žarečimi očmi nasmiha, ko odpira skrbno zapečatena oblačila in jih s spoštovanjem občuduje. Ob vsem tem se mi zdi edino pošteno to, da grem na kraško ohcet razmišljujoče in s tem oplemenitim njen pomen, ki sega onkraj obujanja tradicije. Rad bi spoznaval njeno fascinantno moč, njen kolektivni potencial, njeno moč "lepljenja" ljudi skupaj. V skupnost. V Zamejsko skupnost. Srčno upam, da to ne velja le enkrat vsaki dve leti.

A upanje ni dovolj, potrebni so raziskovanje in vednost ter praktično angažiranje. Tovrstna prireditev je tipičen primer sodobnega poskusa "ohranjanja" tradicije, ki za določeno družbeno skupino (še posebno če gre za manjšino ali druge bolj ali manj marginalne/marginalizirane skupine) pomeni temelje, podlago, na kateri stoji. Če bodo temelji zdravi, bo lahko zdrava tudi hiša. Če bomo obdržali preteklost, kot je bila, bomo tudi mi živeli boljše. Izraz ohranjanje je potrebno v tem primeru razumeti kot varovanje materialne in duhovne dediščine (noše, navade, dialekt), hkrati pa priznavati neizbežne vplive sodobnega človeka, ki prav zaradi ihtečega iskanja "avtentičnosti" rekonstruira oz. ponovno iznajde določen fenomen. Navedel bom preprost primer: kakšen mora biti šopek rož za žensko kraško nošo? Strokovna stran bo zagovarjala, da mora biti čim bolj preprost in skromen (je enako: avtentično), izredno stara gospa pa se spominja svojih mladih let in pravi, da so v šopek zbrali pač rože, ki so bile trenutno v vrtu. Včasih so bile bolj skromne rože, drugič pa bolj bogate, v šopek so naši predniki pač spenjali najboljše, kar so našli v naravi.

To je le eden izmed problemov, ki se postavljajo ob ohranjanju tovrstnih tradicij, šeg in navad, bodisi materialne, duhovne ali kulturne dediščine. Tok zgodovine bo neustavljivo narekoval svoje, pa čeprav se mu izogibamo. S tem se ne predajam usodi in privoljujem v to, da se v sprevod kraške ohceti vključijo noša računalniškega tehnika, noša sodobnega poročnega para ali karkoli podobnega, nasprotno! Želim si, da bi za tovrstnimi prireditvami stala močna raziskovalna dejavnost, ki bi preteklost-sedanjost znanstveno spoznavala in bila sposobna kraško ohcet peljati naprej v čas. Prepričan sem, da je zapiranje v "avtentičnost" lahko zelo spolzko, saj ta ni odsev preteklosti, temveč produkt sedanjosti. Prisluhnimo raje stari ženici, dokler je še med nami, ker nam ima kaj povedati iz zakladnice spominov, ki pa so vedno osebni, subjektivni, selektivni. In prav je tako. Vsakdo bo isti dogodek doživel drugače in ga drugače nosil s seboj skozi življenje. Ne spuščajmo se v špekulacije in se raje potrudimo, da bo kraška ohcet ponosen primer kulture Slovencev v Italiji.

Predvsem pa gredo te besede mladim, ki se iz leta v leto bolj zanimajo za kraško ohcet, jo pričakujejo in se nanjo pripravljajo. Na nas je namreč prihodnost in z njo preteklost: kar je bilo, bo še!

Jernej Šček

G. Gašper Rudolf razrešen službe župnika

Rafael Klemenčič je novi župnik v Novi Gorici

V skladu s sporočili o premestitvah duhovnikov v Cerkvi na Slovenskem, ki so bila objavljena v katoliškem tedniku Družina, je bil ustanovitelj župnije Kristusa Odrešenika v Novi Gorici, Gašper Rudolf, razrešen službe župnika. V župniji bo v prihodnje deloval kot duhovni pomočnik. Za novega župnika omenjene osrednje župnije v Novi Gorici pa je bil imenovan Rafael Klemenčič, ki je bil doslej župnik župnije Spodnja Idrija in župnijski upravitelj župnije Ledina.

Msgr. Gašper Rudolf je v Novi Gorici in tudi v širšem okolju zelo znana, cenjena osebnost. Slovi zlasti kot izjemno prizadeven pastoralni delavec. Rojen je bil 29. julija 1930 v Lomeh pri Črnem Vrhu nad Idrijo. V duhovnika je bil posvečen 25. aprila 1954. Leta 1976 je postal prvi župnik novoustanovljene župnije Kristusa Odrešenika v Novi Gorici, kjer je tudi izvajal natečaj za načrte nove cerkve. Gradnja nove cerkve, za katero si je zelo prizadeval, je potekala med leti 1980-1982, ko je bila posvečena. Kot pastoralni delavec išče nova pota in se poglablja v pastoralne probleme Cerkve. Uspešno je razvijal tudi stike in sodelovanje s slovenskimi duhovniki in verniki v sosednji italijanski Gorici.

Gospod Gašper Rudolf je v marsičem tudi zaslužen za to, da je bila cerkev Kristusa Odrešenika v Novi Gorici 21. novembra 2004 povzdignjena v konkatedralo (stolno cerkev). Obred razglasitve je opravil apostolski nuncij v Sloveniji msgr. Santos Abril y Castelo.

M.